

**KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsünde

Unvanı Verilmesi İçin Kabul Edilen Tezdir.

Tezin Enstitüye Verildiği Tarih : / /

Tezin Savunma Tarihi : / /

Tez Danışmanı :

Trabzon

ÖNSÖZ

“Trabzon İli Maçka İlçesi’nde ORKÖY Tarafından Verilen Kredilerin Uygulama Sonuçlarının Araştırılması” adlı bu çalışma, Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Orman Mühendisliği Anabilim Dalı Yüksek Lisans programında hazırlanmıştır.

Çalışmamın her aşamasında yardımlarını esirgemeyen, yapıcı ve yönlendirici fikirleri ile bana daima yol gösteren danışman hocam Sayın Prof. Dr. Devlet TOKSOY’a sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Çalışmanın başlangıcından sonuna kadar değerli bilgi ve görüşlerinden yararlandığım ve her konuda göstermiş olduğu anlayıştan dolayı Doç. Dr. Mahmut M. BAYRAMOĞLU’na en içten teşekkür ve saygılarımı sunarım.

Akademik hayata adım atmamda öncü rol oynayan, bugünlere gelmemi sağlayan ve desteklerini her zaman hissettiğim değerli annem Hanife AĞIRMAN, ablam Elif TUTA’ya ve abim Ali TUTA’ya, anket çalışması sürecinde bana destek olan sevgili Mustafa ARSLAN’a teşekkür ederim.

Yağmur AĞIRMAN

Trabzon 2021

TEZ ETİK BEYANNAMESİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Trabzon İli Maçka İlçesi’nde ORKÖY Tarafından Verilen Kredilerin Uygulama Sonuçlarının Araştırılması” başlıklı bu çalışmayı baştan sona kadar danışmanım Prof. Dr. Devlet TOKSOY’un sorumluluğunda tamamladığımı, verileri/örnekleri kendim topladığımı, deneyleri/analizleri ilgili laboratuvarlarda yaptığımı/yaptırdığımı, başka kaynaklardan aldığım bilgileri metinde ve kaynakçada eksiksiz olarak gösterdiğimi, çalışma sürecinde bilimsel araştırma ve etik kurallara uygun olarak davrandığımı ve aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonucu kabul ettiğimi beyan ederim. 24 /08 /2021.

Yağmur AĞIRMAN

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa No</u>
ÖNSÖZ.....	III
TEZ ETİK BEYANNAMESİ.....	IV
İÇİNDEKİLER.....	V
ÖZET	VI
SUMMARY	VII
ŞEKİLLER DİZİNİ	VIII
TABLolar DİZİNİ.....	IX
SEMBOLLER DİZİNİ	X
1. GENEL BİLGİLER.....	1
1.1. Giriş.....	1
1.2. Türkiye’de Ormanlar ve Ormancılık	3
1.3. Kırsal Kalkınma ve Kırsal Kalkınma Yaklaşımları	5
1.4. Kırsal Alan, Orman Köyü ve Orman Köylüsü	9
1.5. Türkiye’de Orman Köylerinin Yapısı	12
1.6. Orman Köyleri Kalkındırma Çalışmaları ve Sahip Oldukları Yasal Haklar	13
1.7. Orman Köy İlişkileri Genel Müdürlüğü (ORKÖY)	15
1.7.1. ORKÖY Tanıtımı	15
1.7.2. ORKÖY’ün Amaç ve Görevleri	16
1.7.3. ORKÖY Kredilendirme Faaliyetleri	17
1.7.3.1. Ferdi Kredi Uygulamaları	18
1.7.3.1.1. ORKÖY Ferdi Kredilerinden Yararlanma Şartları.....	20
1.7.3.2. Kooperatif Kredi Uygulamaları.....	21
1.7.3.2.1. ORKÖY Kooperatif Kredilerinden Yararlanma Şartları.....	22
1.7.4. Kredi Verme Öncelikleri	23
2. MATERYAL VE YÖNTEM	25
2.1. Materyal.....	25
2.1.1. Maçka İlçesi Hakkında Genel Bilgiler	25
2.1.2. Maçka Orman İşletme Müdürlüğü	27
2.2. Yöntem	31

2.2.1.	Verilerin Elde Edilmesinde İzlenen Yöntem.....	31
3.	BULGULAR	34
3.1.	Trabzon İline Ait Bulgular	34
3.1.	Demografik Özelliklere İlişkin Bulgular.....	39
3.2.	Sosyoekonomik Özelliklere İlişkin Bulgular	42
3.3.	ORKÖY Uygulamalarına Ait Bulgular	48
4.	TARTIŞMA VE SONUÇ.....	60
5.	ÖNERİLER	67
6.	KAYNAKLAR.....	69
7.	EKLER	73
	ÖZGEÇMİŞ.....	78

Yüksek Lisans Tezi

ÖZET

TRABZON İLİ MAÇKA İLÇESİ'NDE ORKÖY TARAFINDAN VERİLEN KREDİLERİNİN UYGULAMA SONUÇLARININ ARAŞTIRILMASI

Yağmur AĞIRMAN

Karadeniz Teknik Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü
Orman Mühendisliği Anabilim Dalı
Danışman: Prof. Dr. Devlet TOKSOY
2021, 74 Sayfa

Türkiye'nin kırsal alan nüfusunun yaklaşık %29'unu oluşturan orman köylüleri, sosyoekonomik açıdan ülkemizin en geri kalmış kesimini oluşturmaktadır. Orman köylülerinin karşılaştıkları sosyal, kültürel ve ekonomik olumsuzluklardan dolayı yaşadıkları bölgelerin yakınında bulunan orman kaynakları üzerindeki baskıları da artmaktadır. Bu nedenle orman köylülerinin sorunlarını gidermek, ormana olan baskılarını azaltmak ve orman köylerini kalkındırmak için çeşitli kuruluşlar çaba göstermektedir. Bu kuruluşların başında ise Tarım ve Orman Bakanlığı'na bağlı Orman Köy İlişkileri Daire Başkanlığı (ORKÖY) bulunmaktadır. ORKÖY, orman köylülerinin orman kaynaklarına olan bağımlılıklarını azaltmak ve ormana olan baskılarını ortadan kaldırmak için sosyal ve ekonomik nitelikli projeleri uygulamaya koymaktadır. Bu çalışmada amaç, Trabzon İli Maçka İlçesinde ORKÖY tarafından 2008-2018 yılları arasında verilen sosyal ve ekonomik nitelikli kredilerin uygulama sonuçlarının araştırmak ve gerekli çözüm önerileri sunmaktır. Çalışma kapsamında Maçka İlçesi'ne bağlı 9 orman köyünde 158 adet orman köylüsü ile yüz yüze görüşme yoluyla veriler elde edilmiştir. Araştırma sonucunda verilen ORKÖY kredilerinin orman köylerindeki yaşam koşullarını iyileştirdiği ancak ekonomik açıdan yetersiz kaldığı tespit edilmiştir. Bu kapsamda araştırma bölgesinin fiziksel özelliklerine ve orman köylüsünün taleplerine uygun projeler geliştirilip projelerle elde edilen ürünlerin değerlendirilmesi için örgütlenmenin teşvik edilmesi önerilmiştir.

Anahtar Kelime: Kırsal Kalkınma, Orman Köyleri, ORKÖY Kredileri, Maçka

Master Thesis

SUMMARY

RESEARCH OF IMPLEMENTATION RESULTS OF CREDITS GIVEN BY ORKOY IN MAÇKA DISTRICT, TRABZON

Yağmur AĞIRMAN

Karadeniz Technical University
The Graduate School of Natural and Applied Sciences
Forest Engineering Graduate Program
Supervisor: Prof. Dr. Devlet TOKSOY
2021, 74 Pages

Forest villagers, constituting approximately 29 percent of Turkey's rural population, are comprised the most backward section of the national population in terms of socio-economics. Due to the social, cultural and economic difficulties faced by forest villagers, their pressures on forest resources near the their neighborhood are also increasing. Therefore, various institutions make efforts in order to solve the problems of forest villagers, reduce their pressures on forests and develop the forest villages. At the first of these organizations is the Head of Department of Forestry and Village Relations (ORKÖY) under the Ministry of Agriculture and Forestry. ORKOY makes applicable the social and economic quality projects in order to reduce the forest villagers' dependence on forest resources and eliminate their pressure on the forest. This study aims to investigate the application results of the social and economic credits given by ORKÖY between 2008 and 2018 in the Maçka District of Trabzon Province and provide essential solution suggestions. Within the scope of the study, data was gathered by means of questionnaires with forest villagers in 9 forest villages of Maçka District. As a result of the research, it was determined that although the ORKOY credits provided improved the living conditions in the forest villages, the credits were insufficient economically. In this context, it is suggested to encourage the organizations with the aim of developing projects suitable for the physical characteristics of the research area and the demands of the forest villagers and evaluating the products obtained from the projects.

Key Words: Rural Development, Forest Villagers, ORKOY Loans, Maçka

ŞEKİLLER DİZİNİ

	<u>Sayfa No</u>
Şekil 1. Maçka İlçesi coğrafi konumu.....	26
Şekil 2. Ankete katılanların cinsiyet dağılımı	39
Şekil 3. Ankete katılanların medeni durumu.....	40
Şekil 4. Ankete katılanların yaş gruplarına göre dağılımı.....	40
Şekil 5. Ankete katılan kişilerin eğitim durumları	41
Şekil 6. Ankete katılanların çocuk sayıları.....	42
Şekil 7. Ankete katılanların sosyal güvence durumları.....	42
Şekil 8. Ankete katılanların geçim kaynakları	43
Şekil 9. Ankete katılanların aylık gelirlerinin yeterlilik durumu	44
Şekil 10. Ankete katılanların orman köylüsü olma memnuniyeti.....	44
Şekil 11. Ankete katılanların göç etmeyi isteyip istememe durumu.....	45
Şekil 12. Katılımcıların ailelerinin büyük şehirlere göç etme durumu	46
Şekil 13. Son 10 yılda köye dönen hanenin olup olmaması.....	47
Şekil 14. Ankete katılanların ORKÖY idaresinden talepleri	49
Şekil 15. ORKÖY kredileri haber kaynakları	49
Şekil 16. ORKÖY' den kredi alırken sorun yaşanıp yaşanmaması	50
Şekil 17. Katılımcıların ORKÖY kredisi alma sebepleri.....	51
Şekil 18. Katılımcıların ORKÖY' den aldığı projenin başarı durumu	51
Şekil 19. ORKÖY kredisi ile değişen gelir durumu	52
Şekil 20. Köylülerin artan gelirlerinin kullanım alanları	52
Şekil 21. Ankete katılanların ORKÖY dışında kredi alma durumları	53
Şekil 22. Ankete katılanların tercih ettikleri ORKÖY kredi türü	54
Şekil 23. ORKÖY kredilerinin köy kadınlarının sosyal hayatlarına etkisi.....	54
Şekil 24. Güneş enerjisi projesinin başarı durumu.....	55
Şekil 25. Ankete katılanların arıcılık desteklemelerinden memnun olup olmaması.....	56
Şekil 26. Arıcılık kredisi alan deneklerin sorun yaşayıp yaşamaması	56
Şekil 27. Yeni iş kollarının ortaya çıkma durumu	58
Şekil 28. ORKÖY kredilerini alan köylülerin hayat standartlarındaki değişimler.....	59

TABLolar DİZİNİ

	<u>Sayfa No</u>
Tablo 1. Bölgelere göre ormanlık alan dağılımı	4
Tablo 2. Kırsal kalkınma yaklaşımlarının yıllara göre değişimi	6
Tablo 3. Kırsal kalkınma düşüncelerine ait zaman çizelgesi	8
Tablo 4. 1970-2018 yılları arasında kırsal alan nüfus hareketleri	12
Tablo 5. 2010-2018 yılları arasında Türkiye’de ferdi kredi uygulamaları.....	19
Tablo 6. 2010-2015 yılları arasında Türkiye’de kooperatif kredi uygulamaları.....	22
Tablo 7. Maçka İlçesi nüfus hareketleri	26
Tablo 8. Maçka İlçesi orman köyleri yapısı ve nüfusları	28
Tablo 9. Şefliklere göre orman durumu	29
Tablo 10. Maçka İlçesi orman suç sayıları.....	30
Tablo 11. Ankete katılanların köylere ve kredi sayılarına göre dağılımı	32
Tablo 12. 2012-2018 yılları arasında orman köyü ve köylü sayısı	34
Tablo 13. 2008-2018 yılları arasında Trabzon İlinde verilen ORKÖY kredileri.....	35
Tablo 14. 2008-2018 yılları arasında verilen kredilerin niteliklerine göre dağılımı	36
Tablo 15. 2008-2018 yılları arasında ödenen hibe ve kredi miktarları	36
Tablo 16. 2008-2018 yılları arasında verilen kredilerin ilçelere dağılımı.....	37
Tablo 17. 2008-2018 yılları arasında kredi alan kadınların ilçelere göre dağılımı	38
Tablo 18. Ankete katılanların orman köylüsü olmaktan memnun olmama nedenleri	45
Tablo 19. Köylerde var olan altyapı hizmetlerinin yeterlilik ve kalite durumu	48
Tablo 20. Süt sığırcılığı/koyuncululuğu kredilerinin tercih edilmeme nedenleri.....	57
Tablo 21. Orman köylülerinin kredi verilmesini istediği kalemler	58

SEMBOLLER DİZİNİ

AB	Avrupa Birliği
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
ADNK	Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi
BM	Birleşmiş Devletler
DPT	Devlet Planlama Teşkilatı
OECD	Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü
OGM	Orman Genel Müdürlüğü
ORKÖY	Orman Köy İlişkileri Genel Müdürlüğü
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu

1. GENEL BİLGİLER

1.1. Giriş

Kalkınma, başta sosyal bilimler olmak üzere birçok bilim dalının ilgilendiği çok boyutlu bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu kavramla ilgili farklı disiplinlerde çeşitli tanımlamalar yapılmıştır. Savaş (1979)'a göre kalkınma kavramı; Üretim ve kişi başına düşen milli gelirin artırılmasıyla birlikte, ekonomik ve sosyokültürel yapısının da değiştirilmesi anlamına gelmektedir. Başka bir ifade ile kalkınma, bir ülkenin yapısal niteliklerinin olumlu yöndeki değişimi veya bir ulusun sosyal, ekonomik ve kültürel bir bütün olarak istenilen seviyede düzenlenmesidir (Geray, 1991). Sevinç (2011) ise kalkınmayı, bir ülkede meydana gelen niteliksel ve niceliksel yöndeki tüm olumlu gelişmelerin bir arada bulunması şeklinde ifade etmiştir. Bütün bu tanımlamalar incelendiğinde kalkınmanın başta sosyal, kültürel ve ekonomik olmak üzere çok yönlü bir kavram olduğu anlaşılmaktadır.

Kalkınma kavramı küreselleşmenin bir sonucu olarak sürekli olarak farklılaşmıştır. Bu farklılaşma beraberinde getirdiği problemlerle önemli kırılmalara yol açmıştır. Bu kırılmalardan en önemlisi ise bölgeler arası gelişmişlik farklarının ortaya çıkmasıdır.

Ülkeler kalkınma seviyeleri açısından gelişmekte olan ve gelişmiş ülkeler olarak sınıflandırılabilir. Gelişmekte olan ülkeler genellikle sosyal, demografik, ekonomik ve teknolojik özellikleri itibarıyla gelişmiş ülkelere nazaran daha geri durumdadır (Tolunay ve Korkmaz, 2003). Bundan dolayı da gelişmekte olan ülkeler kalkınmalarını tamamlayabilmek için daha çok çaba sarf etmek zorundadır. Ülkelerin ekonomik gücünü arttırmayı ve sahip oldukları sosyal hizmetleri geliştirmeyi amaçlayan kalkınma kavramı, bu amaçları gerçekleştirirken bölgeler arası dengeyi ve gelir dağılımında sosyal adaleti de sağlamalıdır. Bundan dolayı kalkınma çalışmalarının bir plan içerisinde yapılması gerekmektedir (Güven, 1995).

Kırsal nüfus oranının fazla olması ve ekonomisinde büyük payın tarım sektöründe olması gelişmekte olan ülkelerin önemli özelliklerindedir. Bu ülkelerin gelişmesinde hem kaynakların verimli kullanılıp sanayi ve teknoloji ile desteklenmesi ön plana çıkarken hem de altyapı olanaklarının iyileştirilmesi, tarımda verimlilik ve üretimin artırılması, eğitim sağlık gibi hizmetlerin daha fazla kişiye ulaşmasını sağlayarak nitelikli hale getirilmesi

gibi başlıklar gündeme gelmektedir. Özellikle gündemdeki bu konular en fazla kırsal alanlarda görülmektedir (Tolunay ve Akyol, 2006).

Kırsal alanlarda yaşayan insanlar geçimlerini sağlamak için kısıtlı imkânlarla sahiptirler. Yeterli imkânların olmaması bu insanların geçimlerini ağırlıklı olarak tarımsal üretimden sağlamalarına sebep olmaktadır. Ancak yapılan üretimin büyük bir kısmının günlük gıda ihtiyacını karşılamaya yönelik olması ve kırsalda üretim tekniklerinin geleneksel olması, istenilen düzeyde verim alınamamasına neden olmaktadır ki bu durum kırsal alanda gıda güvenliğini tehlikeye düşürmektedir.

Gelişmekte olan ülkeler, kırsal bölgelerde yaşayanların sorunlarını çözüme kavuşturmak amacıyla çeşitli kırsal kalkınma programları uygulamaktadırlar. Kırsal alanlarda en önemli kaynağın tarım olması, tarıma yönelik programların varlığını arttırmıştır. Ancak bu bölgelerin kalkındırılabilmesi için ekonomiye dayalı programlara ek olarak, kırsal alanların sosyal ve kültürel yapılarında da geliştirmeye gidilmesi gerekmektedir. Bu yapıların bir bütün olarak gelişmesi ile kırsal alanlarda kalkınma sağlanabilmektedir. Aksi durumda kırsal nüfus, imkânları daha yeterli bölgelere göç etme eğiliminde olur ki bu durumda sosyoekonomik pek çok dengesizliğe neden olmaktadır.

Kırsal alandan kentlere yapılan göçlerle hem kırsal hem de kentsel alanlar bu durumdan olumsuz etkilenmektedir. Yaşanan bu olumsuzlukların çözüme kavuşturulabilmesi için kırsal alanlarda yaşanan sorunların çok yönlü olarak incelenmesi önem taşımaktadır.

Türkiye, 20 yy.'ın başlarından itibaren kırsal bölgelerin kalkındırılması çalışmalarına önem verilmiştir. Bu yıllarda ülkenin büyük kısmının köylerde yaşıyor olması ve ekonominin ağırlıklı tarıma dayalı olması bunda etkili olmuştur. Kırsal alanlar, ekonomik gücünün ve sahip oldukları sosyal hizmetlerin yetersiz olmasından kaynaklı sorunlar yaşamaktadır. Var olan bu sorunlar günümüzde de artarak devam etmektedir (Toksoy ve Bayramoğlu, 2017). Bu sorunları en fazla yaşayan kesim orman köyleridir.

Yüksek rakımlarda ve eğimli araziler üzerinde kurulmuş olan orman köylerinde tarıma uygun arazi miktarının az olması ve iş imkânlarının kısıtlı olması, bu köylerde yaşayan insanların zor ekonomik şartlar altında hayatlarını idame etmelerine neden olmaktadır. Bu durum kırsal bölgelerde yürütülecek ormancılık çalışmalarında orman köylüsüne öncelik tanınarak istihdam edilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Öncelik orman köylüsüne verildiğinde bu bölgelerden yapılacak göçün de önüne geçilecektir. Ayrıca orman köylerinde yaşayan insanlar ihtiyaçlarını sahip oldukları kaynaklardan yani

ormanlardan karşılamaktadır ki bu durum da ormanlar üzerindeki baskıyı arttırmaktadır. Bu baskıyı ortadan kaldırmak ve milli gelirdeki payını arttırarak ülkenin kalkınmasına katkı sağlamak amacıyla Orman Genel Müdürlüğü'ne bağlı ORKÖY Daire Başkanlığı tarafından çeşitli projeler yürütülmektedir (Önal, 2010).

Bu tez çalışmasının amacı ORKÖY tarafından Trabzon İli Maçka İlçesinde bulunan orman köylerinde gerçekleştirilen ekonomik ve sosyal nitelikli kredilerin, söz konusu köylerde yaşayan insanların ekonomisine ve yaşam standardına olan etkisini ortaya koymanın yanında Trabzon ilinde yıllar itibariyle ORKÖY faaliyetlerini incelemek ve kredi uygulamasında karşılaşılan sorunları tespit edip gerekli çözüm önerileri sunmaktır. Bu amaçlar doğrultusunda araştırma yapılan orman köylerinin sosyoekonomik ve demografik yapıları da araştırılarak ortaya konulmuştur.

1.2. Türkiye’de Ormanlar ve Ormancılık

Yürürlükte olan 6831 sayılı Orman Kanununun 1. Maddesine göre orman; “Tabii olarak yetişen veya emekle yetiştirilen ağaç ve ağaççık toplulukları yerleriyle birlikte orman sayılır.” şeklinde ifade edilmiştir. Yapılan orman tanımı ile birlikte orman sayılan yerlerin miktarının tespiti için çeşitli periyotlarda amenajman planları yapıp envanter çalışmaları düzenlenmektedir.

Türkiye’de 1963 yılında orman envanteri çalışmalarına başlanmış ve amenajman planları yapılmıştır. 1973 yılında 10 yıllık çalışma ile bu planlar tamamlanmış ve elde edilen veriler 1980 yılında yayımlanmıştır. Bu verilere bakıldığında 1973 yılında 20,2 milyon hektar ormanlık alan tespit edilmiştir. Ağaç serveti ise 935 milyon m³ olarak belirlenmiştir. 1973 yılından sonra yenilenen planlarla 1999 yılı ormanlık alan miktarı 20,8 milyon hektar, toplam ağaç serveti de 1,2 milyar m³ olarak tespit edilmiştir. 2004 yılı verilerine bakıldığında ormanlık alan ülke yüzölçümünün %27,2’sini oluşturmaktadır. Servet miktarı ise 1999 yılına göre 88 milyon m³ artmıştır. 2012 yılında orman amenajman planlarının yenilenip ENVASİS veri tabanına girilmesi ile ülkenin ormanlık alanı 21,7 milyon hektar, ağaç serveti ise 1,5 milyar m³ olarak tespit edilmiştir. 2015 yılında ise orman alanı artarak ülke yüzölçümünün %28,6’sına ulaşmıştır. Bununla birlikte ağaç serveti de 1,6 milyar m³ olmuştur. Son güncellemelerle 2019 yılı verilerine bakıldığında orman alanı 22,2 milyon hektar, ağaç serveti de yaklaşık 1,7 milyar m³ kadardır (OGM, 2019).

1973-2019 yılları arasında ormanların verim durumuna bakıldığında 1973 yılında ormanlarımızın %44'ü (8.856.457 ha) verimli, %56'sı (11.342.839 ha) boşluklu alanlardan oluşmaktaydı. 2019 yılında ise orman varlığımızın %58'i (13.083.510 ha) verimli, %42'si (9.656.787 ha) boşluklu alanlardan oluşmaktadır. 48 yıllık dönemde verimli ormanlarımızda artma, boşluklu kapalı ormanlarımızda ise azalma görülmektedir. 1973'den 2019 yılına kadar orman varlığımız 2.541.001 hektar, ağaç servetimiz ise 743.844.060 m³ artmıştır (OGM, 2019).

1973-2019 yılları arasındaki envanter sonuçlarına göre ülkemizde hem ağaç serveti hem orman alanlarında artış görülmektedir. Ancak bu resmi rakamlara bazı konularda eleştiriler de getirilmektedir. Bu eleştirilere bakıldığında; 2B uygulamaları ile orman sayılan alanların orman dışına çıkarılmasına ilişkin yasal düzenlemeler, kaçak kesim-usulsüz açma ve işgal faaliyetlerine karşı ormancılık örgütünün yeterince yasal işlem yapmaması, orman yangınlarında yanan alanların küçük gösterilmesi ve abartılı ağaçlandırma rakamları vb. gösterilebilir (Toksoy ve Bayramoğlu, 2020).

2019 yılı itibariyle sahip olduğumuz ormanlık alanların bölgelere göre dağılımı Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Bölgelere Göre Ormanlık Alan Dağılımı (OGM, 2019).

Bölge Adı	Hektar
Karadeniz Bölgesi	5.529.273
Akdeniz Bölgesi	4.181.174
Ege Bölgesi	3.921.729
Marmara Bölgesi	2.936.753
İç Anadolu Bölgesi	2.906.296
Doğu Anadolu Bölgesi	1.883.722
Güneydoğu Anadolu Bölgesi	1.381.350

Tablo 1'e bakıldığında en fazla orman alanı 5.529.273 hektar ile Karadeniz Bölgesinde bulunmaktadır. Daha sonra 4.181.174 hektar ile Akdeniz bölgesi, 3.921.729 hektar ile de Ege Bölgesi gelmektedir. En az ormanlık alanına sahip bölgemiz ise 1.381.350 hektar ile Güneydoğu Anadolu Bölgesidir. İl bazında değerlendirildiğinde en fazla ormanlık alan 1.146.062 hektar ile Antalya, en az ormanlık alan 161 hektar ile Iğdır

ilinde bulunmaktadır. Genel ormanlık alanın il alanına oranının en fazla olduğu il ise %72 oranıyla Karabük'tür.

Türkiye'de var olan ormanlık alanlar ülke yüzölçümünün yaklaşık %29'una tekabül etmektedir. Bu alanlar kırsal alan olarak değerlendirilmektedir. Ormanların korunabilmesi için kırsal alanları geliştirici bir takım faaliyetlerin yürütülmesi gerekmektedir. Giderek artan orman alanlarımızı koruma faaliyetleri arasında orman-halk ilişkilerini iyileştirerek ormanlara verilebilecek zararların azaltılması yönündeki bilinçlendirme ve bilgilendirme faaliyetleri ile orman köylülerinin desteklenmesi faaliyetleri önemli olmaktadır.

1.3. Kırsal Kalkınma ve Kırsal Kalkınma Yaklaşımları

Birleşmiş Milletler Örgütü (BM) tarafından tanımlanan toplum kalkınması, kırsal kalkınmanın ilk tanımı olarak kabul görmektedir. Bu tanıma göre kırsal kalkınma; Küçük toplulukların içinde buldukları ekonomik, kültürel ve toplumsal koşulları iyileştirmek suretiyle giriştikleri çabaların devletin bu konudaki çabalarıyla birleştirilmesi, bu toplulukların ulusun tümüyle kaynaştırılması ve ulusal kalkınma çabalarına tam biçimde katkıda bulunmalarının sağlanması sürecidir (Kongar, 1971).

BM, Dünya Bankası, Devlet Planlama Teşkilatı (DPT), Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) ve bazı bilim adamları kırsal kalkınmayı kırsal alanda yaşayan ve geçimini tarım sektörü veya benzer kırsal mesleklerden sağlayan birey ve toplulukların, insanca yaşam koşullarına kavuşturulması için onlarda önce bu yönde bir gereksinme duygusu yaratmak, sonra da bu duygu yönünde çaba harcamaları için onlara maddi ve manevi açıdan tüm yardımların yapılması ile demokratik yoldan bu toplulukların ekonomik, toplumsal, kültürel kalkınmalarını sağlama uğraşı olarak tanımlamaktadır (Anonim, 2004).

Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi'nde yapılan tanımlamaya göre kırsal kalkınma; Kırsal alanda, sürdürülebilir doğal kaynak kullanımını esas alarak, bir yandan kırsal kesimin yaşam kalitesinin ve gelir düzeyinin yükseltilmesini sağlayarak gelişmişlik farklarının en aza indirilmesi amacına yönelik, diğer yandan çevresel ve kültürel değerlerin korunmasını ve geliştirilmesini gözetken, yerelde farklılaşan ekonomik, sosyal ve kültürel özellikleri, ihtiyaçları, potansiyelleri ve dinamikleri dikkate alarak çok sektörlü yaklaşımla planlanan faaliyetler bütünü olarak kabul edilmektedir (DPT, 2006).

Bakırcı (2007)'ya göre kırsal kalkınma kavramı, kırsal alan olarak tanımlanan alanlarda ekonomik, sosyal ve kültürel bütün koşulların çevre koruma ve sürdürülebilirlik ilkeleri doğrultusunda, bu bölgelerde yaşayan insanların refah ve yaşam standartlarının artırılmasına yönelik plan, politika ve uygulamaların bütünü olarak tanımlanmıştır.

Toksoy ve Bayramoğlu (2017) ise kırsal kalkınmayı, kırsal alanların doğal, sosyoekonomik ve altyapıdan kaynaklanan dezavantajlarını ortadan kaldırma ve öncelikle bu alanlardaki kaynakları akılcı kullanarak kırsal refahı artırma çabası olarak tanımlamıştır.

Birçok tanımı yapılan kırsal kalkınma genel olarak kırsal alanlarda var olan yaşam koşullarını iyileştirmeye yönelik yapılan çalışmaların bir bütünü olarak değerlendirilebilir.

Kırsal kalkınma yaklaşımları, teknolojik, sosyoekonomik faktörler ve ortaya çıkan değişimlerin etkisi ile zaman içerisinde farklılıklar göstermiştir. Tablo 2'de bu farklılıkların yıllara göre değişimi incelenmiştir.

Tablo 2. Kırsal Kalkınma Yaklaşımlarının Yıllara Göre Değişimi (Toksoy ve Bayramoğlu, 2017)

Yıl	Kırsal Kalkınma Yaklaşımları
1960	Modernizasyon
1970	Devlet Müdahaleleri
1980	Serbest Pazar
1990	Katılım ve Yetkilendirme
2000	Çok Sektörlü Yaklaşım

“Modernizasyon yaklaşımı” 1960’larda ortaya çıkan bir yaklaşımdır. Bu yaklaşım, ağırlıklı olarak büyüme odaklı ekonomik kazanımları ön plana çıkarmıştır. Ancak hızla kirlenen ve tükenen doğal kaynakları, artan yoksulluğu, kent-kır arasındaki eşitsizlikleri dikkate almaması, kalkınma kavramının sosyal, ekonomik ve kültürel anlamdaki sürdürülebilir niteliklerini göz ardı etmesi, bu görüşün zamanla sorgulanmasına neden olmuştur (Gülçubuk, 2018). Bu sorgulama ile birlikte 1970’lerden itibaren devlet destekli sosyal yatırımlar gündeme gelmiştir. Bu kapsamda kırsal alanda yaşayan insanların temel ihtiyaçlarına yönelik destekler, entegre kırsal kalkınma projeleri, devlet destekli düşük faizli krediler gibi uygulamalar dikkat çekmektedir. Bu uygulamalar modernleşme yaklaşımına ters düşmeden, modernleşmenin yarattığı olumsuzlukları asgari seviyeye

indirmek üzerine planlanan politikalar olarak kendilerine yer bulduğu görülmektedir (Ellis ve Biggs, 2001).

1980’li yıllardan itibaren kırsal kalkınma yaklaşımlarında önemli değişimler meydana gelmiştir. Politikalar artık “kırsal bölgelerde yaşayan insanların refah düzeyini arttırmak için kırsal alanda tarım ve tarım dışı sektörleri içeren fonksiyonel ve entegre yaklaşıma ve kırsalın dinamiklerini, önceliklerini her alanda güçlendirecek politikalara” dönüşmektedirler. Teknolojik gelişmeler ve sosyoekonomik koşullarla zaman içerisinde değişmek zorunda olan kırsal kalkınma yaklaşımları, ülkelerin sosyal, ekonomik, kültürel ve idari özelliklerine göre de uygulamada farklılıklar ortaya çıkarmaktadır (Gülçubuk, 2012).

1990’lı yıllarda “Katılım ve Yetkilendirme” yaklaşımı ortaya çıkmıştır. Bu yaklaşımın ortaya çıkmasında kırsal kalkınmanın daha çok mekâna ve yerele bağlı değerlendirilmesi etkili olmuştur. Böylece kırsal kalkınma yaklaşımı, zaman ve mekâna bağlılık, çevresel sürdürülebilirlik, kültürel çoğunluk, katılımcılık, yerellik, örgütlenme, insani gelişim, yönetim, sosyal sermaye, Sivil Toplum Örgütleri’nin gelişmesi gibi prensipleri içermeye başlamıştır (Furat, 2013).

2000’li yıllarda ise “çok sektörlü yaklaşım” ön plana çıkmıştır. Bu yaklaşımda kırsal alanlarda yoksulluğun azaltılması şartıyla kırsal kalkınmanın sağlanması amaçlanmaktadır. Çok sektörlü yaklaşım, günümüzde BM, Dünya Bankası, OECD, Avrupa Birliği (AB) gibi kuruluş ve yapılanmaların uygulama ve politikalarında da ön plana çıktığı görülmektedir (Gülçubuk, 2006).

Kırsal kalkınma yaklaşımları, zaman içerisinde gelişen bilim ve teknoloji paralelinde, toplumun ihtiyaçları doğrultusunda değişiklikler göstermiştir. Kırsal kalkınma yaklaşımlarında meydana gelen bu değişiklikler ile geleneksel kırsal kalkınma uygulamaları da değişiklik göstermiştir. AB, uluslararası kuruluşlar ve Amerika Birleşik Devletleri (ABD) değişen bu yaklaşımların hem üretim aşamasında hem de eylem planlarının hazırlanıp uygulanmasında etkin rol oynamaktadır (Toksoy ve Bayramoğlu, 2017).

1950’lerden bu yana kırsal kalkınma yaklaşımlarının temelini oluşturan Ellis ve Biggs (2001) çok sayıda teori, tema ve politikaları özetleyen bir zaman çizelgesi oluşturmuşlardır. Bu çizelge Tablo 3’de gösterilmiştir.

Tablo 3’te onar yıllık programlar için hazırlanmış olan ve kendi dönemi için etkili olan fikirlere ve terimlere yer verilmiştir.

Tablo 3. Kırsal Kalkınma Düşüncelerine Ait Zaman Çizelgesi (Ellis ve Biggs, 2001)

1950'ler	1960'lar	1970'ler	1980'ler	1990'lar	2000'ler
Modernleşme					
Çift ekonomi modeli					
Geri tarım teknolojileri					
Toplum kalkınması					
Tembel köylüler					
	Dönüşüm yaklaşımı				
	Teknoloji transferi				
	Mekanizasyon				
	Tarımsal yayım				
	Tarımın büyüme rolü				
	Yeşil devrim (başlangıç)				
	Rasyonel köylüler				
		Büyümeyle yeniden bölüşüm			
		Temel gereksinimler			
		Entegre kırsal kalkınma			
		Devlet tarım politikaları			
		Devlet tarafından sağlanan krediler			
		Kentlere yönelik pozitif ayrımcılık			
		Yeniliğe teşvik			
		Yeşil devrim (devam)			
		Kırsal büyüme bağlantıları			
		Yapısal Düzenlemeler			
		Serbest pazarlar			
		Fiyat haklarının alınması			
		Devletin geri çekilmesi			
		Sivil toplum kuruluşlarının yükselmesi			
		Hızlı kırsal değerlendirme			
		Tarımsal işletme sistem araştırmaları			
		Gıda güvenliği ve açlık analizi			
		Kırsal kalkınmanın bir ürün değil süreç olması			
		Kalkınmada kadın			
		Fakirliğin hafifletilmesi			
			Mikro kredi		
			Katılımcı kırsal değerlendirme		
			İnsan odaklı kırsal kalkınma		
			Paydaş analizi		
			Kırsal güvenlik ağları		
			Toplumsal cinsiyet ve kalkınma		
			Çevre ve sürdürülebilirlik		
			Fakirliğin azaltılması		
				Sürdürülebilir geçim	
				İyi yönetim	
				Yerinden yönetim	
				Katılımın eleştirilmesi	
				Geniş sektörel yaklaşım	
				Sosyal koruma ve fakirliğin azaltılması	

Tablo 3'te var olan fikir ve terimler kesin tarih sınırları içerisinde yerleştirilememektedir. Bunun sebebi; Bu fikir ve terimlerin hem kendinden önceki dönemin etkisi altında ortaya çıkması hem de kendinden sonraki dönemleri etkilemesidir.

1.4. Kırsal Alan, Orman Köyü ve Orman Köylüsü

Birçok tanımı yapılan kırsal alan, Akova (2010)'ya göre; ekonomik faaliyetlerin ağırlıklı olarak doğal kaynakların kullanılmasına dayandığı, büyük ölçüde gelenek ve göreneklerin hâkim olduğu ve yaşam kurallarını etkilediği, yüz yüze ilişkilerin daha yaygın olduğu, teknolojik gelişme düzeyinin çok düşük olduğu, kültürel ve sosyoekonomik gelişmelerin nispeten yavaş gerçekleştiği, doğal şartların çok daha belirgin olduğu alanlar şeklinde tanımlanmaktadır.

DPT kırsal alanı “metropoliten yerleşmeler dışında kalan illeri de kapsayan ilçe, köy ve mezralarda her türlü sosyal güvenceden (iş olanakları, emeklilik, sigorta, sağlık, eğitim ve kültürel etkinlikler) yeterince yararlanamayan kişilerin sayısal çoğunluğu oluşturduğu mekânsal büyüklük” olarak tanımlamaktadır (URL-1).

OECD'nin kırsal alan tanımına bakıldığında, nüfus yoğunluğu, km² başına 150 kişinin altında olan yerler, kırsal alan olarak nitelendirilmiştir (OECD, 2012).

Türkiye’de kırsal alan tanımlarında, nüfus eşiği ve idari statü ölçütlerini esas alan iki farklı tanım kullanılmaktadır. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından nüfus eşiği ölçütüne göre (kır-kent tanımı), nüfusu 20.001 ve üzeri olan yerleşim yerleri “kent”, 20.000 ve daha düşük nüfusa sahip olanlar ise “kır” olarak tanımlanmaktadır. Yine TÜİK tarafından idari statü ölçütüne göre (köy-şehir tanımı), il ve ilçe merkezleri “şehir”; belde ve köyler ise “köy” olarak kabul edilmektedir (Anonim, 2014).

Türkiye’de kırsal alan nüfusuna bakıldığında ilk nüfus sayımının yapıldığı 1927 yılından itibaren süregelen bir azalma görülmektedir. 1927 yılında Türkiye nüfusunun %75,8'i kırsal alanlarda yaşarken 1970'li yıllarda bu oran %61,55'e, 1980'li yıllarda %56,9'a, 1990'lı yıllarda %40,99'a, 2000'li yıllarda %35'e, 2015 yılında %25,77'ye ve 2018 yılında ise %29,15'e kadar gerilemiştir (TOD, 2019).

Yukarıda ifade edilen kırsal alan tanımlarına bakıldığında herkesçe kabul edilen ortak bir tanımın olmadığı görülmektedir. Bu tanımlamalarla kırsal alanların sadece mekâna dayalı olmadığı ekonomik, sosyal, kültürel ve çevreyle ilgili farklı özelliklerin yer aldığı karmaşık bir yapının anlaşılması gerektiği ifade edilmektedir (Toksoy ve Bayramoğlu, 2017).

Kırsal alanlar sahip oldukları birçok olumsuzluk ile kentlerin gerisinde kalmaktadır. Altyapı ve üstyapı hizmetlerinin yetersiz oluşu bu alanlarda yaşayan insanların yaşam kalitesini düşürmektedir. Ayrıca kırsal alanlarda eğitim hizmetleri de kentlere göre

geridedir. Kırsal alanlarda eğitim ilköğretim seviyesinden öteye gidememiştir ki bu durumda eğitim için kırsal alanlarda yaşayan insanları kentlere doğru yapılacak göçe zorlamaktadır. Bu olumsuzluklara ek olarak kırsal alanlarda sağlık hizmetleri de yetersizdir. Nitelikli personelin olmaması, var olan sağlık kurumlarında donanımın yeterli olmaması günümüz kırsal alanlarında gözlenen sorunlardandır. Kırsal alanlarda yaşanan bu sorunlar orman köylerinde de varlığını hissettirmektedir.

Türkiye’de 6831 sayılı Kanun gereğince çıkarılan, Orman Köylülerinin Kalkınmalarının Desteklenmesi Hakkında Yönetmeliği’nin 4. maddesinde orman köyü tanımı yapılmış ve sınırları içerisinde devlet ormanı bulunan köyler orman köyü olarak kabul edilmiştir. Orman köyleri, orman içi ve orman bitişiği olmak üzere iki gruba ayrılmaktadır.

Orman içi köy: Mülki sınırları içerisinde orman olması şartıyla evlerin toplu bulunduğu yerleşim alanından itibaren aralıksız olarak devam eden arazileri dört yönden ormanla çevrili köylerdir.

Orman bitişiği köy: Mülki sınırları içerisinde orman olması şartıyla evlerin toplu bulunduğu yerleşim alanından itibaren aralıksız olarak devam eden arazileri herhangi bir yönde ormanlara bitişik olan köylerdir.

Orman köylüsü ise, orman köyü nüfusuna kayıtlı olup, sürekli olarak bu köyde oturan halk olarak tanımlanmaktadır.

Orman köyü-köylüsü tanımlarına bakıldığında orman-halk ilişkilerinin iç içe olduğu görülmektedir. Bu durum ormanlar ile halk arasında sürekli bir çatışmaya yol açmıştır. Osmanlı döneminden bugüne bu çatışmaların yol açacağı olumsuzlukları engellemek için birçok çalışma yapılmıştır.

Osmanlı İmparatorluğu döneminde halk, ormanlardan serbestçe yararlanma hakkına sahipti. Bu anlayış Cibâl-ı Mübâha olarak adlandırılmıştır. Ancak Tanzimat Dönemi ile birlikte bu anlayışı ortadan kaldırmaya yönelik düzenlemeler yapılmıştır.

1839 yılında kabul edilen Tanzimat Fermanı sonrası “Memâlik-i Mahrûsede Olan Ormanların Tanzim ve Tesviyesine Dair Lâyiha-i Mütercemedir” başlıklı bir kanun çıkarılmış ve ardından halkın ormanlardan serbestçe faydalanmasının önü kesilmiştir. Böylece ormanlardan faydalanan halk ile ormancılığa yön vermeye çalışan devlet arasında çatışmalar başlamıştır (Kılıç ve Ok, 2019).

1870 yılında Orman Nizamnamesinin kabul edilmesiyle birlikte devletin ormancılık amaçlarıyla yerel halkın geleneksel kullanım biçimleri arasında çatışmalar ortaya çıkmıştır.

Bu çatışmalar neticesinde orman halk ilişkileri kötüleşmiş ve ormanların bilinçli tahrip edilme sorunu ortaya çıkmıştır (Ok, 2019).

1920 tarihinde 39 sayılı Baltalık Kanunu çıkarılmıştır. Bu kanun ile halk birtakım ayrıcalıklar kazanmıştır. Böylece halk ve devlet yakınlaşması sağlanmıştır. Ancak 1924 yılında bu kanun orman varlığının azalmasına neden olmuş ve iptal edilmiştir. Baltalık Kanunun iptal edilmesinden sonra 484 Sayılı "Devlet Ormanlarından Köylülerin İntifa Hakkına Dair Kanun" ardından da, 504 sayılı "Türkiye'de Mevcut Bilimum Ormanların Fenni Usulü İdare ve İşletilmesi Hakkında Kanun" kabul edilmiştir. Kabul edilen bu kanunlarla hem yerelde yaşayan halkın hem de devletin ormanlardan yararlanma hakları açık bir şekilde ifade edilmiş ve devlet kontrolü arttırılmıştır (Ok, 2019).

1937 yılında 3116 sayılı yasa çıkarılmıştır. Bu yasa ile ülkemizin ilk Orman Kanunu oluşturulmuştur. Bu kanun kapsamında halkın gereksinimlerini dikkate alan pek çok düzenleme bulunmaktadır. Ancak yapılan bu düzenlemeler halk ile ormancılık teşkilatı arasındaki çatışmaları engelleyememiştir (Ok, 2019).

1957 yılında ise Orman Genel Müdürlüğü örgüt yapısı içerisinde "Köy Kalkınma Şubesi" kurulmuştur (Çağlar, 2012). Köy Kalkınma Şubesi'nin kurulmasıyla, orman halk arasındaki çatışmaların özünde orman köylerinin kalkınma sorunlarının yer aldığı görülmüş ve bu alanda çalışmalar yapılması gerekliliği anlaşılmıştır.

1964 yılında orman teşkilatının kırsal alanların kalkınmasına destek olması gerektiği düşüncesi ile "Orman Köyleri Kalkınma Dairesi" açılmıştır. 1969 yılında ise Türkiye'nin ilk Orman Bakanlığı kurulmuştur. Orman Bakanlığının kurulmasıyla birlikte orman halk ilişkilerine olan bakış açısı da değişmiş olup 1970 yılında ORKÖY kurulmuştur (Tolunay ve Korkmaz, 2005).

1974 yılında çıkarılan ve 1975 yılında uygulanmaya başlayan 1744 sayılı yasa ile "Orman Köylüleri Kalkınma Fonu" oluşturulmuştur. Bu fon orman köylerinde kurulmuş Orman Köy Kalkındırma Kooperatiflerinin uyguladıkları projelerin ve orman köylüleri kalkınma planlarının finansmanında kullanılmıştır. 2001 yılında bu fon kaldırılmış ve orman köyleri için gerekli kredi yardımları, genel bütçede açılan özel ödenekten verilmeye başlanmıştır. Ancak Orman Köylüleri Kalkınma Fonunun yürürlükten kaldırılması, orman köyleri için tek finans kaynağı olan özel ödeneğin yeterli olmaması ve çoğu zaman ayrılan ödeneğin verilmemesi gibi güçlükler orman köylüleri için yardım ilkesi ile bağdaşmamaktadır (Önal, 2010).

1.5. Türkiye’de Orman Köylerinin Yapısı

Türkiye’de orman köylerinin büyük bir çoğunluğu ormanların tahrip edilmesiyle elde edilen alanlardaki kırsal yerleşim birimleridir. 1550 – 1600 yılları arasında, Osmanlı İmparatorluğu döneminde Anadolu’da çıkan ayaklanmalar ve isyanlardan zarar gören halk, zaman içerisinde yaşadıkları köy ve kasabaları terk ederek, Anadolu içlerine ve kendilerini güvende hissedebileceği orman içerisine göç etmişlerdir (Anıl, 1974). Böylece, bugünkü sayıları 22.847 adet olan orman köylerinin ilk oluşumu gerçekleşmiştir.

Türkiye nüfus yapısına bakıldığında 1970-2018 yılları arasında orman köyleri ve kırsal alan nüfusundan, kentlere doğru göç hareketi görülmektedir. Bu göç hareketinin en hızlı olduğu dönem 1980-1990 yılları arasındadır. Orman köylerinde 1970-1980 yılları arasında yıllık nüfus artış hızı binde 13,5 iken, 1980-1990 döneminde bu oran binde 8,07’ye kadar gerilemiştir. Özellikle 1980 sonrası yaşanan gelişmeler sonucunda serbest piyasa koşulları ekonomik ve sosyal yaşamı önemli derecede etkilemiştir. Bu etkileşimin sonucu olarak da orman köylerinden kentlere hızlı bir göç yaşanmıştır (Coşgun, 2019).

1970-2018 yılları arasında kırsal alanlarda yaşanan göç hareketleriyle görülen nüfus değişiklikleri Tablo 4’de gösterilmiştir.

Tablo 4. 1970-2018 Yılları Arasında Kırsal Alan Nüfus Hareketleri (TOD, 2019)

Yıllar	Ülke Nüfusu (kişi)	Kırsal Alan Nüfusu (kişi)	Kırsal Alan Nüfus Oranı (%)	Orman Köyleri Nüfusu (kişi)	Orman Köylerinin Ülke Nüfusuna Oranı (%)	Orman Köylerinin Ülke Kırsal Nüfusuna Oranı (%)
1970	35.605.176	21.914.075	61,55	7.954.071	22,34	36,3
1980	44.736.957	25.091.950	56,09	10.161.151	22,71	40,5
1990	56.473.035	23.146.684	40,99	8.848.501	15,67	38,23
2000	67.823.927	23.735.567	35	7.707.588	11,36	32,47
2007	70.586.256	20.838.397	29,52	7.070.009	10,02	33,93
2015	78.741.053	20.292.622	25,77	7.096.483	9,01	34,97
2018	80.810.525	23.555.451	29,15	6.827.500	8,45	28,98

Tablo 4 incelendiğinde 1970-2000 yılları arasında orman köyleri nüfuslarında dalgalanmalar meydana gelmiştir. Orman köyleri nüfusunun en fazla 1980’de olduğu ve bu yıldan sonra orman köyleri nüfusunun azalmaya başladığı görülmektedir. 1970 yılında orman köylerinin ülke nüfusu içerisindeki oranı %22,34 iken bu oran 2018 yılında %8,45’e

düşmüştür. Orman köy nüfuslarının ülke kırsal nüfusuna oranı incelendiğinde 1970 yılında %36,30 iken 2018 yılında %28,98'e gerilemiştir. Bu bilgiler ışığında kırsal alanda var olan her 3 kişiden birisinin orman köylüsü olduğu anlaşılmaktadır. Bu yönden bakıldığında ormancılık için yapılacak her çalışma hem orman köylüsünü hem de ülke kırsal yapısını doğrudan etkilemektedir (TOD, 2019).

ORKÖY (2018)'e göre Türkiye'de 22.847 adet orman köyü bulunmakta ve bu köylerde toplamda 6.827.500 kişi yaşamaktadır. 2018 yılı orman köyü başına düşen ortalama nüfus ise 298,84 kişidir. Bu ortalama 2015 yılında 317,62, 2007 yılında ise 333,41 kişidir. Bu veriler ışığında 2007-2018 yılları arasında orman köyleri için köy başına düşen ortalama nüfusta azalmalar görülmektedir.

Türkiye'de orman köyleri nüfusu ile orman köyü sayıları arasında ters bir ilişki görülmektedir. Orman köy nüfusunun azalmasına rağmen orman köy sayıları giderek artmaktadır. Bu durumun 3 nedeni vardır.

- Birçok mahalle ve mezardan oluşan orman köylerinde zamanla bazı mahallelerinin ayrılarak köy statüsü kazanması.
- Gerçekte orman köyü olduğu halde kayıtlara geçirilmemiş köylerin daha sonra kayıtlara geçirilmesi,
- Ağaçlandırma çalışmaları sonucunda sınırlarının içinde orman kurulan köylerin orman köyü kapsamına alınması (Demirtaş, 2000).

Orman köyleri yerleşim yerleri bakımından dağlık araziler üzerine kurulmuştur. Arazilerin az, engebeli ve dağınık olması tarım yapmalarının önünde bir engel oluşturmaktadır. Bu nedenle geçim imkânları hayvancılık ve ormancılık ile sınırlı kalmıştır. Geçim kaynaklarının az olması, alt yapı eksiklikleri, eğitim, sağlık hizmetleri, ulaşım gibi hizmetlerden yeterince yararlanamaması orman köylerinde göç olgusunun oluşmasına neden olmuştur. Orman köylerinde gözlenen bu sürekli ve mevsimsel göç daha çok genç erkek nüfus arasında yaygındır. Bu durumun sonucu olarak da orman köyleri mevcut nüfusunun çoğunluğunu kadınlar, çocuklar ve yaşlılar oluşturmaktadır (Solmaz, 2007).

1.6. Orman Köyleri Kalkındırma Çalışmaları ve Sahip Oldukları Yasal Haklar

Sosyal ve ekonomik açıdan birçok yararı bulunan orman alanlarımızın korunması ancak orman köylüsünün sosyal, kültürel ve ekonomik açıdan kalkındırılması ile

mümkündür. Devlet tarafından orman köylerinde yaşayan insanların ormanlar üzerindeki baskılarını ortadan kaldırmak, bu köylerde yaşayanların sorunlarını gidermek ve kalkındırılmalarını sağlamak amacı ile birtakım çalışmalar yapılmıştır ve bu çalışmalar aşağıda özetlenmiştir.

6831 sayılı Orman Kanunu'nun 13. Maddesine göre orman içinde ve bitişiğinde bulunan ve köylerde, dağınık yerlerde oturanlar iki grupta toplanmıştır:

- Buldukları yerlerde kalkındırılmaları mümkün olanlar orman köylüleri,
- Buldukları yerlerde kalkındırılmaları mümkün olmayan orman köylüleri.

13.maddeye göre buldukları yerlerde kalkındırılmaları mümkün görülen köyler, OGM bütçesinde var olan özel ödenekten öncelikli olarak yararlandırılmaktadır. Yerinde kalkındırılmaları mümkün olmayan veya toprak ve su rejimi bakımından buldukları yerleşim yerlerinden taşınmaları zorunlu bulunan köyler halkının kısmen veya tamamen orman sınırları dışına çıkarılan yerlere, bu mümkün olmadığı takdirde başka yerlere nakli ve yerleştirilmeleri kabul edilmiştir (Baysal, 1996).

Orman kanununun 31. 32. 33. ve 34. maddeleri gereğince orman köylülerinin ve kooperatiflerine birtakım haklar verilmiştir. 31. ve 32. Maddeleri gereği orman köylerinde yaşayanların yakacak ve yapacak ihtiyaçları karşılanmaktadır. 33. madde ve 7296/1051 Sayılı Kanun gereği, felakete uğrayan köylülere afetzedede ihtiyacı olarak orman emvali verilmektedir. 34. Maddeye göre üretimde çalışan orman köylü ve kooperatiflerine baltalıklarda köylü pazar satışı, %25 emval bedel farkı, yakacak odun hakkı ve %10 istihkak fazlalığı bedeli ödenmektedir.

6831 sayılı Orman Kanunu'nun 40. maddesi ile devlet ormanlarında ağaçlandırma, imar, bakım, kesme, toplama, taşıma, yol yapımı, imal gibi orman işlerinin öncelikli olarak o yörede bulunan köy kooperatifleri aracılığı ile orman köylülerine yaptırılması öngörülmüştür. Bu madde, orman içi ve bitişiğinde bulunan orman köylüsünü ormancılık faaliyetlerinde işlendirerek istihdam konusunda bazı ayrıcalıklar tanımaktadır. Bunlara ek olarak odun dışı ürünler olarak bilenen reçine, defne, çiçek soğanları, sığla, ıhlamur, fıstıkçanı, kestane gibi ikincil orman ürünlerinden, Orman Kanunu'nun 40'inci maddesi gereğince orman köylüleri hak sahibi olarak faydalandırılmaktadır.

1982 Anayasasınının 170. maddesi gereğince nakline karar verilen orman köy halkının yerleştirilmesi ve orman sınırları dışına çıkarılmış veya çıkarılacak yerlerin değerlendirilmesi suretiyle orman köylerinin kalkındırılmalarının desteklenmesi amacına

yönelik 1983 yılında çıkarılan 2924 sayılı Orman Köylerinin Kalkındırılmalarının Desteklenmesi Hakkında Kanun yürürlüğe konmuştur.

Kanunun amacı; bakanlar kurulu tarafından nakline karar verilen orman içi köy halkının yerleştirilmesi, orman sınırları dışına çıkarılmış ve çıkarılacak yerlerin değerlendirilmesi yoluyla orman köylülerinin kalkındırılmalarının sağlanmasıdır. Kanun kısaca aşağıdaki konuları kapsamaktadır.

- Orman olarak muhafazasında bilim ve fen bakımından hiçbir yarar görülmeyip, aksine tarım alanlarına dönüştürülmesinde yarar görülen yerlere orman içi köy halkının yerleştirilmesi,
- Orman rejimi dışına çıkarılan yaylak, kışlak ve otlakların değerlendirilmesi,
- Tarım alanlarına dönüştürülmüş yerlerin değerlendirilmesi,
- Belediye mücavir alanlar dışında ve içindeki yerleşim sahalarının değerlendirilmesi konularını kapsamaktadır (Baysal, 1996).

Orman köylülerinin sahip olduğu bu yasal haklarla hem orman halk ilişkilerini geliştirerek ormanlara olan baskıyı azaltmak hem de orman köylülerine istihdam olanakları sağlayarak ekonomik olarak kalkınmalarını sağlamak amaçlanmaktadır.

1.7. ORKÖY

1.7.1. ORKÖY Tanıtımı

Kısaca ORKÖY olarak bilinen Orman ve Köy İlişkileri Daire Başkanlığı, Tarım ve Orman Bakanlığına bağlı Orman Genel Müdürlüğü bünyesinde faaliyet gösteren bir Daire Başkanlığıdır. ORKÖY'ün hedefleri arasında ormanların korunması, işletilmesi, genişletilmesi ve geliştirilmesi amaçlarına ulaşılmasını sağlamak için, ormanların içinde veya bitişiğinde yaşayan köy halkının kalkınmalarına katkı sağlamak ve ormanlar üzerindeki olumsuz etkilerini ortadan kaldırmaktır.

ORKÖY, klasik bir banka gibi tarımsal kredi veren bir kuruluş olmak yerine kırsal kalkınma teknikleriyle yapılacak ilçe kalkınma planlarının öngöreceği proje önerilerini esas alarak, orman köylüsünün kalkındırılmasına katkı sağlamayı amaçlayan ve bunun için orman ürünlerinin satışından da beslenen 'Orman Köyleri Kalkınma Fonunu' yine orman

ürünü üreten orman köylüsüne akılcı ve sistemli bir şekilde dönüştürülmesini sağlayacak bir genel müdürlük olma felsefesi ile kurulmuştur (DPT, 1985).

ORKÖY, 4950 sayılı Kanuna dayanılarak 21.01.1970 tarihinde Orman teşkilatı ve orman köylüsünün yakınlaşmasını ve ormana olan bakış açısının iyileştirilmesini sağlamak amacıyla Orman Bakanlığına bağlı olarak kurulmuştur. Kuruluşundan 10 yıl sonra Tarım ve Orman Bakanlığı'na bağlanmıştır. 1982 yılında bağımsız bir daire başkanlığına dönüştürülmüştür. 1984 yılında tamamen kapatılarak personel ve mal varlığı Tarım Orman ve Köy İşleri Bakanlığı'na devredilmiştir. 1991 yılında Orman Bakanlığı ile yeniden kurulup 2003 yılında Çevre ve Orman Bakanlığı'na bağlanmıştır. 2011 yılında Orman ve Su İşleri Bakanlığına bağlanmış, 2018 yılında ise Tarım ve Orman Bakanlığının kurulmasıyla kapatılarak Orman Genel Müdürlüğü (OGM) bünyesinde daire başkanlığına dönüştürülmüştür.

ORKÖY'ün mevcut yapısına bakıldığında OGM merkez teşkilatında var olan 18 Daire Başkanlığından bir tanesidir. Orman ve Köy İlişkileri Daire Başkanlığı altında 7 tane Şube Müdürlüğü bulunmaktadır. Taşra teşkilatında ise Bölge Müdürlüklerine bağlı ORKÖY Şube Müdürlükleri bulunmaktadır. Şube Müdürlüklerinde var olan personel sayısı bölgeden bölgeye farklılık göstermektedir.

1.7.2. ORKÖY' ün Amaç ve Görevleri

ORKÖY'ün amacı, ormanların korunması, işletilmesi, genişletilmesi ve geliştirilmesi hedeflerine ulaşılmasını sağlamak için ormanlar içinde ve bitişiğinde yaşayan köy halkının; sosyal, kültürel ve ekonomik açıdan gelişmesine katkı sağlayarak, orman köylülerinin ormanlar üzerindeki olumsuz baskılarını azaltmaktır (Çağlar, 1986).

06.4.2011 tarihli ve 6223 sayılı Kanunun verdiği yetkiye dayanılarak, Bakanlar Kurulu'nca 29.6.2011 tarihinde kararlaştırılan ve 04.07.2011 tarih ve 27984 sayılı Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Bakanlığımızın kuruluş, görev, yetki ve sorumlulukların düzenlendiği Kanun Hükmünde Kararnamede Daire Başkanlığımızın görevleri şöyle sıralanmıştır;

- Orman içinde veya bitişiğindeki köylülerin sosyal ve ekonomik gelişmelerini desteklemek maksadıyla; etüt ve araştırmalar yapmak, plan ve projeler hazırlamak, hazırlatmak ve uygulamak,

- Orman köylülerinin kalkındırılmasının desteklenmesi amacıyla kredi veya hibe vermek ve bu konudaki diğer hizmetleri yürütmek,
- Ormancılık alanında faaliyet gösteren kooperatiflerin proje bazında desteklenmesi ile ürünlerin ulusal ve uluslararası pazarlarda değerlendirilmesi konularında araştırma ve danışmanlık hizmetleri vermek,
- Orman köylerinde odun ve odun dışı orman ürünlerinin üretilmesini desteklemek ve bunlara dayalı sanayinin geliştirilmesine katkıda bulunmak,
- Buldukları yerden başka yerlere nakledilecek orman köylülerinin terk ettikleri taşınmazları kamulaştırmak,
- Genel Müdürlükçe verilecek benzeri görevleri yapmak (URL-2).

Yukarıda belirtildiği üzere ORKÖY yürüttüğü projeler ve sahip olduğu görevler ile hem ormanların korunması, geliştirilmesi, genişletilmesi ve devamlılığının sağlanmasına katkı sağlayacak hem de orman köylerinde yaşayan insanların sosyal ve ekonomik durumlarına katkı sağlayarak ormanlar üzerindeki baskıyı azaltacaktır. Bunlara ek olarak orman köylerinde var olan olumsuz şartları iyileştirerek bu alanlardan kentlere yapılan göçün önüne de geçilecektir.

1.7.3.ORKÖY Kredilendirme Faaliyetleri

6831 sayılı Orman Kanunu'na göre orman köylerinin kalkındırılmasına yönelik uygulamalar üç başlık altında toplanmaktadır. Bunlar;

- Dolaylı kaynak aktarımı,
- Ormancılık çalışmalarında işlendirme,
- Doğrudan kaynak aktarımı, olarak tanımlanabilir.

Dolaylı kaynak aktarımı, orman köylülerinin yakacak ve yapacak odun ihtiyaçlarının indirimli fiyatla karşılanması şeklindeki bir uygulamadır. 6831 sayılı Orman Kanununun 31. ve 32. Maddelerinde belirtildiği üzere orman köyleri, kendileri kullanmak ve tüketmek şartı ile ihtiyaç duydukları yakacak ve yapacak odunu, piyasa değerinin çok altında bir fiyatla satın alabilmektedir. Buna ek olarak yasanın 34. maddesine göre orman köylerindeki kalkınma kooperatifleri, ürettikleri sanayi odunu ve tomruğun %25'ini istediği fiyatla satmak amacıyla orman işletmelerinden satın alabilmektedir (Uzun, 2010).

Ormanlık çalışmalarında işlendirme, ormanların korunması ve işletilmesiyle, orman içi ve orman bitişiğinde yaşayan orman köylülerini ormanlık çalışmalarında aktif hale getirerek ekonomilerine daha çok katkı sağlanmasını amaç edinmiştir. Bu amaç doğrultusunda 6831 sayılı Orman Kanununun 40. maddesi uyarınca devlet ormanlarındaki ağaçlandırma, imar, bakım, yol yapımı, kesme, taşıma, toplama, imal gibi orman işlerini öncelikli olarak o yörede bulunan köy kooperatifleri aracılığı ile orman köylülerine yaptırılması öngörülmüştür. Buna ek olarak Ağaçlandırma ve Erozyon Kontrolü Genel Müdürlüğü, bakım ve tesis işlerinde de orman köylerinde yaşayanlara istihdam olanağı sağlamaktadır (Solmaz, 2007).

Orman köylülerine doğrudan kaynak aktarımı, 1970'li yılların başlarında örgütlü bir biçimde ve bir fona bağlı olarak Orman Bakanlığı'na bağlı ORKÖY'ün kurulmasıyla başlayan bir uygulamadır. Bu uygulamada Orman Köylülerini Kalkındırma Fonu'ndan köy kalkındırma kooperatiflerine ve köylülere ihtiyaçları doğrultusunda kredi verilmektedir. Burada ana amaç; ormanların geliştirilmesi, genişletilmesi ve korunması hedeflerine ulaşmak için ormanların içinde ve ormanların bitişiğinde yaşayan köylülerin kalkınmalarına katkı sağlamaktır. Bu amacı gerçekleştirmek için orman köylülerine sosyal ve ekonomik nitelikli krediler verilmektedir. Sosyal nitelikli krediler daha çok orman köylülerinin odun tüketimini azaltmak için verilen krediler olurken ekonomik nitelikli krediler ise orman köylülerinin gelirlerinin artırılması için verilmektedir. Ekonomik nitelikli projeler aile işletmeciliği şeklinde yürütülmektedir. Sosyal nitelikli projeler ise ısıtma-pişirme aracı, dam örtülüğü malzemeleri ve oduna alternatif kullanılabilen yakıt maddeleri, köy bütünlüğü esasına dikkate alınarak verilmektedir. (Uzun,2010).

Doğrudan kaynak aktarımı, ferdi ve kooperatif kredi uygulamaları olarak gerçekleştirilmektedir.

1.7.3.1. Ferdi Kredi Uygulamaları

Ferdi kredi uygulamaları ile ormanların korunması, genişletilmesi ve geliştirilmesi amaçlarına ulaşmak için orman içinde ya da bitişiğinde yaşayan orman köylüsünün ormana olan baskısını azaltmak, orman köylüsünü üretici durumuna getirmek, orman köylüsünü buldukları bölgelerde işlendirerek büyük kentlere olan göçü azaltmak amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda orman köylüsüne oduna olan bağımlılığı azaltmak için sosyal nitelikli, gelirlerini arttırmak ve yeni iş olanakları oluşturmak için ise ekonomik nitelikli

ferdi krediler kullanılmaktadır. Bu kredilerle orman köylüsünü üretici duruma getirmek hedeflenmektedir.

Ferdi kredi türündeki desteklerin başında gelen sosyal kredilerle; orman köylülerinin kalkınmalarını sağlamak, orman ürünlerine yönelik israfı önlemek ve odunun yakıt maddesi olarak kullanılmasını azaltmak amaçlanmaktadır. Aynı zamanda ormanların korunmasını sağlamak amacıyla ısıtma pişirme araçları, dam örtülüğü, güneş enerjisi sistemleri, mantolama vb. gibi projelere verilmektedir. Sosyal nitelikli projelerin geri ödemesinde faiz uygulaması bulunmamaktadır (URL-3).

Ekonomik nitelikli krediler, orman köylülerinin ekonomilerini desteklemek, köylülerin ormanlara olan baskılarını en aza indirmek suretiyle verilen kredilerdir. Bu kredilerden yararlanacak kişiler, uygulanacak proje sayısına göre kur'a ile veya kur 'asız belirlenmektedir. Vade süreleri proje türüne göre farklılıklar göstermekle birlikte 3-8 yıl arasında değişmekte olup yine proje türlerine göre 1-4 yıl arasında ödemesiz devreler bulunmaktadır. Ödemesiz devre vade içindedir. Geri ödemelerde Orman Köylüleri Kalkınma Hizmetlerine İlişkin Esas ve Usullerin 15. Maddesi gereğince Ziraat Bankasının tarımsal kredilere uyguladığı faiz oranının yedide biri (1/7) oranında yıllık faizle kredi verilir (Önal, 2010).

2010–2018 yılları arasında Türkiye’de, orman köylülerinin bireysel çabalarına katkı sağlamak amacıyla verilen ekonomik ve sosyal nitelikli kredilerin destek sayıları ve parasal karşılıkları Tablo 5’de gösterilmiştir.

Tablo 5. 2010-2018 Yılları Arasında Türkiye’de Ferdi Kredi Uygulamaları (OGM, 2018a)

Yıl	Sosyal Destekler		Ekonomik Destekler		Toplam Destekler	
	Adet	TL	Adet	TL	Adet	TL
2010	25.942	57.208.275	1.290	24.305.863	27.232	81.514.138
2011	19.035	39.547.737	2.542	50.359.609	21.577	89.907.346
2012	15.265	32.218.067	2.610	50.481.470	17.875	82.699.537
2013	14.149	32.847.756	6.932	13.512.981	21.081	169.360.738
2014	6.592	17.308.516	5.946	10.438.590	12.538	124.747.106
2015	4.297	13.606.423	6.124	11.588.390	10.421	124.194.813
2016	5.367	19.794.692	6.942	13.112.950	12.309	149.907.643
2017	4.089	17.606.373	6.214	129.796.207	10.303	147.402.580
2018	2.216	10.355.169	6.303	146.609.443	8.519	156.964.612

2010 yılında verilen sosyal desteklemelerin sayısı 25.942 iken 2018 yılında bu sayı 2.216'ya kadar gerilemiştir. Ekonomik nitelikli kredilere bakıldığında ise 2010 yılında 1.290 olan talep miktarı 2018 yılında 5.013 artarak 6.303 sayısına ulaşmıştır. 8 yıllık bu periyotta sosyal nitelikli krediler %8,5 azalırken ekonomik nitelikli kredilerin %20,5 arttığı görülmektedir.

1974–2018 yılları arasında sosyal nitelikli kredi sayılarının aritmetik ortalaması 6.749, ekonomik nitelikli kredi sayılarının aritmetik ortalaması 4.296'dır. 44 yıllık periyotta ise toplam desteklemelerin aritmetik ortalaması 11.045'dir. Sosyal nitelikli kredilerin 2014-2018 yılları arasında aritmetik ortalamasının altında kaldığı görülürken ekonomik nitelikli krediler de 2010–2012 yılları arasında ortalamasının altında kalmıştır. 2018 yılında sosyal ve ekonomik maksatlı uygulamalarda, 8.519 aileye ferdi kredi desteği sağlanmış ve 156.964.612 TL kaynak kullandırılmıştır (OGM, 2018).

1.7.3.1.1. ORKÖY Ferdi Kredilerinden Yararlanma Şartları

Orman köylülerinin ORKÖY'ün karşılıksız, sosyal ve ekonomik nitelikli kredilerden ferdi olarak yararlanma şartları Orman Köylüleri Kalkınma Hizmetlerine İlişkin Esas ve Usullerinin 11. maddesinde düzenlenmiştir. İlgili maddede ferdi kredilerden yararlanma şartları aşağıdaki gibidir:

- Orman köyünün, İlçe Kalkınma Planına dâhil edilmiş bir köy olması,
- Kredi talep eden kişilerin idareye yazılı olarak istekte bulunması,
- Kredilendirmeye konusunun, plan ve projelerde önerilmesi,
- Kredi tespit tarihi itibarıyla en az 1 yıl süreyle orman köyünde ikamet etmiş olması,
- Kredi talep eden kişinin bildirilen şartlara göre kullanmayı ve geri ödemeyi kabullenmesi,
- Muhtaç olması ve köy muhtarlığından alınan onaylı muhtaçlık belgesinin olması,
- Daimi işçi, esnaf, memur ve emekli olmaması,
- Özellikle merkezi köylerde bilgi-görgü mübadelesi ve eğitim kolaylıkları nedenleri ile küçük sanayi, el ve ev sanatları konularında kredi alacakların, kapalı ve sağlık şartlarına uygun iş yerlerinin bulunması veya bu gibi iş yerlerini

yaptırmayı kabullenmiş olmaları şarttır. Konu ile ilgili eğitim görmüş veya o konuda çalışmakta olanlar tercih edilir.

- Kredi alacak kişiler başvurularını her yıl Kasım-Aralık döneminde yapmaktadır (URL-4).

Ekonomik nitelikli ferdi krediler hane başına düşünüldüğünden, aynı aileden birden fazla başvuru olduğunda, yalnız bir kişiye kredi verilmektedir. Fakat doğal afet vb. sebeplerle daha önce kredi alan ve kredi borcu devam eden aile işletmelerine ek kredi tahsis edilebilir. Ek kredi tahsis edilebilmesi için de toplam proje miktarının %40 ve üzeri hasar görmüş olması ve bu hasarın hasar tespit komisyonlarınca belirlenmesi gerekmektedir (Önal, 2010).

1.7.3.2. Kooperatif Kredi Uygulamaları

Ülkemizde gelir seviyesi en düşük topluluk orman köyleridir. Bununla birlikte ellerinde var olan ürünleri pazara indirebilecek araçları olmaması, orman köylülerini ürettikleri ürünleri kendi iç tüketiminde kullanmak zorunda bırakmaktadır. Bu yüzden, kooperatifçilik, orman köylerinde yaşayan ve piyasa şartlarına uyum sağlayamayan kişilerin kalkındırılmasında önemli bir kuruluş olarak kabul görmektedir. Buna ek olarak orman köylerinde var olan geleneksel yardımlaşma ve işbirliği düzenine uygun olduğuna inanılmaktadır (Sayar, 1966).

Almanya'ya 1963 yılında işçi gönderilmesi amacıyla kurulan kooperatif, orman köylerindeki ilk kooperatif çalışması olarak değerlendirilmektedir (Tolunay ve Akyol, 2006). İlk kooperatifler bu amaçla kurulmuş olsa da zaman içinde asıl amaçları değişiklik göstermiştir. Orman köylülerinin sosyoekonomik sorunlarını çözüme kavuşturmak, olumsuz yaşam koşullarını iyileştirmek, üretim düzeyini arttırmak ve tüm bunların sonucunda orman köylerinin kalkınmalarına imkân sağlayarak ormanlara olan baskılarını en aza indirmek kooperatiflerin asıl kuruluş amaçları arasında yer almaktadır (Daşdemir, 2002).

ORKÖY' ün 2012-2018 yılları arasında Türkiye'de vermiş olduğu kooperatif kredi uygulamalarının sayılarının ve parasal değerlerinin yıllar itibarı ile dağılımı Tablo 6'da gösterilmiştir.

Tablo 6. 2012-2018 Yılları Arası Kooperatif Kredi Uygulamaları (OGM, 2018a)

Yıl	Proje Sayısı	Verilen Kredi Tutarı
2012	17	3.786.572
2013	17	6.084.696
2014	23	5.341.787
2015	12	2.695.366
2016	0	0
2017	7	2.350.592
2018	4	1.614.699

Tablo 6 incelendiğinde orman köylerinde 2012–2018 yılları arasında uygulanan 80 adet proje ile 21.873.712 TL kredi kullanılmıştır. 1974–2000 yılları arasında 835 projede 9.911.697 TL kullanılmıştır. Proje sayılarında oluşan bu azalmanın sebebi yatırım maliyetleri büyük projeler yerine daha çok küçük ölçekli ve istihdam meydana getiren projelerin tercih edilmiş olmasıdır.

1.7.3.2.1.ORKÖY Kooperatif Kredilerinden Yararlanma Şartları

Tarımsal Kalkınma Kooperatifleri ve Birliklerinin kredi yardımından yararlanma şartları “Orman Köylüleri Kalkınma Hizmetlerine İlişkin Esas ve Usullerin” 11. maddesinde düzenlenmiştir. Bu maddeye göre kooperatif ve kooperatif birliklerinin kredilerden yararlanabilmesi için;

- Kooperatifçilik ilkelerine ve amaçlarına uygun, istihdam sağlayıcı, ortakların sosyoekonomik ihtiyaçlarının giderilmesine yarayan, üretilen ürünleri ve iş gücünü değerlendirici nitelikte, kalkınma planlarıyla uyumlu projelerin uygulamaya konulması,
- Kooperatifler, yasal muhasebe defterlerinin usulüne uygun tutulmuş olması, kanun ve ana sözleşmede belirtilen tüm yükümlülükleri yerine getirmiş olması,
- Belirlenen yasal süreç içerisinde son genel kurul toplantısını yapmış olmak, faaliyet göstereceği merkez ve alanın ana sözleşmeyle ya da genel kurulca belirlenmiş olması,
- Uygulanacak projenin kooperatif genel kurulu tarafından yapılan oylamada nitelikli çoğunlukla kabul edilmesi ve Bakanlığın onayından geçmiş olması,

- Kooperatifin merkezinde bulunan orman köylerindeki hanelerin en az % 51'inin kooperatifte temsil edilmiş olması,
- Belirlenen projenin kapasitesine göre yeteri kadar köyden kapasite oranında ortak alınması,
- Projeli faaliyetlerle ilgili kredi yardımının yapılmasında, 10. madde "d" fıkrasındaki katkı paylarının kooperatifin kendi kaynaklarından öncelikli gerçekleştirilmiş bulunması,
- Her kademedeki kredi tahsis edilmesinden önce, kooperatif birliklerinin veya kooperatif 18. maddedeki şartları yerine getirmiş olması,
- Alınan projenin halen uygulamaya devam ettiğinin, standart form ve talimatlara göre belirlenmiş olması,
- Kooperatiflerin konusu gereği projeli faaliyetlerinde, bina, arsa ve tesislerin yer aldığı alanların; tapulu veya projenin ekonomik ömrü süresince kiralanmış olması, şartları aranmaktadır (URL-4).

Yukarıda belirtilen şartları gerçekleştiren kooperatif ve birliklerin başvuruları halinde, talep edilen projelerin yıllık programa alınması ve bütçede ödenek ayrılması sonucu, Tarım ve Orman Bakanlığı onayından sonra kredi verilmektedir.

1.7.4. ORKÖY Kredi Verme Öncelikleri

Orman köylerine yapılacak yardımlarla ilgili olarak; Orman Köylüleri Kalkınma Hizmetlerine İlişkin Esas ve Usullerin 14. maddesinde kredi verme öncelikler belirlenmiştir. Madde 14'e göre kooperatif ve ferdi kredilerine tahsis edilen ödeneğin dağılımında;

- Deprem, sel, yangın, toprak kayması gibi doğal afetlerden zarar görmüş olanlar,
- Orman içinde bulunan köylerden başlamak üzere ağaçlandırma, gençleştirme ve erozyon kontrolü gibi ormancılık faaliyetlerinin yoğun olduğu ve halk-orman ilişkilerinin en bozuk olduğu köyler,
- Orman köylerinde kurulmuş veya kurulacak kooperatiflerden; Orman ürünlerinin tüketimini azaltmaya yönelik uygulanacak projelere, özel projeler uygulanan kalkınma havzalarına, açılan aile işletmelerinin girdilerini karşılayabilecek

projelere veya aile işletmelerinin pazarlama sorunlarını çözebilecek projelere, Bakanlık politikasına uygun projelere öncelik tanınır (URL-4).

2. MATERYAL VE YÖNTEM

2.1. Materyal

Araştırma, Trabzon Orman Bölge Müdürlüğü bünyesinde faaliyet gösteren Maçka Orman İşletme Müdürlüğü sınırları içerisinde yer alan Maçka ilçesinde gerçekleştirilmiştir. Bu çalışma kapsamında Maçka İlçesinin seçiminde sahip olduğu orman varlığı ve yürütülen yoğun ormancılık faaliyetlerinin yanında çalışma açısından yakınlığı ve bu yakınlığın zaman ve maliyet açısından fayda sağlaması da etkili olmuştur. Ayrıca ORKÖY ferdi kredilerini talep eden kişi sayısının fazla olması ve kredi alımlarının yıllar itibarı ile diğer ilçelere göre nispeten daha düzenli dağılması gibi nedenlerden dolayı Maçka İlçesi araştırma alanı olarak seçilmiştir.

2.1.1. Maçka İlçesi Hakkında Genel Bilgiler

Sahip olduğu doğal güzellikleri ve tarihi değerleriyle birlikte Maçka İlçesi Doğu Karadeniz Bölgesinin en önemli turizm noktalarından biridir. Coğrafi konumu itibarıyla Maçka, antik çağdan itibaren tarihi İpek Yolu üzerinde önemli bir uğrak noktası olmuş ve Trabzon'un güney kapısı vazifesi görmüştür (URL- 4).

Trabzon-Gümüşhane karayolu üzerinde bulunan Maçka, Trabzon'a 28 km. uzaklıktadır. Yüzölçümü 1000 km², denizden yüksekliği ise 340m'dir. İlçenin kuzeyi Trabzon İli, güneyi Gümüşhane İli, doğusu Yomra İlçesi ve Gümüşhane İli, batısı da Akçaabat ve Tonya İlçeleri ile çevrilidir. Coğrafi yapısının büyük bir bölümü engebeli ve dağlıktır. Bu dağların zirvesi Deveboyu Tepesi (3.082 m) dir. 2000 metre yüksekliğe kadar çıkabilen zengin orman örtüsüne sahiptir. 2000 metreden yükseklerde ise otlaklar (yaylalar) ve dağ bitkileri hakimdir (Maçka OİM, 2019).

Şekil 1. Maçka İlçesinin Coğrafi Konumu

2018 yılı TÜİK'in vermiş olduğu Adrese Dayalı Nüfus Kayıtlarına (ADNK) verilerine göre Maçka İlçesi'nde 13.380 erkek, 13.246 kadın olmak üzere toplamda 26.626 kişi yaşamaktadır. Son 5 yılın nüfus değişiklikleri Tablo 7'de gösterilmiştir. Bu tabloya göre Maçka İlçesinin nüfus varlığı 5 yılda 2.394 kişi artmıştır.

Tablo 7. Maçka İlçesi Nüfus Hareketleri

Yıl	Nüfus
2014	24.232
2015	23.603
2016	23.357
2017	23.439
2018	26.626

Maçka ilçesinin ekonomisi tarım, hayvancılık, turizm ve ormancılığa dayanmaktadır. Bölge arazisi engebeli olduğundan dolayı tarım diğer ekonomik faaliyetlere göre daha geri planda kalmıştır. Başlıca tarım ürünleri mısır, patates, elma ve fındıktır. Hayvancılık bölge ekonomisinde oldukça önemli olup büyükbaş hayvancılığı gelişmiştir. Yayılacılığın yaygın

olduğu ilçenin tereyağı ve diğer süt ürünlerine talep fazladır. Bölgede var olan Altındere Vadisi Milli Parkı, Kuştul ve Vazelon Manastırları, yayla turizmi ve sahip oldukları tabiat varlıkları ile ilçe ekonomisinde önemli yer tutmaktadır. İlçenin büyük bir kısmı (%48'i) ormanlık alanlarla kaplı olduğundan ormancılık faaliyetleri yoğun bir şekilde yapılmaktadır. İlçede birçok atölye ve Merkez Mahallesiinde bir adet kereste fabrikası bulunmaktadır. İlçede ormancılık istihdam ve katma değer oluşturması bakımından önemli yer tutmaktadır.

Maçka ilçesinin altyapı hizmetleri istenilen düzeyde değildir. Maçka'ya bağlı köylerin tamamında kanalizasyon altyapısı bulunmamaktadır. Maçka ilçe merkezinde, tüm köylerde ve 22 yaylasında elektrik bulunmaktadır. İlçe merkezinde ulaşımda herhangi bir sorun yoktur. Maçka ilçe merkezinde içme suyu fenni yöntemlere göre temin edilmektedir. Ancak zamanla artan nüfus ile var olan içme suyu yetersiz hale gelmiştir. Yapılacak ek su tesisleri ile ilçe merkezinin içme suyu probleminin giderileceği düşünülmektedir (Trabzon il raporu 2013).

Maçka ilçesi özellikle son yıllarda artan Arap turist etkisiyle sahip olduğu, Çakırgöl, Hamsiköy Vadisi, Pilav Dağı, Sümela Manastırı, Galyan Vadisi, Meryemana Vadisi, Vazelon Manastırı ve Kuştul gibi doğal ve kültürel kaynakları bakımından alternatif turizm merkezi olarak ön plana çıkarılmak istenmektedir. Sumela Manastırı, Altındere Milli Parkı, Altındere Milli Parkı içinde yer alan Meryemana Vadisi, Kuştul ve Vazelon Manastırları, 50'nin üzerindeki korunması gereken kültür ve tabiat varlıkları ve 137 yaylası ile bölgede önemli turizm merkezlerinden biri durumundadır (Maçka OİM, 2019).

2.1.2. Maçka Orman İşletme Müdürlüğü

Maçka İlçesinde ormancılık faaliyetleri Maçka Orman İşletme Müdürlüğü tarafından yürütülmektedir. Maçka Orman İşletme Müdürlüğü, 11.05.1975 tarihinde Trabzon Orman Bölge Başmüdürlüğüne bağlı olarak kurulmuştur. Orman İşletme Şeflikleri 6 adet olup şeflikler; Maçka, Çatak, Yeşiltepe, İpekyolu, Hamsiköy ve Esiroğlu Şeflikleridir. Ayrıca sınırları içerisinde 1 Milli park ve 1 araştırma ormanı bulunmaktadır.

Maçka Orman İşletme Müdürlüğü'nün çalışma alanı Trabzon İli Maçka İlçesi'nin tamamı 66 Mahalle, Trabzon İli Ortahisar İlçesi'nden 4 mahalle Trabzon İli Düzköy İlçesi'nden 1 mahalle olmak üzere toplam 71 mahalleden oluşmaktadır. Ayrıca,

Gümüşhane İli Köstere ve Zigana Köylerinin bir bölüm arazileri de İşletme Müdürlüğü'nün Hamsiköy İşletme Şefliğine bağlıdır.

Maçka ilçesinde ormanla ilişkili 61 mahalleden 50'si orman bitişiğinde, 11'i orman içinde bulunmaktadır. Bu mahallelerdeki nüfus dağılımına bakıldığında orman içi mahallelerde 2.548, orman bitişiği mahallelerinde 14.899 kişi toplamda ise 17.447 kişi yaşamaktadır. Bu nüfus yaz aylarında artarken kış mevsiminde azalmaktadır. Bu durumun nedeni bölgede yaz aylarında yürütülen tarım ve turizm faaliyetleridir. Maçka ilçesi orman köylerine göre nüfus dağılımı Tablo 8'de gösterilmektedir.

Tablo 8. Maçka İlçesi Orman Köyleri Yapısı ve Nüfusları (Maçka OİM, 2019)

KÖY ADI	NÜFUS	ORKÖY		KÖY ADI	NÜFUS	ORKÖY	
		Orman İçi	Orman Kenarı			Orman İçi	Orman Kenarı
Akarsu	532		+	Kırantaş	391	+	
Akmescit	372		+	Kiremitli	154		+
Alaçam	134		+	Kozağaç	199		+
Alataş	151		+	Köprüyanı	305		+
Altındere	212	+		Kuşcu	111	+	
Anayurt	126		+	Mataracı	626		+
Ardıçlıyayla	172		+	Ocaklı	691	+	
Armağan	618		+	Oğulağaç	379		+
Atasu	1066		+	Ormaniçi	113		+
Bağışlı	303		+	Ormanüstü	247	+	
Bakımlı	243		+	Ortaköy	235		+
Bakırcılar	190		+	Örnekalın	227		+
Barışlı	203		+	Sevinç	396		+
Başar	537		+	Sındıran	285	+	
Coşandere	566		+	Sukenarı	246		+
Çamlıdüz	98	+		Şimşirli	208	+	
Çatak	296		+	Temelli	369		+
Çayırlar	188		+	Üçgedik	175	+	
Çeşmeler	181		+	Yaylabaşı	294		
Çıralı	213		+	Yazılıtaş	240		+
Dikkaya	216		+	Yazlık	577		+
Erginköy	96		+	Yeniköy	90		+
Gayretli	236		+	Yerlice	130	+	
Günay	456		+	Yeşiltepe	122		+
Gürgenagaç	302		+	Yukarıköy	355		+
Güzelce	186		+	Yüzüncüyıl	111		+
Güzelyayla	248		+	Zaferli	100		+
Hamsiköy	391		+	Kozluca	162		+
Hızarlı	141		+	Özbirlik	257		+
Kapıköy	252		+	Sevimli	137		+
Kaynarca	590		+				
Toplam				61	17447	11	50

Tablo 8'e göre ilçede en fazla nüfusa sahip orman köyü Atasu olup en az nüfusa sahip orman köyü ise Yeniköy'dür. Orman köylerinde yaşayan nüfusun büyük bir bölümünü yaşlılar oluşturmaktadır. Genç nüfus, eğitim ve iş olanakları gibi sebeplerle Maçka ilçe merkezine, Trabzon iline veya şehir dışına gitmektedirler.

Bölge yüzölçümünün yaklaşık %48'i ormanlık alanlarla kaplıdır. Bu sebeple ormancılık faaliyetleri yoğunudur. Orman köylerinde yaşayan birçok kişi orman işlerinde çalışmaktadır. Bu kapsamda Maçka Orman İşletme Müdürlüğü'nde 360 orman köylüsüne ağaç kesme ve boylama eğitimi ve sertifikası verilmiştir ve bu eğitimler artarak devam etmektedir. Maçka İlçesinin şefliklere göre orman varlığı Tablo 9'da verilmiştir.

Tablo 9. Şefliklere Göre Orman Durumu (Maçka OİM, 2019)

Şeflik Adı	Ormanlık Alan (ha)	Ormansız Alan (ha)	Toplam Alan (ha)	% Orman Alanı (Orman Alanı/ Toplam Alan)
Maçka	7.360,80	10.820,20	18.181,00	40
Çatak	4.729,30	8.817,50	13.546,80	35
Yeşiltepe	6.202,10	4.322,70	10.524,80	59
Hamsiköy	5.831,40	12.531,40	18.362,80	32
Esiroğlu	18.289,30	6.023,00	24.312,30	75
İpekyolu	3.878,10	2.112,30	5.990,40	65
TOPLAM	46.291,00	44.627,10	90.918,10	51
Altındere Vadisi Milli Parkı	901,00	8.241,00	9.142,00	10
Meryemana Araştırma Ormanı	1.198,70	277,30	1.476,00	81
GENEL TOPLAM	48.390,70	53.145,40	101.536,10	48

Tablo 9 incelendiğinde İşletme Müdürlüğü içerisinde en fazla ormanlık alana sahip şeflik Esiroğlu İşletme şefliğidir. En az ormanlık alan ise 901 hektar ile Altındere Vadisi Mili Parkı'nda bulunmaktadır.

Bölgede orman varlığının yanı sıra ormancılık faaliyetlerinin de yoğun olmasından dolayı orman suçları görülmektedir. Geçmiş yıllara göre özellikle nüfus yapısındaki değişimden dolayı orman suç sayısı oldukça azalmıştır. Tablo 10'da Maçka İlçesinde son 4 yılda görülen orman suç sayıları gösterilmektedir. Maçka ilçesi orman köylerinde en fazla

yasadışı yararlanma ağaç kesme suçu olarak kayıtlara geçmiştir. Son 4 yılda otlatma, avlanma ve sarf suçu kayıtlarda görülmemiştir.

Tablo 10. Maçka İlçesi Orman Suç Sayıları (Maçka OİM, 2019)

Suçun Nevi		2016	2017	2018	2019
Kesme	Failli	5	9	6	20
	Meçhul	2	3	2	3
	Toplam	7	12	7	23
	m ³	100,44	116,48	90	242
	Kental				500 Kg
Nakil	Suç Ad.		1	5	1
	m ³			4	4
	Kental		12	2100 Kg	1200 Kg
	Kamyon		1	5	1
	Motorlu Traktör				
	Motorsuz				
Bulundurma	Suç Ad.			1	
	Kental			800 Kg	
Açma	Suç Ad.		3		2
	Dekar		1,29		0,867
	m ³				3
İşgal	Suç Ad.	2		1	1
	Dekar	3,7			0,02
Toplam Suç Adedi		9	16	14	27

Orman köylerinde tarım alanları coğrafi koşullardan dolayı yeterli miktarda bulunmamaktadır. Orman köylerinde geçim kaynaklarının 1. sırasında hayvancılık gelmektedir. 2019 yılı itibariyle orman köylerinde 16.285 büyük baş, 23.317 küçükbaş (koyun, keçi) ve 17.331 adet arı kovanı bulunmaktadır (Maçka OİM, 2019).

Maçka ilçesindeki orman köyleri altyapı bakımından yetersizdir. Köylerin çoğunda kanalizasyon sistemi yoktur. Mevcut kanalizasyon sistemleri de bölge halkı tarafından yaptırılmıştır. Bütün köylerde elektrik bulunmakta olup enerji nakil hatlarının eskiliğinden dolayı zaman zaman problemler yaşanmaktadır. Orman köylerinin yol ağı yenilenmektedir. Merkeze yakın köylerde otobüs seferleri vardır. Merkezden uzak köylüler ulaşımını kendileri sağlamaktadır. Orman köylerinde su sıkıntısı bulunmamakta birlikte su şebekeye

alınarak her köy evinde kullanılmaktadır. Zaman zaman elektrikte olduğu gibi su şebekesinin eski olmasından dolayı problemler yaşanmaktadır.

Maçka ilçesi köylerinin bazılarında lise düzeyinde eğitim kurumları faaliyet göstermektedir. Köylerin büyük çoğunluğunda taşınmalı eğitim gerçekleştirilmektedir.

2.2. Yöntem

2.2.1. Verilerin Elde Edilmesinde İzlenen Yöntem

Maçka İlçesi orman köylerinde yürütülen ORKÖY faaliyetleri hakkında ilk olarak Trabzon Orman Bölge Müdürlüğü, ORKÖY Şube Müdürü ve ORKÖY mühendisleri ile görüşmeler yapılmıştır. 2008-2018 yılları arasında verilen kredilerin olur cetvelleri talep edilmiştir. ORKÖY tarihsel gelişimi ve bölgede yapılan çalışmalar hakkında bilgiler toplanmıştır. Maçka İlçesi ile ilgili demografik ve sosyoekonomik bulgular Maçka Orman İşletme Müdürlüğü'nden elde edilmiştir. İlçede yürütülen ormancılık faaliyetleri ile ilgili bilgiler Maçka Orman İşletme müdürlüğünden temin edilmiştir.

Katılımcıların demografik özelliklerini, eğitim ve ekonomik durumlarını, orman köylüsü olup olmama memnuniyetlerini, bölgede yürütülen ORKÖY faaliyetleri ile ilgili düşüncelerini öğrenmek için bilgi toplama formu niteliğinde açık ve kapalı uçlu sorulardan oluşan bir anket formu tasarlanmıştır. Anket soruları, konuyla ilgili araştırmaların incelenmesi suretiyle oluşturulmuştur. Uygulanan anket formundaki sorular 4 bölümden ve 38 sorudan oluşmaktadır. Birinci bölümde ankete katılanların sosyoekonomik özelliklerini belirlemeye yönelik 11 soru bulunmaktadır. İkinci bölüm köylülerin bölgede yaşanan göç üzerine düşüncelerini tespit etmek amacıyla çoktan seçmeli 4 sorudan oluşmaktadır. Üçüncü bölümde köylerin altyapı durumlarına yönelik çoktan seçmeli 4 soru bulunmaktadır. Dördüncü bölümde ise köylülerin ORKÖY uygulamalarına katılım ve düşüncelerini belirlemeye yönelik ucu açık ve çoktan seçmeli 19 sorudan oluşmaktadır.

Anket çalışmasının yapılacağı orman köylüsü sayısı, aşağıdaki formül kullanılarak hesaplanmıştır (Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2011).

$$n = \frac{Z^2 \cdot N \cdot p \cdot q}{[(N-1) \cdot D^2] + (Z^2 \cdot p \cdot q)} \quad (1)$$

Formülde gösterilen;

n = Örnek büyüklüğü

Z = Güven katsayısı (%99 güven düzeyi için $Z=2,58$)

N = Ana kütle Büyüklüğü (1024)

p = Ölçmek istenen büyüklüğün ana kütlede bulunma olasılığı (0,5)

q = (1-p) (0,5)

D = Kabul edilen örnekleme hatasıdır (%10).

Formüle göre örneklem büyüklüğü 143 olarak hesaplanmıştır. Ancak güvenilirliği arttırmak için 158 adet anket çalışması yapılmıştır. Ankete katılanların orman köylerine dağılımı Tablo 11’de verilmiştir.

Tablo 11. Ankete katılanların köylere ve kredi sayılarına göre dağılımı

Köy Adı	Toplam Kredi Alan Kişi Sayısı	Anket Yapılan Kişi Sayısı
Atasu	40	36
Hamsiköy	52	12
Dikkaya	42	14
Güzelyayla	32	13
Kırantaş	36	6
Ocaklı	34	26
Ormanüstü	22	13
Sevinç	53	33
Coşandere	80	5

Gerçekleştirilen anket çalışması ile Maçka İlçesinde 9 orman köyünde 158 adet orman köylüsü ile görüşülmüştür. Atasu köyünde kredi alanların %90’ına ulaşılmıştır. Atasu köyünde kullanılan kredilerin tamamı güneş enerjisidir. Hamsiköy’de ankete katılanların 7’si güneş enerjisi, 4’ü mantolama ve 1 tanesi katı yakıtlı kalorifer sisteminden kredi kullanmıştır. Dikkaya köyünde ankete katılan kişi sayısı kredi alanların %33’ünü oluşturmaktadır. Bu kişilerin 10 tanesi dış cephe mantolama, 4’ü de güneş enerjisi kredisi kullanmıştır. Güzelyayla köyünde kredi alanların %40’ı ile anket yapılmıştır. Bu anket sonucunda 5 kişi güneş enerjisi, 8 kişi de dış cephe mantolama kredisinden faydalanmıştır. Kırantaş köyünde ankete katılan 6 kişinin aldığı krediler arıcılık ve güneş enerjisidir.

Sevinç köyünde anket yapılan kişi sayısı toplam kredi alanların %62'sini oluşturmaktadır. Kredi türü olarak en çok güneş enerjisi tercih edilmiştir. Bununla birlikte arıcılık, dış cephe mantolama ve ısı yalıtım-soba diğer tercih edilen kredi türleridir. Süt sığırcılığı kredi türünü en çok tercih eden köy Ormanüstü' dür. Arıcılık ve güneş enerjisi de alınan diğer kredilerdir. Coşandere köyünde 80 kişinin kredi almasına rağmen 5 kişi ile anket çalışması yapılmıştır. Bu oranın düşük olması ankete katılanların büyük çoğunluğunun bulunduğu köyden daha yukarı köy ve yaylalarda yaşamasından dolayı yaşanan ulaşım sorunları sebebinden kaynaklanmaktadır. Ocaklı köyünde ise kredilerin büyük bir kısmını süt koyuncululuğu oluşturmaktadır. Bununla birlikte güneş enerjisi de alınan diğer kredi türüdür.

Araştırma 10 Nisan- 20 Ağustos 2019 tarihleri arasında Maçka İlçesi orman köylerinde yapılan anket çalışması ile elde edilen veriler KTÜ lisanslı SPSS paket programı kullanarak analiz edilmiştir. Analizde katılımcılara ait yaş, cinsiyet, eğitim seviyesi, gelir durumu vb. demografik özellikler ile ORKÖY ve faaliyetleri (krediler) konularındaki düşüncelerinin belirlenmesine yönelik frekans tabloları kullanılmıştır.

3. BULGULAR

3.1. Trabzon İline Ait Bulgular

Trabzon İlinin topoğrafik özelliklerine bakıldığında dağlık ve engebeli arazi yapısına sahip olduğu görülmektedir. Bu durumun bir sonucu olarak kırsal alan miktarı ve orman köyü sayısı fazladır. Tablo 12’de 2008-2018 yılları arasında Trabzon İlindeki orman köyü sayıları ve sahip oldukları nüfus miktarları gösterilmiştir.

Tablo 12. 2012-2018 Yılları Arası Trabzon İlinde Orman Köyü ve Köylü Sayısı (OGM, 2018a).

Yıl	Orman Köyü Sayısı	Orman Köyü Nüfusu
2012	239	83.673
2013	279	112.380
2014	358	135.500
2015	358	131.876
2016	369	135.744
2017	369	135.744
2018	375	138.109

Tablo 12’ye göre 2018 yılı itibariyle Trabzon ilinde 375 orman köyü ve bu köylerde toplamda 138.109 orman köylüsü yaşamaktadır. 2012 yılına göre orman köyü sayısı %57,9, nüfusu ise %65 artış göstermiştir.

Trabzon İli orman köylerinde yaşayan nüfusun sosyal ve ekonomik açıdan kalkınmasını sağlamak amacıyla ORKÖY çeşitli alanlarda krediler vermektedir. Tablo 13’te Trabzon İlinde 2008-2018 yılları arasında verilen krediler ve kullanım alanları gösterilmektedir.

Tablo 13. 2008-2018 Yılları Arasında Trabzon'da Verilen ORKÖY Kredileri (Trabzon OBM, 2018).

Verilen Kredi Türü	Yıllar										
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Güneş Enerjisi	446	336	444	212	535	249	276	96	70	6	48
Dam Örtülüğü								92	167		
Fenni Arıcılık				10	8	71	32	54	9	6	36
Süt Koyuncululuğu	3					13	40	98	31	50	23
Süt Sığırcılığı						53	31		30	78	127
Mikrokredi					154	103	149	40	8		
Dış Cephe Mantolama						37			101	50	3
Gümüş Kazaziye			7		6						
Isı Yalıtım Ve Soba					11						
Katı Yakıtlı Kalolifer									1		
Maviyemiş		10	9								
Ekoturizm									1		
Besi Sığırcılığı							20			16	
Besi Koyuncululuğu							3				
Toplam	449	346	460	222	714	526	551	380	418	206	237

Tablo 13 incelendiğinde 2008-2018 yılları arasında kredi alan kişi sayısı 4.509'dur. Aynı tabloya göre kredi kullanan kişi sayısında dalgalanmalar olduğu görülmektedir. Güneş enerjisi projesine her yıl talep olurken ekoturizm ve besi koyuncululuğuna sadece bir yıl talep olmuştur. 2016 yılında 9 farklı proje çeşidine kredi verilirken 2008 ve 2010 yıllarında sadece 2 proje çeşidine yer verilmiştir. En fazla kredi 2012 yılında en az kredi ise 2011 yılında verilmiştir.

2008-2018 yılları arasında Trabzon'da verilen kredilerin niteliklerine göre dağılımı Tablo 14'de gösterilmiştir.

Tablo 14. 2008-2018 Yılları Arasında Trabzon'da Verilen Kredilerin Niteliklerine Göre Dağılımı (Trabzon OBM, 2018).

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Ekonomik	3	10	16	10	168	240	290	192	79	150	186
Sosyal	446	336	444	212	546	286	261	188	339	56	51

Ekonomik nitelikli krediler, orman köylerinde yaşayanların gelirlerini arttırmaya yönelik kredilerden oluşurken sosyal nitelikli krediler ise insanların yaşam standartlarını iyileştirmeye yönelik verilen kredilerdir. Tablo 14'e göre ilk yıllarda sosyal nitelikli kredilere olan talebin daha fazla olduğu anlaşılmaktadır. Yıllar itibariyle ekonomik nitelikli kredilerde artış yaşanmıştır. Bu artışa sahip olunan geçim kaynaklarının yetersiz olması ve artan pahalılık neden olarak gösterilebilir. Yine bu durum için kredi alan orman köylüleri ilk olarak sosyal nitelikli kredilerle yaşam standartlarının iyileştirmiş daha sonra da gelir arttırıcı ekonomik nitelikli kredilere yönelmiş olduğu çıkarımında bulunulabilir.

Tablo 15'de yıllar itibarıyla ödenen kredi miktarı ve hibeleri gösterilmektedir.

Tablo 15. 2008-2018 Yılları Arasında Ödenen Hibe ve Kredi Miktarları (Trabzon OBM, 2018).

	Ödenen Kredi	Ödenen Hibe	Toplam
2008	195.000,00	-	195.000,00
2009	366.800,00	-	366.800,00
2010	383.750,00	-	383.750,00
2011	417.300,00	-	417.300,00
2012	280.865,00	-	280.865,00
2013	437.962,00	71.250,00	509.212,00
2014	261.636,00	65.409,00	327.045,00
2015	141.943,77	30.785,95	172.729,72
2016	171.843,8	37.721,83	209.565,63
2017	230.817,41	76.939,13	307.756,54
2018	396.497,11	132.165,74	528.662,85

Tablo 15'e göre 2008-2018 yılları arasında kredi kullananlara toplam 3.698.686,74 TL ödeme yapılmıştır. Bu miktarın 414.271,65 TL'si yani %11,1'i hibedir. En çok ödeme 2018 yılında en az ödeme ise 2015 yılında yapılmıştır.

Tablo 16'daki verilerde Trabzon ilinde 2008-2018 yılları arasında alınan kredilerin ilçelere göre dağılımına yer verilmiştir.

Tablo 16. 2008-2018 Yılları Arasında Verilen Kredilerin İlçelere Dağılımı (Trabzon OBM, 2018).

Trabzon İlçeleri	Yıllar										
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Akçaabat						192	172	69	119	28	33
Araklı					36			5			
Arsin							69	22	6	5	
Beşikdüzü									26	3	
Çarşıbaşı					111	68	26	75	68	53	
Çaykara	261	61	3	11		17	4		7	16	
Dernekpazarı								2		5	
Düzköy								15	7		12
Hayrat			27						15		
Köprübaşı							6	7			
Maçka	153	275	218		116	67	22	25	41	37	70
Merkez	35						6	16	10		
Of			16					3	6	5	
Sürmene								37	3	5	22
Şalpazarı				63	73	42	68		5		34
Tonya			196	126		120	67	90	91	49	40
Vakfikebir					378	20	18	4	9		26
Yomra		10		22			93	10	5		
Toplam	449	346	460	222	714	526	551	380	418	206	237

Tablo 16'ya bakıldığında Trabzon ilinde alınan kredi sayılarında ilçelere göre dalgalanmalar görülmektedir. En fazla kredi alan ilçe 1024 kişi ile Maçka olurken en az kredi alan ise 7 kişi ile Dernekpazarı olmuştur. Maçka İlçesinde verilen kredilere 2011 yılı hariç her yıl talep olurken Araklı İlçesinde yalnızca 2012 ve 2015 yıllarında talep olmuştur.

Tablo 17’de kredi alan kadınların ilçelere göre dağılıma yer verilmiştir.

Tablo 17. 2008-2018 Yılları Arasında Kredi Alan Kadınların İlçelere Göre Dağılımı (Trabzon OBM, 2018).

Trabzon İlçeleri	Yıllar										
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Akçaabat						33	40	9	17	4	2
Araklı					2						
Arsin							8	22			
Beşikdüzü									5		
Çarşıbaşı					111	20	6	6	8	1	
Çaykara	56	4		3		2	4				
Dernekpazarı											
Düzköy											4
Hayrat			1								
Köprübaşı							6				
Maçka	23	25	49		16	23	1	9	1	2	15
Merkez	1							6			
Of			1							1	
Sürmene								2			
Şalpazarı				11	2	37	13				2
Tonya			30	24		53	12	14	13	13	10
Vakfikebir					77		1		2		1
Yomra				1			68	10			
Toplam	80	29	81	39	208	168	159	78	46	21	34

Tablo 17’ye göre kredi alan 4509 kişiden sadece 943 tanesi yani %20,9’u kadındır. Kredi alan kadın sayısının erkek sayısını geçtiği tek ilçenin 2017 yılında Yomra İlçesi olduğu görülmektedir. Kadınların ORKÖY kredisinden en çok yararlandığı ilçe Yomra olurken Dernekpazarı ilçesinden kadınlar hiç kredi almamıştır.

Tüm bu bilgiler ışığında Çalışma alanı olarak Trabzon İli Maçka İlçesi seçilmiştir.

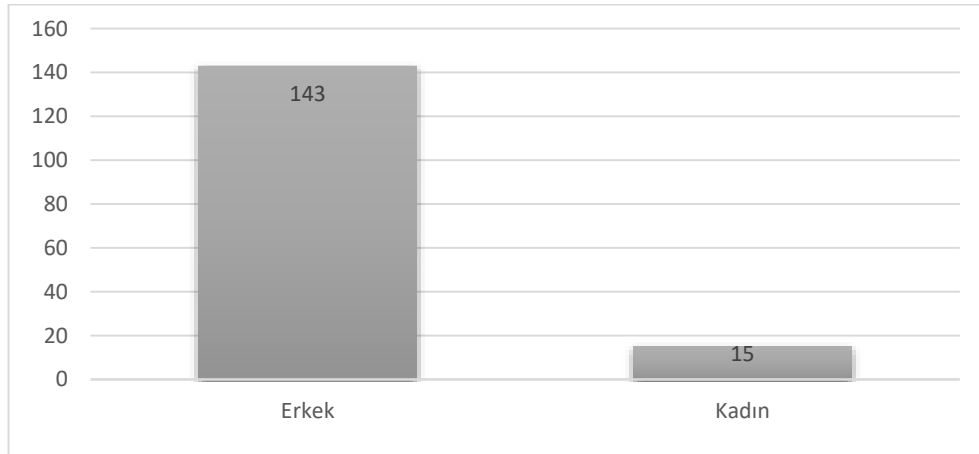
Araştırma kapsamında Maçka İlçesinde 9 orman köyünde 158 orman köylüsü ile anket yapılmıştır. Elde edilen bulgular ankete katılanların demografik özellikleri, ankete katılanların sosyoekonomik özellikleri ve ORKÖY uygulamaları olmak üzere 3 grupta toplanmış olup bu bulgular alt başlıklar halinde bu bölümde verilmiştir.

3.2. Demografik Özelliklere İlişkin Bulgular

Maçka İlçesi orman köylerinde yapılan anket çalışması kapsamında ankete katılanların; cinsiyet, yaş, medeni durum, eğitim, çocuk sayıları ve sosyal güvence durumlarına ait bulgular aşağıda verilmiştir.

Cinsiyet Dağılımı

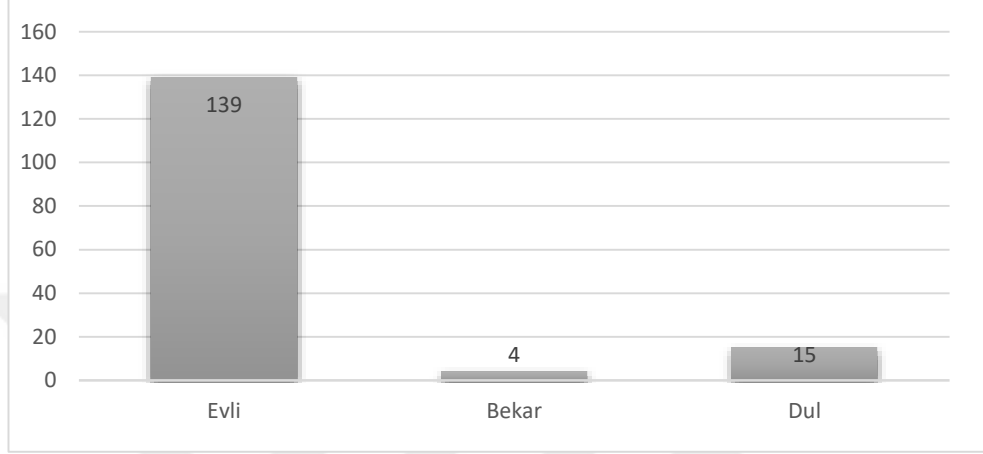
Anket çalışması kapsamında görüşülen 158 orman köylüsünün 143'ü erkek 15'i kadındır. Bu verilere bakılarak erkeklerin ORKÖY projelerinden yararlanma konusunda daha aktif oldukları görülmektedir. Ancak ORKÖY kredisini alan kişilerin erkekler kullananların ise kadınlar olduğu anket çalışması sırasında tespit edilmiştir. Özellikle sosyal nitelikli krediler kadınların talebi doğrultusunda alınmıştır.

Şekil 2. Ankete katılanların cinsiyet dağılımı

Medeni Durum

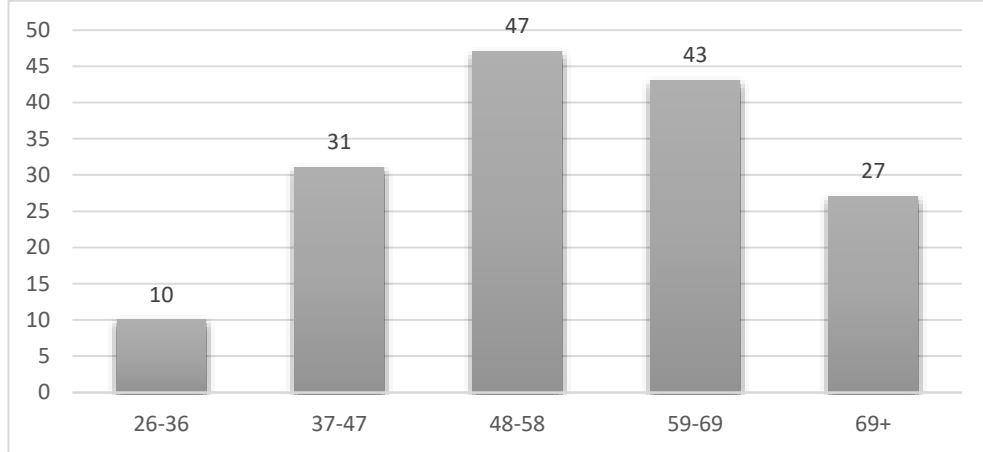
Anket çalışması ile görüşülen 158 deneğin %88'i evli, %3'ü bekâr ve %9'u dul' dur.

Şekil 3. Ankete katılanların medeni durumu

Yaş Dağılımı

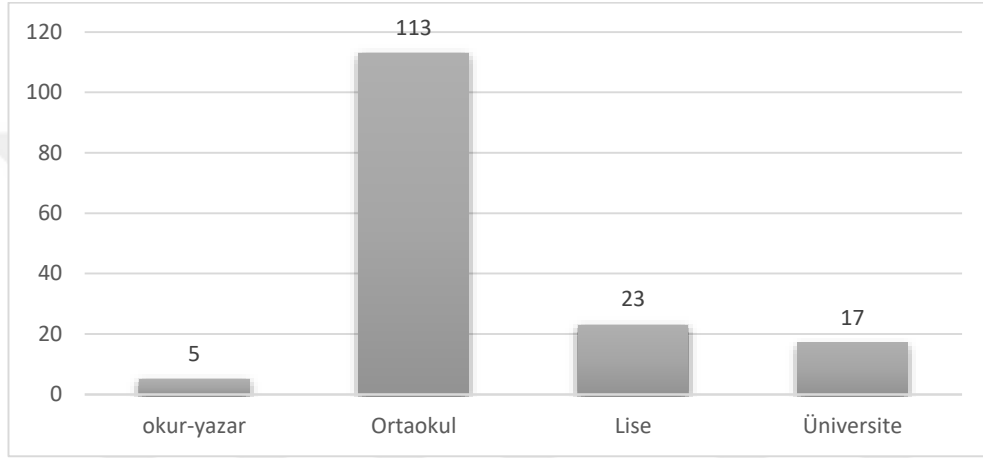
Ankete katılanların yaşları 26-87 arasında değişmekte olup ortalama yaş 56'dır. Ankete katılan orman köylülerinin %57'lik kısmını 48-69 yaş aralığı oluşturmaktadır.

Şekil 4. Ankete katılanların yaş gruplarına göre dağılımı

Eğitim Durumu

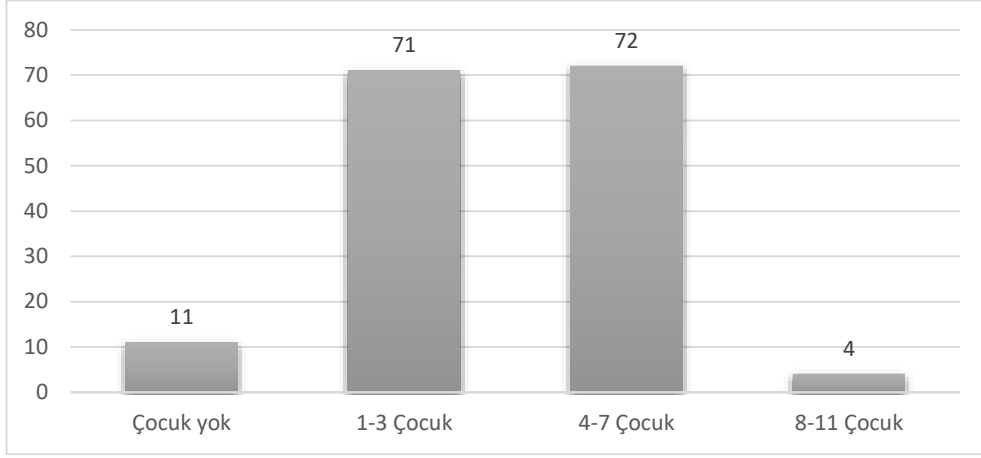
Araştırma yapılan orman köylülerinin eğitim durumu daha çok ortaokul mezunlarından oluştuğu tespit edilmiştir. Anket alışması sonucunda deneklerin %71,5'i ortaokul mezunu, %14,6'sı lise ve %10,8'i yüksekokul mezunudur. Geriye kalan %3,1'lik kısım ise eğitim görmemiş ancak kendi çabalarıyla okuma yazma öğrenmiş kişilerdir.

şekil 5. Ankete katılan kişilerin eğitim durumları

ocuk Sayıları

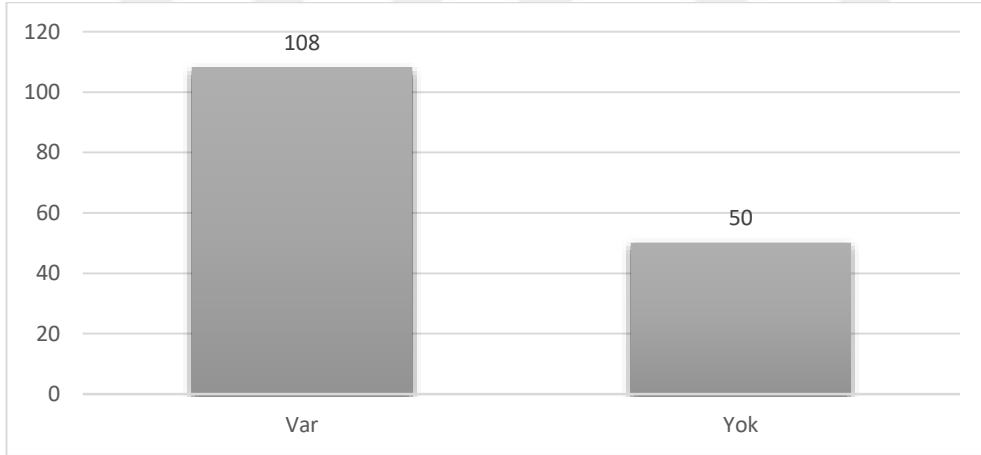
Ankete katılan 147 kişinin toplam 563 çocuğu bulunmaktadır. ocuğu olmayan 11 kişinin 6'sı evli, 1 tanesi dul ve 4 tanesi bekardır. şekil 6. incelendiğinde 4 ve daha fazla ocuk sahibi olan aile oranının %51 olduğu tespit edilmiştir.

Şekil 6. Ankete katılanların çocuk sayıları

Sosyal Güvence Durumu

Ankete katılanların %68,4'ünün sosyal güvencesi bulunmaktadır.

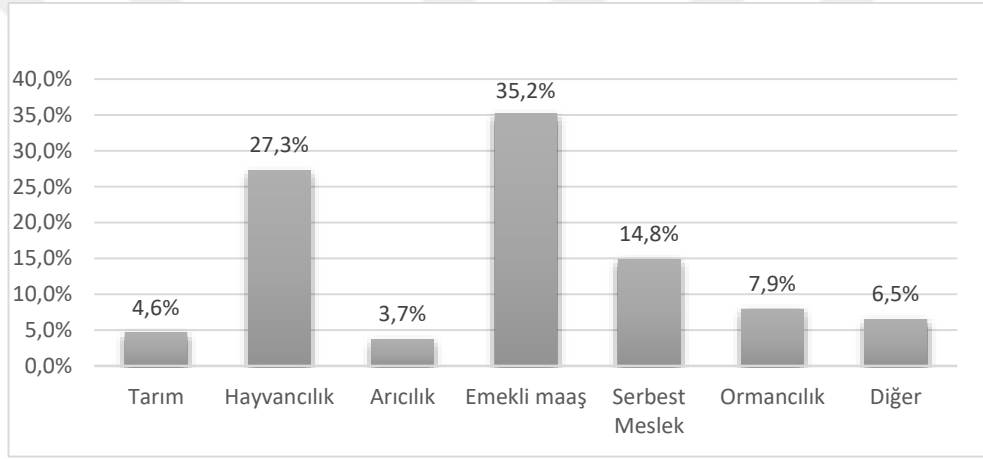

Şekil 7. Ankete katılanların sosyal güvence durumları

3.3. Sosyoekonomik Özelliklere İlişkin Bulgular

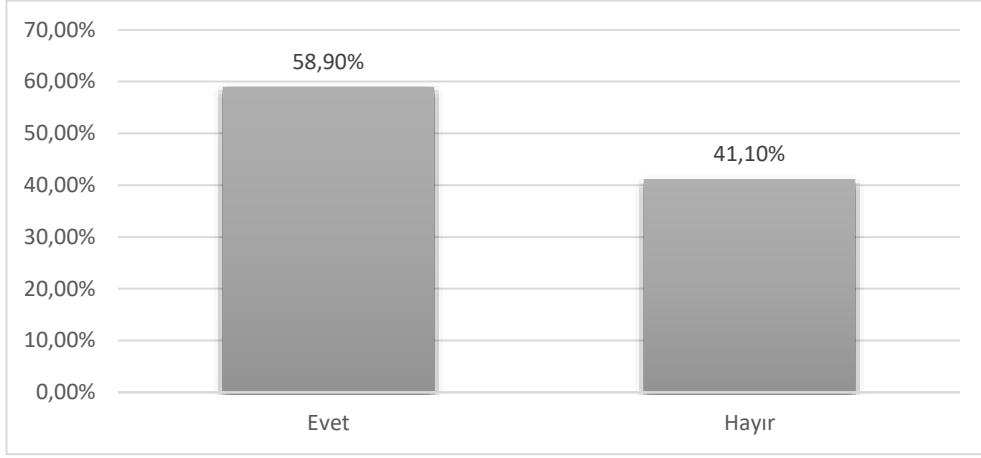
Anket çalışmasına katılan orman köylülerinin yaşam alanları ile ilgili memnuniyetleri, geçim kaynakları ve yeterlilik durumu, yaşanan göç durumu, sahip oldukları altyapı, ulaşım hizmetlerine ait bulgular aşağıda verilmiştir.

Ankete katılanların bir kısmı birden fazla geçim kaynakları olduğunu ifade etmişlerdir. Şekil 8’de gösterilen yüzdeler verilen toplam 216 yanıt dikkate alınarak hesaplanmıştır. Ankete katılanların %35,2’si geçimlerini emekli maaşı ile sağlamaktadır. Emekli olmasına rağmen farklı işlerde çalışan 20 kişi olduğu tespit edilmiştir. Bu oranı %27,3 ile hayvancılık takip etmektedir. Ankete katılanların %7,9’u geçimlerini sağlamak için ormancılık faaliyetlerinde çalışmaktadır. Anket yapılan köylerde geçimini tarımdan sağlayan kişilerin oranı %4,6 iken arıcılıkla geçimini sağlayan kişilerin oranı %3,7 olarak belirlenmiştir.

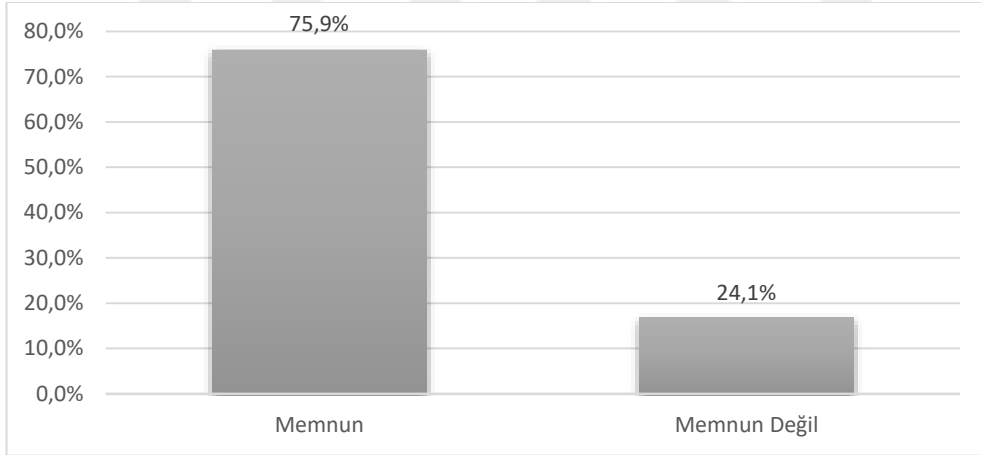
Şekil 8. Ankete katılanların geçim kaynakları

Ankete katılanların aylık gelirlerinin yeterli olup olmadığı sorulduğunda %58,9’u gelirlerini yeterli bulmaktadır. Emekli maaşı ile geçimini sağlayan katılımcıların %75,6’sı gelirinin geçimini sağlamak için yeterli olduğunu ifade etmişlerdir.

Şekil 9. Ankete katılanların aylık gelirlerinin yeterlilik durumu

Ankete katılanların %75,9'u bu bölgede yaşamaktan memnun olduklarını ifade etmiştir.

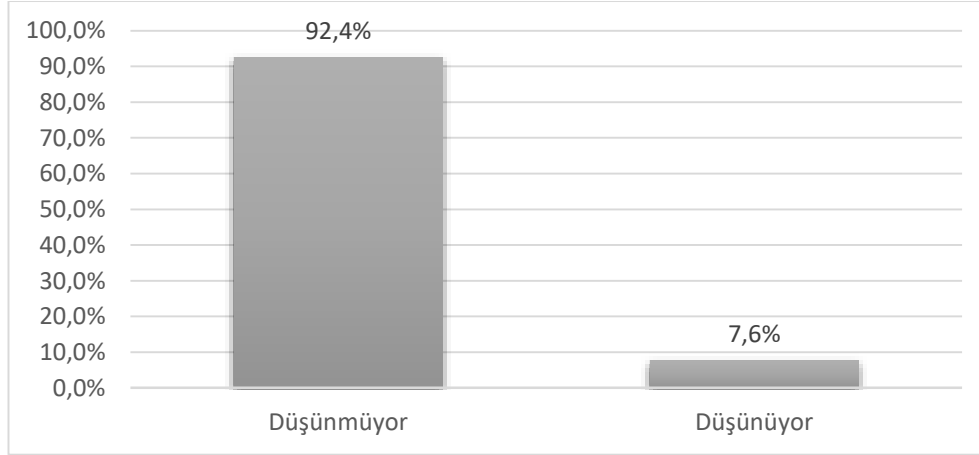
Şekil 10. Ankete katılanların orman köylüsü olma memnuniyeti

Ankete katılanların yaşam alanlarından memnun olup olmama nedenleri de sorgulanmıştır. Memnun olmayan %24,1'lik kısmın memnun olmamaları daha çok ekonomik nedenlere dayandırılmaktadır. Ankete katılanların %16,7'si memnuniyetsizliklerini doğrudan ormancılıkla ilişkilendirmiştir.

Tablo 18. Katılımcıların orman köylüsü olmaktan memnun olmama nedenleri

Memnun Olmama Nedenleri	(%)
Orman işçiliği getirisinin düşük olması	16,7
İstihdam kaynaklarının kısıtlı olması	33,3
Köylerdeki altyapı hizmetlerinin yetersizliği	8,3
Diğer nedenler	41,7

Göç etme isteği insanların yaşadığı ortamdaki olumsuzluklardan kaynaklanmaktadır. Yaşanılan bölgede var olan olumsuz sosyoekonomik koşullar göç etme olgusunu tetiklemektedir. Ankete katılanların yaşadıkları bölgelerdeki bu olumsuzlukları gidererek göçü engellemek ORKÖY'ün amaçlarındandır. Ankete katılanların göç etme istekleri şekil 11'de verilmiştir. Çalışma sonucunda ankete katılan 158 kişiden % 92,4'ü şehir ve kasabaya göç etmeyi düşünmemektedir. Bu durum bölgede göç eğiliminin oldukça azaldığını göstermektedir. Geriye kalan %7,6'sının göç etmeyi isteme nedenlerinin başında; işsizlik (%33,3), hayat şartlarının zorluğu (%33,3), sağlık sorunları (%16,7) ve şehirde yaşama isteği (%16,7) gelmektedir.

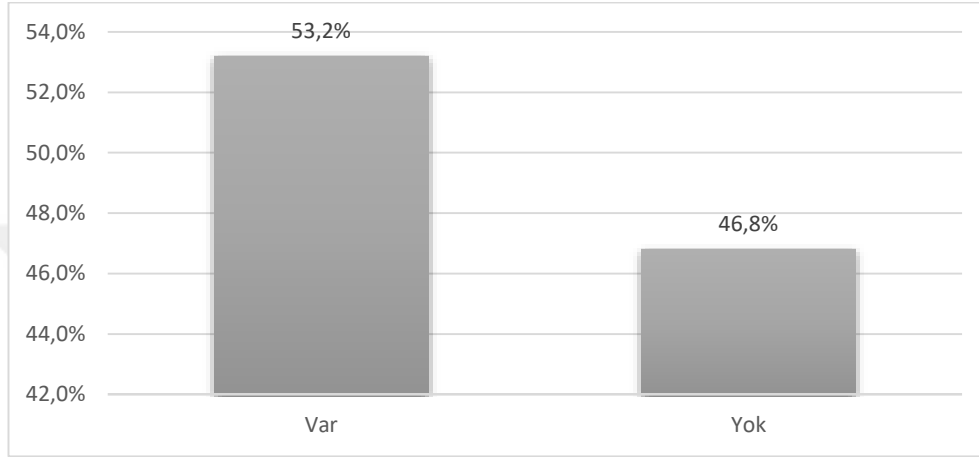

Şekil 11. Ankete katılanların göç etmeyi isteyip istememe durumu

Ankete katılanların %53,2'sinin hanesinde son 10 yılda köyden kente göç eden kişiler olduğu tespit edilmiştir. Göç eden kişi sayısı 473 kişidir. Katılımcıların %46,8'i ise çocuklarının eğitimi ve geleceği için göç edebileceklerini ifade etmişlerdir.

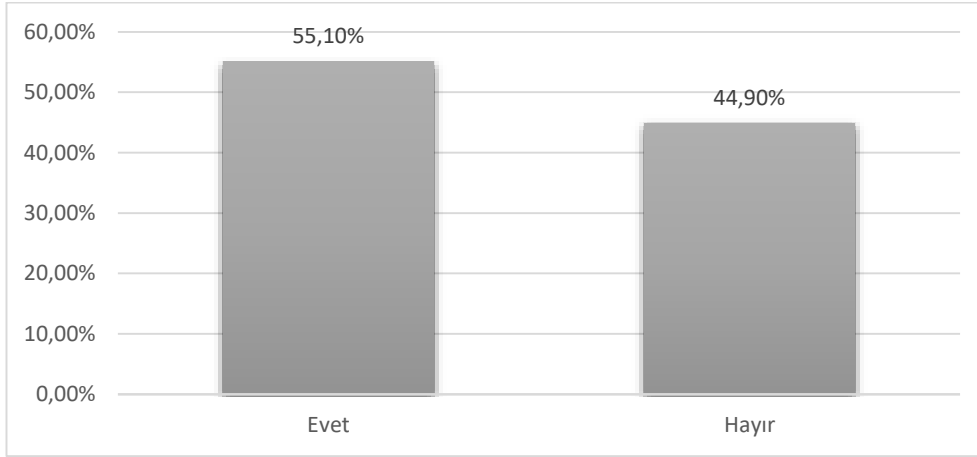
Katılımcıların büyük çoğunluğu (%92,4) göç etmeyi istemediklerini belirtirken %46,8'i göç edebileceklerini ifade etmiştir. Burada oluşan tezatlık, katılımcıların orman köylerinde var olan eksiklikler giderilmezse mecburiyetten göç edebileceklerini dile getirmelerinden kaynaklanmaktadır.

Şekil 12. Katılımcıların ailelerinin büyük şehirlere göç etme durumu

Köyden kente göç eden kişilerin yaş gruplarına dağılımına bakıldığında %59,5'i 19-24 yaş aralığında olup eğitim ve çalışma amaçlı göç etmişlerdir.

Tersine göç durumu incelendiğinde ankete katılanların %44,9'unun çevresinde köye dönen hane bulunmamaktadır. Katılımcıların %55,1'inin ise çevresinde köye dönen hane bulunmaktadır. Köye dönme sebepleri ise %76,4 emeklilik, %8,8 geçim sıkıntısı, %8,8 turizm gibi yeni iş olanakları ve %5,9 anne-baba bakımındır.

Şekil 13. Son 10 yılda köye dönen hanenin olup olmaması

Araştırma kapsamında ankete katılan kişilere köylerinde bulunan eğitim kurumları sorulmuştur. Bu soru ile yöredeki eğitim şartlarının yeterli olup olmadığı tespit edilmek istenmiştir. Anket yapılan köylerin %58,8'inde eğitim kurumu bulunmaktadır. Ancak bazı eğitim kurumları kapatılarak daha büyük köylerdeki ve ilçe merkezlerindeki okullara kaydırılmıştır. Böylece taşınmalı eğitim yaygınlaşmıştır.

Ankete katılanlara köylerinde var olan sağlık hizmetleri ile ilgili soru yöneltilmiştir. Ankete katılanların %56,3'ü sağlık hizmetlerini yeterli bulmaktadır. %43,7'si ise sağlık hizmeti almak için ilçe merkezine gitmeleri gerektiğini ve köylerdeki sağlık hizmetlerinin yeterli olmadığını belirtmiştir.

Anket çalışmasına katılanların tamamının evinde elektrik ve su tesisatı bulunmaktadır. Ancak var olan elektrik altyapısını katılımcıların %3,8'i, su altyapısını ise deneklerin %7'si yetersiz bulmaktadır. Yetersiz bulma sebepleri ise bu hatların eski olmasından dolayı ortaya çıkan sorunlardan kaynaklanmaktadır. Var olan elektrik sisteminin yeterliliğine bakıldığında ise %96,2'si yeterli bulmaktadır. Su tesisatını ankete katılanların %93'ü yeterli bulmuştur.

Araştırma alanındaki köylerin %99,4'ünde ulaşım problemi bulunmamaktadır. Köylerin çoğunda yol sıkıntısı çözülmüş ya da çözülmektedir. Ancak ulaşımında genelde kişisel araçlar kullanılmaktadır. Çok az köyde otobüs ya da dolmuş seferi bulunmaktadır. Yeterlilik durumuna bakıldığında anket çalışmasına katılanların %98,1'i ulaşım ağını yeterli bulmaktadır.

Araştırma yapılan köylerin %97,5'inde haberleşme ağının yeterli olduğu tespit edilmiştir. %2,5'lik kısımda ise yeterli GSM baz istasyonu bulunmamasından kaynaklı sorunlar bulunmaktadır.

Kanalizasyon sistemi ise araştırma yapılan köylerdeki katılımcıların %24,7'sinde bulunmaktadır. Kanalizasyon sisteminin çoğunluğu da şahsi çabalarla yapılmıştır. Ankete katılanların %38,5'i yapılan kanalizasyon sisteminden memnuniyet duymaktadır.

Ankete katılanların evlerinde sahip oldukları altyapı sistemlerinin yeterlilik ile kalitesini 1'den 5'e kadar derecelendirilmesi istenilmiştir. Bu soruların sorulmasındaki amaç araştırma yapılan orman köylerinin sahip oldukları refah düzeyini ortaya koymaya yöneliktir. Elde edilen veriler tablo 19. da gösterilmiştir.

Tablo 19. Köylerde var olan altyapı hizmetlerinin yeterlilik ve kalite durumu

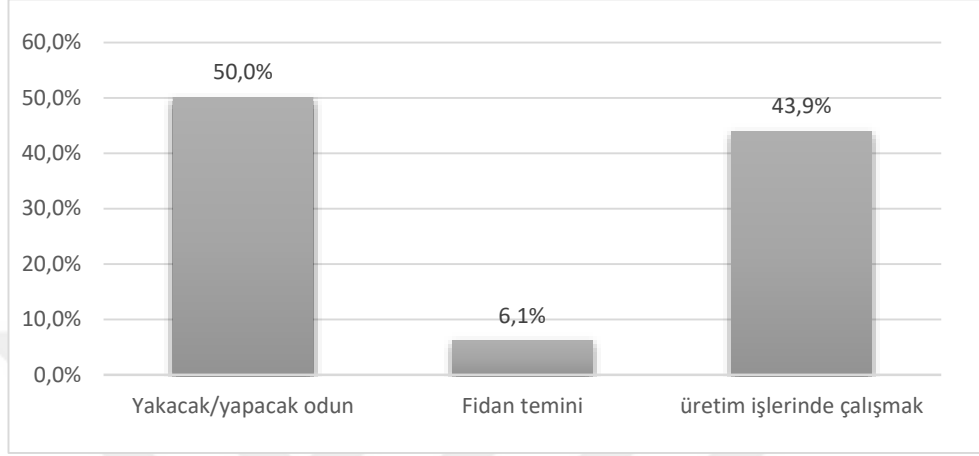
Derecelendirme	Elektrik (%)	Ulaşım (%)	Haberleşme (%)	Kanalizasyon (%)	Su (%)
1	2,5	0,6	-	85	1,9
2	1,9	1,3	2,5	5	5,1
3	38	31	15,5	3,8	31
4	19,6	18,1	17	2,5	18
5	38	49	65	3,7	44

Tabloya göre elektrik altyapısı katılımcıların %76'sı tarafından orta ve çok iyi derecede olduğu belirtilmiştir. Ankete katılanlar ulaşım ağının %31 orta, %49 çok iyi ile derecelendirmiştir. Haberleşme ağının %65'i çok iyi, kanalizasyon ağının ise %85'i çok kötü olarak derecelendirildiği görülmektedir. Su altyapısı katılımcıların %75'i tarafından orta ve çok iyi derece olarak belirtilmiştir.

3.4. ORKÖY Uygulamalarına Ait Bulgular

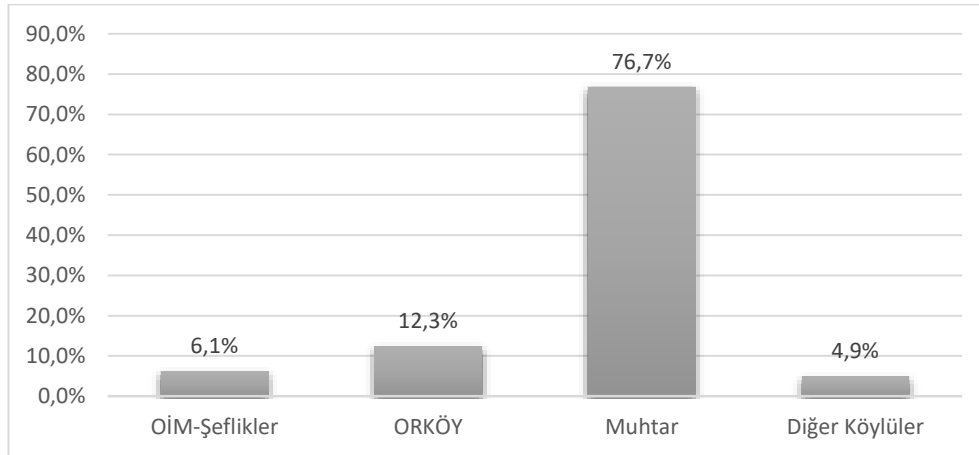
Araştırma kapsamında 158 katılımcıya "Orman idaresinden bu zamana kadar ne gibi talepleriniz oldu?" sorusu yöneltilmiştir. Katılımcıların tamamı ORKÖY ferdi kredisine başvurmuş olup %50'si yapacak/yakacak odun ihtiyacı için talepte bulunmuşlardır.

Köylülerin %43,9'u üretim, %6,1' i fidan temini için orman işletmelerine başvuruda bulunmuştur.

Şekil 14. Ankete katılanların ORKÖY idaresinden talepleri

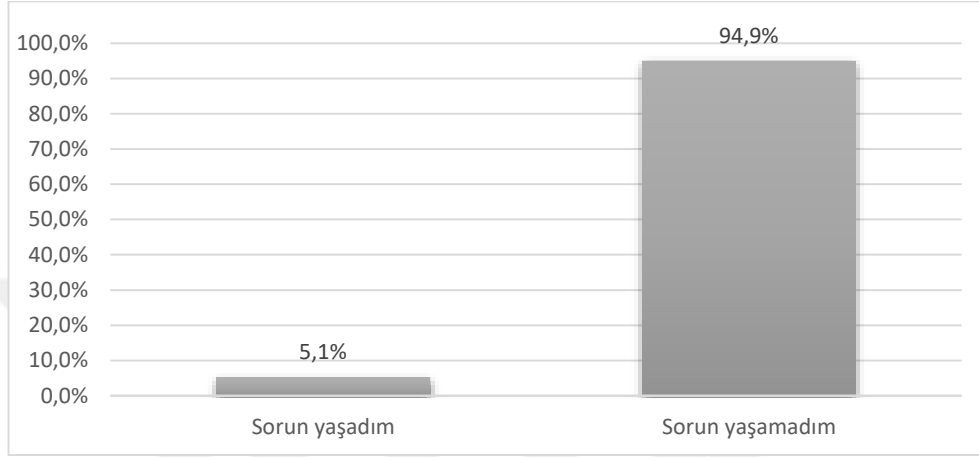
Araştırma kapsamında köylülere “ORKÖY kredilerinden nasıl haberdar oldunuz?” sorusu sorulmuştur. Sonuçlar Şekil 15’de verilmiştir.

Şekil 15. ORKÖY kredileri haber kaynakları

Bu sonuçlara göre ankete katılanların %76,7'si muhtar, %12,3'ü ORKÖY, %6,1'i orman işletme müdürlüğü ya da şeflikleri, %4,9'u ise diğer köylüler aracılığıyla haberdar olduklarını belirtmişlerdir.

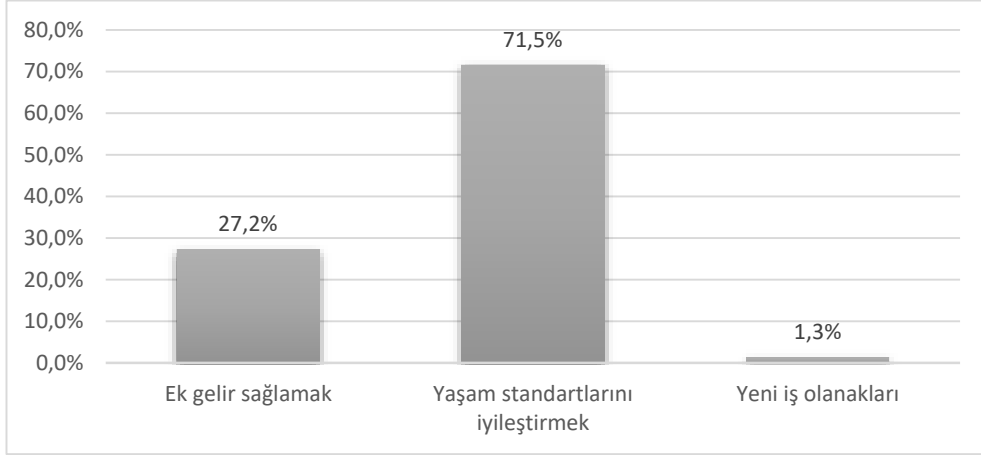
ORKÖY’ den kredi alırken yaşanan güçlükler “ORKÖY’ den kredi alırken yaşadığınız sorunlar nelerdir?” sorusu ile belirlenmek istenmiştir. Bu soruya ilişkin bulgular Şekil 16’da verilmiştir.

Şekil 16. ORKÖY’ den kredi alırken sorun yaşanıp yaşanmaması

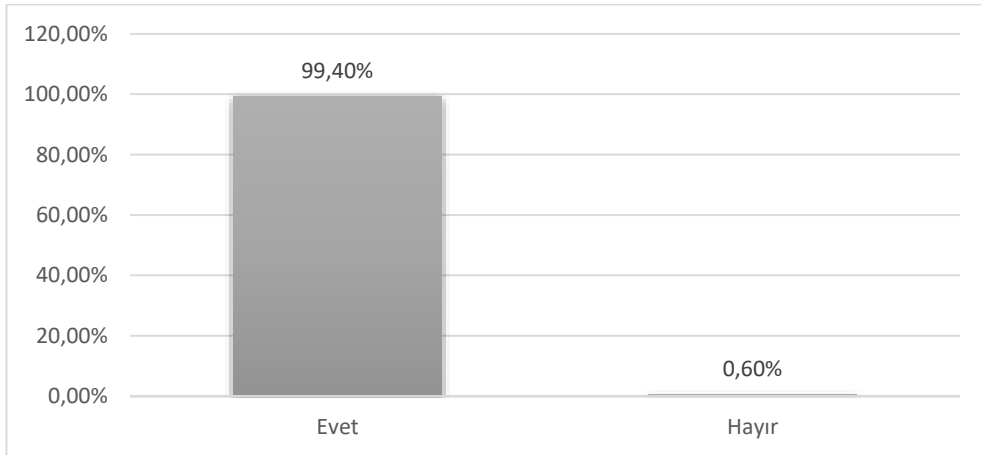
Sonuçlara bakıldığında katılımcıların %94,9’unun sorun yaşamadığı tespit edilmiştir. ORKÖY’ den kredi alan katılımcıların %5,1’i ise kredi alırken sorun yaşadıklarını belirtmiştir. Bu sorunların başında kredi vadelerinin kısa oluşu (%94,9) gelmektedir. Diğer sorunlar ise kefil istenmesi (%0,6), kredi alımında ipotek istenilmesi (%1,9) ve prosedür fazlalığı (%2,6)’dır.

Araştırma kapsamında anket yapılan köylülerin neye ihtiyacı olduğunu tespit etmek için “ORKÖY’ den kredi alma sebepleriniz nelerdir?” sorusu sorulmuş ve yanıtlar Şekil 17’de gösterilmiştir. Yapılan araştırma kapsamında katılımcıların ORKÖY kredisi alma sebeplerinin 1. sırasında yaşam standartlarını iyileştirmek (%71,5) yer almaktadır. Maçka İlçesinde daha çok sosyal nitelikli kredilerin alınması bu sonucu destekler niteliktedir. Bununla birlikte ek gelir sağlamak (%27,2) ve hane için yeni iş olanakları (%1,3) oluşturmak da diğer sebepler arasındadır.

Şekil 17. Katılımcıların ORKÖY kredisi alma sebepleri

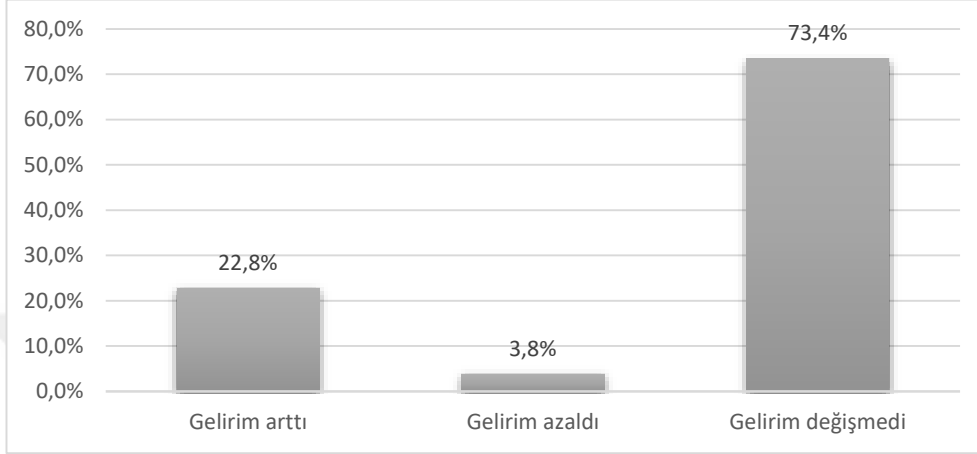
Köylülere yönlendirilen “ORKÖY’ den aldığımız kredi ile gerçekleştirdiğiniz proje başarılı oldu mu?” sorusuna yanıt olarak %99,4’ ü başarılı olmuştur yanıtını vermiştir. %0,6’sı ise gerçekleştirdiği projenin başarısız olduğunu belirtmiştir. Ayrıca ORKÖY kredisi alan deneklerin %93’lük kısmı gerçekleştirdiği projeden hala yararlanmaktadır.

Şekil 18. Katılımcıların ORKÖY’ den aldığı projenin başarı durumu

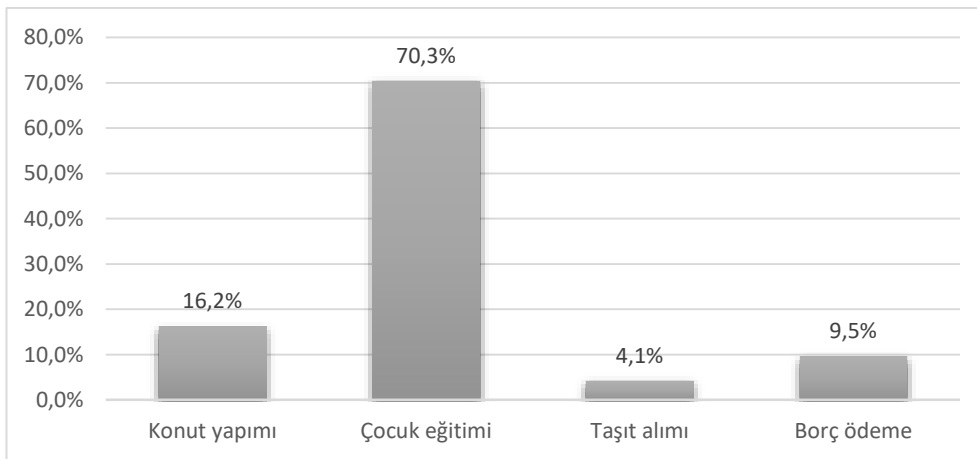
ORKÖY uygulamalarının orman köylülerinin ekonomik düzeylerini etkileyip etkilemediğini belirlemek amacıyla “ORKÖY kredisi ile gerçekleştirdiğiniz proje gelirinizde ne gibi değişikliklere neden oldu?” sorusu yöneltilmiştir. Ankete katılanların

116'sı gelirinde değişiklik olmadığını belirtirken 6 kişinin geliri azalmış, 36 kişi ise gelirinin arttığını belirtmiştir.

Şekil 19. ORKÖY kredisi ile değişen gelir durumu

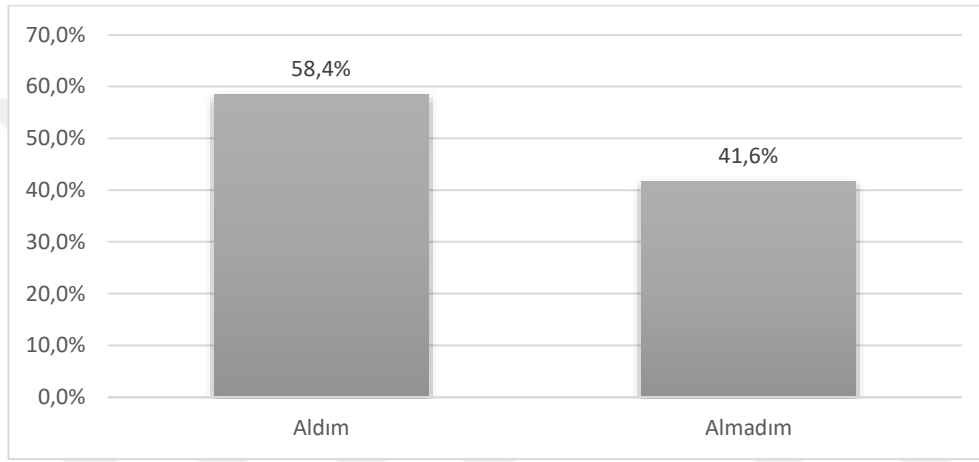
ORKÖY desteklemeleriyle gelirinin arttığını belirten 36 köylünün gelirini daha çok hangi alanda kullandığını öğrenmek için “ORKÖY desteklemesi gelirinizi arttırdıysa artan bu gelirinizi daha çok nerede kullandınız?” sorusu yöneltilmiştir. Yanıtlar şekil 20’de verilmiştir.

Şekil 20. Köylülerin artan gelirlerinin kullanım alanları

Bu sonuçlara bakıldığında katılımcıların çoğunluğu artan gelirlerini (%70,3) çocuk eğitiminde, %16,2'si konut yapımında, %9,5'i borç ödemelerinde ve %4,1'i taşıt alımında kullanmışlardır.

Anket yapılan köylülerin ORKÖY dışından kredi almaya ihtiyaç duyup duymadığının tespiti için “ORKÖY dışında herhangi bir kurumdan kredi aldınız mı?” sorusu sorulmuştur. Alınan yanıtlar şekil 21’de verilmiştir.

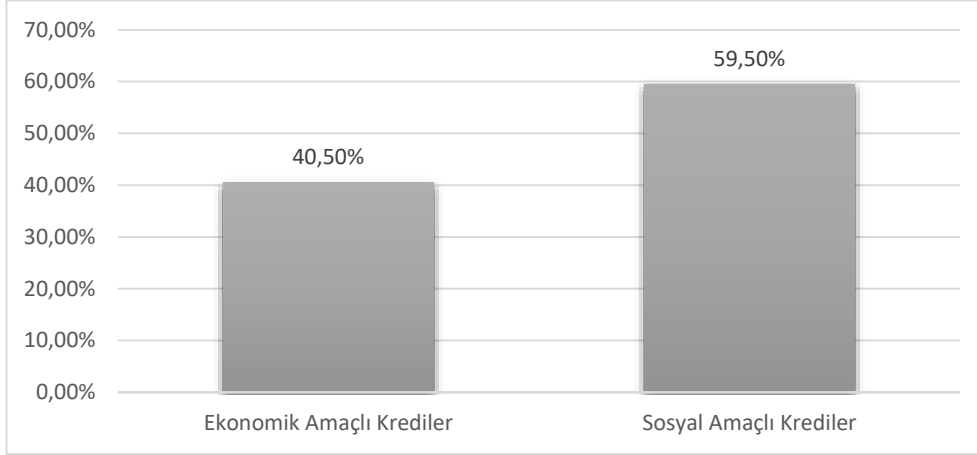

Şekil 21. Ankete katılanların ORKÖY dışında kredi alma durumları

Bu verilere göre köylülerin %58,4'ü ORKÖY dışında başka bir kurumdan kredi alırken %41,6'sı kredi almamıştır. ORKÖY dışında kredi alan kişilerin %57'si bankadan, %1,4'ü ise Tarım Kredi Kooperatiflerinden kredi almıştır.

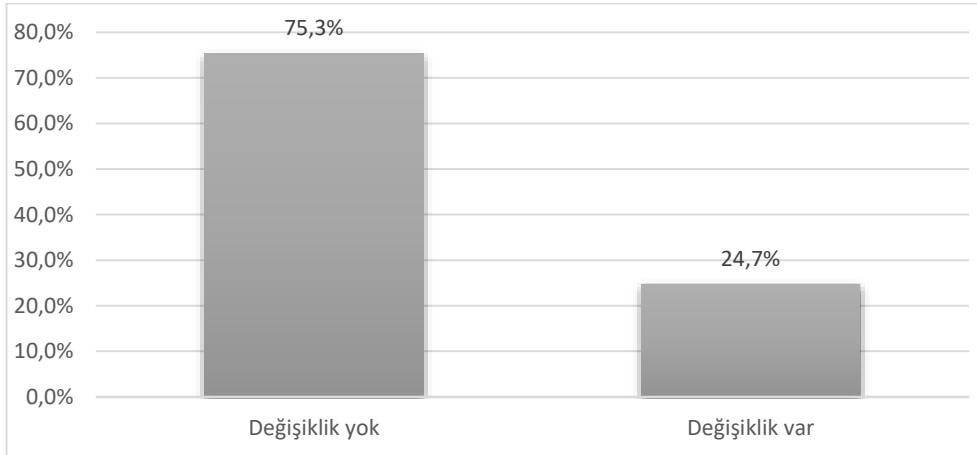
Araştırma yapılan orman köylerinde ihtiyacın daha çok ekonomik mi yoksa sosyal amaçlı mı olduğunun tespitine yönelik olarak katılımcılara “Köyünüzde ORKÖY tarafından verilen kredilerden en çok hangisi tercih edilmiştir?” sorusu yöneltilmiştir. Alınan yanıtlara göre katılımcıların, %40,5'i ekonomik %59,5'i sosyal amaçlı kredileri tercih etmektedir. Köylülerin daha çok sosyal amaçlı kredileri tercih ettikleri görülmüştür.

Şekil 22. Ankete katılanların tercih ettikleri ORKÖY kredi türü

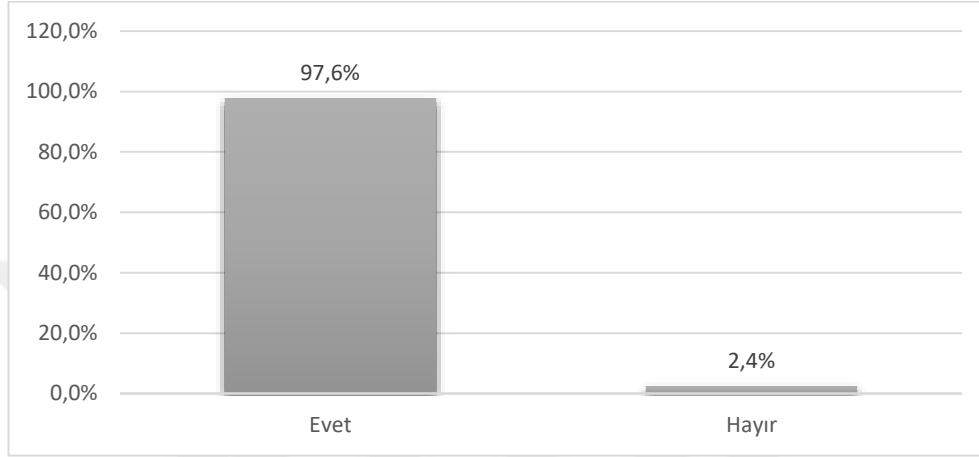
ORKÖY faaliyetleriyle orman köylerinde var olan kadınların sosyal alanda etkinliği ile ilgili değişiklik olup olmadığını tespit etmek için deneklere “ORKÖY faaliyetleriyle orman köylerinde yaşayan kadınların yaşam standartlarında değişim yaşandı mı?” sorusu sorulmuştur. Ankete katılanların %75,3’ü değişiklik olmadığını belirtmiştir. Ancak ankete katılan köylülerin aldığı kredileri aktif olarak kadınlar kullanmaktadır.

Şekil 23. ORKÖY kredilerinin köy kadınlarının sosyal hayatlarına etkisi

Sosyal amaçlı kredilerden olan Gümsı (Güneş enerjisi) projesinin köy halkı için başarılı olup olmadığını sorgulamak için “Gümsı projesi köyünüz için başarılı olmuş mudur?” sorusu yöneltilmiştir. Güneş enerjisi projesini kullananların %97,6’sı başarılı

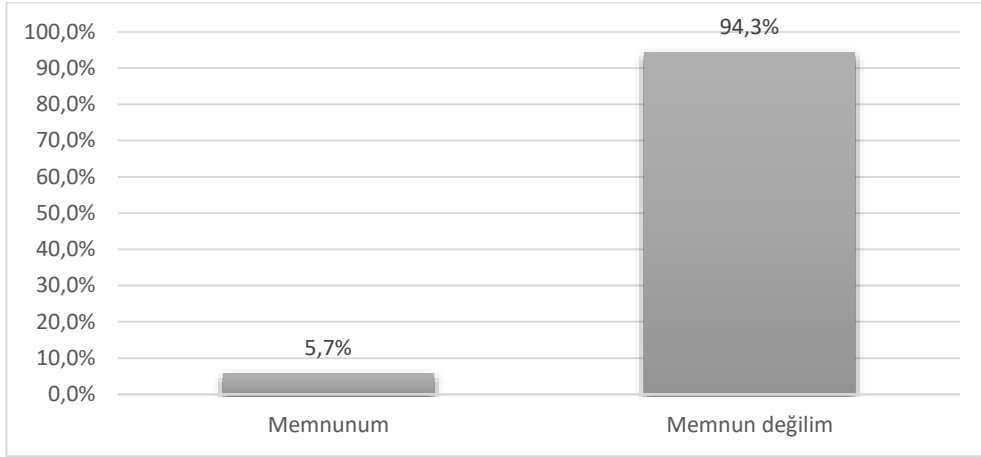
bulmuştur. Başarılı olma gerekçelerine bakıldığında köylülerin %68,8'i yöre için uygun bir proje olduğunu düşünmektedir. Katılımcıların %31,2'si ise elektrik-diğer yakıt harcamalarında tasarruf sağladığını belirtmiştir.

Şekil 24. Güneş enerjisi projesinin başarı durumu

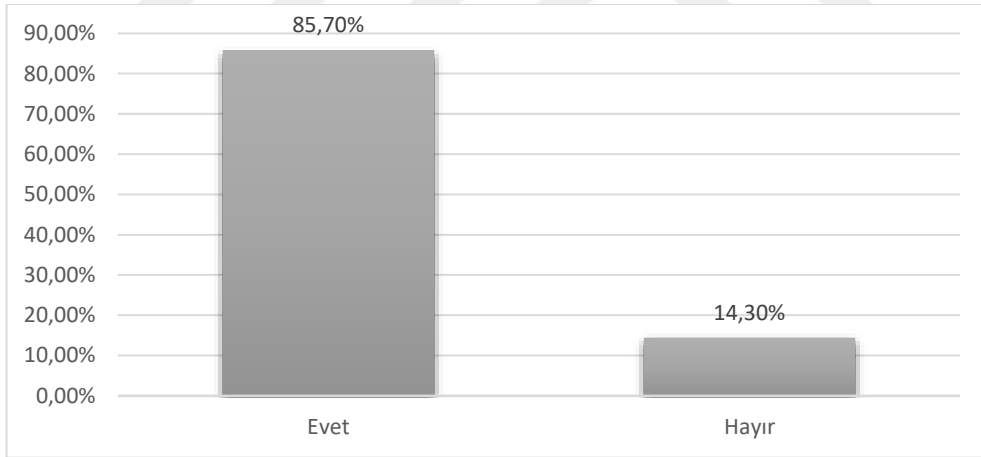
ORKÖY tarafından verilen sosyal nitelikli kredilerden olan güneş enerjisi projesini kullananlar üzerinde herhangi bir olumsuz etkisinin olup olmadığını öğrenmek için deneklere “Kurduğunuz güneş enerjisi sisteminin olumsuz etkileri nelerdir?” sorulmuştur. Katılımcıların %88,1'i güneş enerjisi projesinin olumsuz etkisi olmadığını, %11,9'u ise bu projenin ek masraflara sebep olduğunu belirtmiştir.

ORKÖY'ün vermiş olduğu ekonomik nitelikli kredilerden biri olan fenni arıcılık desteklemelerinin yeterli olup olmadığını tespit etmek amacıyla “ORKÖY'ün vermiş olduğu arıcılık desteklemelerinden memnun musunuz?” sorusu sorulmuştur. Ankete katılanların %94,3'ü memnun olmadıklarını belirtmiştir.

Şekil 25. Ankete katılanların arıcılık desteklemelerinden memnun olup olmaması

Arıcılık desteklemesini kullanan köylülere “ORKÖY tarafından verilen arıcılık kredileri ile ilgili sorun yaşıyor musunuz?” sorulmuştur. Yanıtlar şekil 26’da verilmiştir.

Şekil 26. Arıcılık kredisi alan deneklerin sorun yaşıyıp yaşamaması

Bu sonuçlara göre arıcılık kredisi kullanan köylülerin %85,7’si sorun yaşadıklarını belirtirken %14,3’ü ise sorun yaşamadıklarını belirtmişlerdir. Yaşanan sorunların başında kovan nakliyesinde karşılaşılan sıkıntılar gelmektedir.

ORKÖY’ün ekonomik amaçlı kredilerden bir diğeri süt sığırcılığı/koyunculuktur. Ancak yörede çok fazla tercih edilmeyen ekonomik bir kredi türüdür. Bu durumun

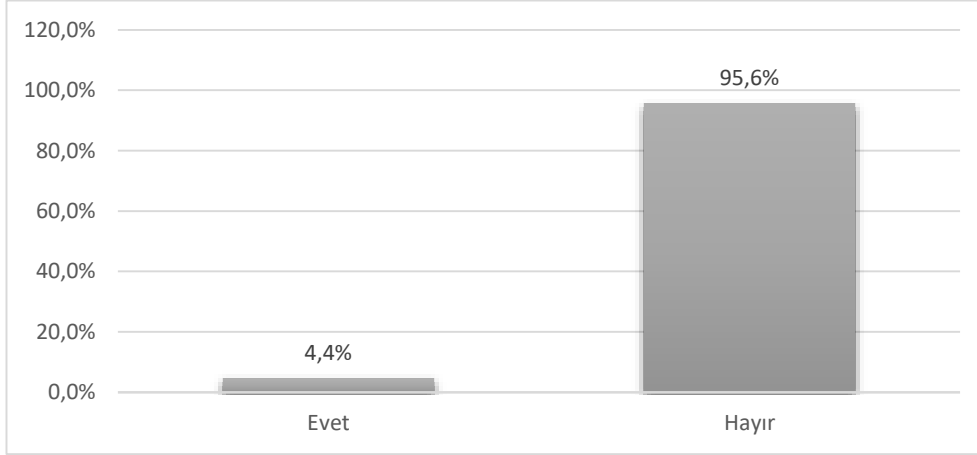
nedenini öğrenebilmek için deneklere “Süt sığırcılığı/koyuncululuğu kredilerinin çok tercih edilmeme sebepleri nelerdir?” sorulmuştur. Yanıtlar Tablo 18’de gösterilmiştir.

Tablo 20. Süt sığırcılığı/koyuncululuğu kredilerinin tercih edilmeme nedenleri

Tercih edilmeme sebepleri	(%)
Mera alanlarının yetersizliği	18,9
Yem temininde yaşanan zorluklar	17,6
Hayvanların ortama ayak uyduramamaları	0,9
Kredi faiz oranlarının yüksek olması	3,2
Verilen kredi miktarlarının az olması	2,2
Yem miktarlarının yüksek olması	50,9
Diğer nedenler	6,3

Tablo 20’ye göre ankete katılan kişilerin çoğunluğu sebep olarak yem fiyatlarının yüksek oluşunu (%50,9) göstermiştir. Diğer sebepler ise mera alanlarının yetersizliği (%18,9), yem temininde yaşanan zorluklar (%17,6), hayvanların ortama ayak uyduramamaları (0,9), kredi faizlerinin yüksek oluşu (%3,2), verilen kredi miktarlarının az oluşu (%2,2) ve diğer sebepler (%6,3)dir.

ORKÖY kredilerinin kırsal alanda iş olanaklarında olumlu ya da olumsuz bir değişiklik olup olmadığını tespit etmek amacıyla köylülere “ORKÖY kredileri ile köyünüzde yeni iş olanakları ortaya çıktı mı?” sorusu sorulmuştur. Şekil 27’de alınan yanıtlara göre kredi kullananların %95,6’sı ORKÖY kredilerinin buldukları köylerde yeni iş kolları oluşturmadığı, sadece arıcılık (%0,6) ve kazaziye (%3,8) gibi bölgede var olan iş kollarına çok düşük düzeyde etki ettiği belirlenmiştir.

Şekil 27. Yeni iş kollarının ortaya çıkma durumu

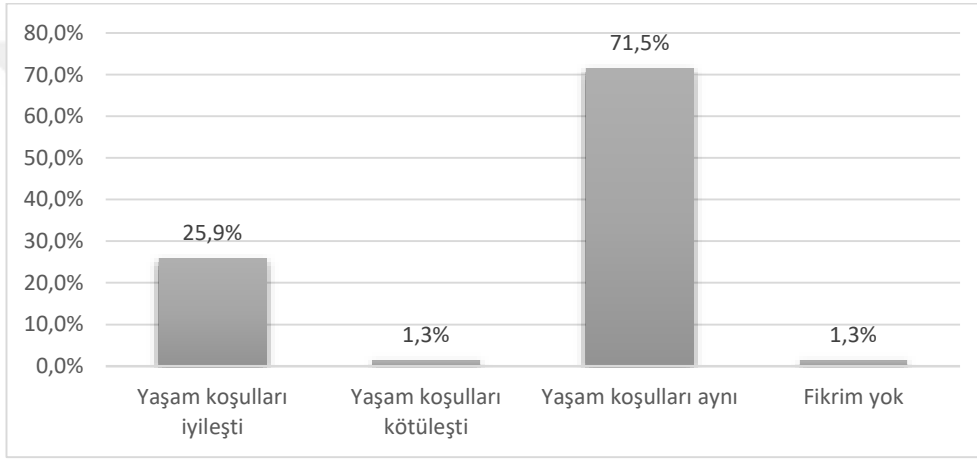
Anket çalışması yapılan köylerde yaşayan köylülere “Köyünüzün kalkınması için sizce ORKÖY hangi gelir arttırıcı işlere kredi vermelidir?” sorusu sorulmuştur. Bu sorunun sorulmasındaki amaç anket yapılan orman köylerinde yaşayan insanların ihtiyaçlarını tespit etmektir.

Tablo 21. Orman köylülerinin kredi verilmesini istediği kalemler

ORKÖY' ün Kredi Verilmesini İsteddiği Kalemler	Yüzde(%)
Tarım	12,10%
Hayvancılık	5,50%
Arıcılık	30,50%
Kırsal Turizm	6,10%
Dış Cephe Mantolama	11,80%
El Sanatları	6,10%
Güneş Enerjisi	6,10%
Ormancılık	8,10%
Süt Sığırcılığı	13,70%

Buna göre anket yapılan orman köylülerinin %30,5'i arıcılık, %13,7'si süt sığırcılığı, %12,1'i tarım, %11,8'i dış cephe mantolama gibi alanlarda kredi verilmesini talep etmektedir. Ormancılık çalışmalarını için kredi verilmesini köylülerin sadece %8,1'i talep etmiştir.

Anket çalışmasına katılan köylülerin kullandıkları ORKÖY kredilerinin yaşam koşullarında ne gibi değişikliklere neden olduğunu öğrenmek amacıyla “ORKÖY’ ün bu zamana kadar verdiği krediler düşünüldüğünde hayat standartlarınızda ne gibi değişiklikler oldu?” sorusu yönlendirilmiştir. Tablo 28’deki verilere göre 113 kişi hayat standartlarında herhangi bir değişiklik olmadığını belirtmiştir. Yaşam koşullarının iyileştiğini belirten 41 kişi bulunmaktadır. 2 kişi yaşam koşulları daha da kötüleştiğini belirtirken, 2 kişi herhangi bir fikir beyan etmemiştir.

Şekil 28. ORKÖY kredilerini alan köylülerin hayat standartlarındaki değişimler

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Kırsal alanlar, ekonomik etkinliklerin ağırlıklı olarak tarıma dayandığı alanlardır. Bu alanların refah düzeyleri, kent merkezlerinde yaşayan insanların refah düzeylerinin çok altında kalmaktadır. Kırsal alanlar içerisindeki orman köyleri ise diğer bütün yerleşim yerlerinin refah düzeylerinden çok daha düşük bir refah düzeyine sahiptir. Orman köylerinde yaşamlarını sürdüren insanlar, ekonomik açıdan orman kaynaklarına bağımlıdır. Bu bağımlılık ormanlara olan baskıyı arttırmaktadır.

Orman köylerinde yaşayan insanların ormanlara olan baskılarını azaltabilmek için onlara ihtiyaçları doğrultusunda destek verilmesi gerekmektedir. Verilen bu desteklerle orman köylüsünün refah düzeyi artırılarak yerinde kalkındırılmaları amaçlanmaktadır. Bu görevin büyük bir kısmını Orman Köy İlişkileri Daire Başkanlığı üstlenmektedir.

Bu tez çalışması ile Trabzon İli, Maçka İlçesine bağlı orman köylerinde ORKÖY tarafından 2008-2018 yılları arasında gerçekleştirilen köy kalkındırma projelerinin uygulama sonuçları incelenmiştir. Bu araştırma için konuyla ilgili anket formu düzenlenmiş olup 158 orman köylüsüyle yüz yüze görüşme yapılmıştır. Elde edilen veriler literatürde yer alan benzer çalışmalar ile karşılaştırılmış ve sonuçlar değerlendirilmiştir.

ORKÖY kredisi alanların %90,5'i erkektir. Buna göre ORKÖY kredilerinde kadınların geri planda kaldığı düşünülebilir. Ancak bu durum klasik Türk aile yapısından kaynaklanmaktadır. Alınan sosyal nitelikli kredilerin kadınların hayatını kolaylaştırmak için kullanılmış olduğu belirlenmiştir. Buna ek olarak ekonomik nitelikli kredilerin kullanımında da ağırlıklı olarak kadınların rol aldığı gözlemlenmiştir. Alkan (2007) yaptığı çalışmada da belirttiği gibi ORKÖY tarafından verilen kredilerle satın alınan hayvanların bakımından kadınlar sorumludur. Kadınlar, bakılabilecek hayvan sayısında, alınacak hayvanın cinsinde, ahır ve işgücü kapasitesinde erkeklere nazaran daha çok söz sahibi olduğu söylenebilmektedir. Bu durumda kadınların ORKÖY kredilerine olan talebinin az olduğu gözükse de kullanım sırasında erkeklerden daha aktif rol aldığı belirlenmiştir.

Araştırma yapılan orman köylülerinin %88'i evlidir. Bununla birlikte ankete katılanların toplamda 563 çocuğu bulunmaktadır. Çalışma kapsamında aile başına düşen çocuk sayısı 3,8 olarak hesaplanmıştır ki bu oran ülke ortalaması olan 1,88'in üzerindedir. Kırsal alanlarda evlenme yaşının şehir merkezlerinden daha düşük olması ve kırsal alanlarda aile planlamasının olmaması gibi nedenlerle çocuk sayısının fazla olduğu çalışma

kapsamında tespit edilmiştir. Bunlara ek olarak kırsal alanda eğitim seviyesinin düşük olması ve iş gücü ihtiyacının fazla olması da doğurganlık oranının yüksek olmasında etkili diğer sebeplerdendir.

Kredi alan orman köylülerinin yaş ortalaması 56'dır. Yörede yaşayan genç nüfusun göç etmesi ve kredilere olan taleplerinin azlığı ile kırsal bölgelerde yaşayanların yaş ortalamasının yüksek olması sebepler arasında sayılabilir.

Araştırma yapılan orman köyleri eğitim bakımından incelendiğinde ankete katılanların hepsinin okur-yazar olduğu tespit edilmiştir. Ankete katılanların %10,8'i yükseköğretim mezunudur. Soydan (2010) Adana ili için hazırladığı çalışmada benzer bir soru yöneltilmiş ve yükseköğretim mezun oranı %1 olarak belirlenmiştir. Aynı şekilde Türkiye genelinde yükseköğretim mezun oranı %20,8'dir. Tonyalı (2019) Gümüşhane ili için yaptığı çalışmada ise yükseköğretim mezun oranını %2 olarak belirtmiştir. Bu oranlara bakıldığında Maçka ilçesinde yükseköğretim mezun oranı Soydan ve Tonyalı'nın çalışmalarında elde edilen verilere göre daha yüksek, Türkiye ortalamasına göre daha düşüktür. Bu sonuçlara bakıldığında orman köylerinde yükseköğretim gören kişi sayısı oldukça azdır.

Orman köylülerinin sosyal güvence durumları incelenmiş olup %68,4'ünün sosyal güvenceye sahip olduğu belirlenmiştir. Türkiye'de sosyal güvence durumuna bakıldığında 2018 yılında aktif, pasif ve bağımlı sigortalılar ülke nüfusunun %51'ini oluşturmaktadır. Sadece aktif sigortalılar ise ülke nüfusunun %27'sini oluşturmaktadır. Trabzon ilinin Çaykara İlçesi'nde yapılan bir çalışmada orman köylerinde emekli oranı ortalama %53 olarak hesaplanmıştır (Alkan ve Toksoy, 2008). Bulut (2018) Kastamonu ilinde yaptığı çalışmada ise emekli olan katılımcıların %63 olduğunu belirlemiştir. Elde ettiğimiz sonuç Toksoy ve Alkan (2008) ile Bulut (2018)'a benzerlik göstermektedir ve bu çalışmalardaki sosyal güvence durumu ülke ortalamasının oldukça üzerindedir.

ORKÖY kredisi kullanan orman köylüsünün %35,2'si emekli maaşı, %27,3'ü hayvancılık, %14,8'i serbest meslek, %7,9'u ormancılık, %4,6'sı tarım, %3,7'si arıcılık ve %6,5'i farklı kaynaklarla geçimlerini sağlamaktadır. Maçka ilçesi yüzölçümünün %48'i ormanlık alanlarla kaplı olmasına rağmen ormancılıkla geçimini sağlayan deneklerin az oluşu, bölgede ormancılığın yeterli gelir sağlamadığı için tercih edilmediğini gözler önüne sermektedir. Nazik (2017) Pınarbaşı İlçesi için yaptığı çalışmada orman köylüsünün geçimini ağırlıklı olarak (%54) ormancılıktan sağladığını tespit etmiştir. Bu sonuçlara göre

Pınarbaşı İlçesi'nde ormancılık faaliyetleri Maçka'ya göre daha yoğun olduğunu söyleyebiliriz.

Önal (2010) çalışmasında Şile İlçesi'ndeki orman köylülerinin en yaygın geçim kaynağını %38 ile hayvancılık olarak tespit etmiştir. Maçka İlçesi'nde hayvancılıkla geçimini sağlayan kişilerin oranı %27,3'dür. Görüldüğü üzere hayvancılık, orman köylerinde önemli geçim kaynaklarındandır.

Ankete katılanların %58,9'u aylık gelirlerini geçimlerini sağlamak için yeterli bulmaktadır. Ancak ormancılıkla geçimini sağlayan deneklerin sadece %18,8'i aylık gelirini yeterli bulmamaktadır. Bu durum da ormancılık faaliyetlerinin yeterli gelir sağlamadığını göstermektedir.

Orman köyünde yaşayan köylülerin %75,9'u yaşadıkları ortamdan memnun olduklarını dile getirmiştir. Önal (2010) İstanbul Şile'de bu oranı %81 olarak hesaplamıştır. Başka bir tez çalışması olan Tonyalı (2019)'da orman köylerinde yaşayanların %76'sı orman köylüsü olmaktan memnun olduklarını dile getirmiştir. Elde ettiğimiz sonuç Önal (2010) ve Tonyalı (2019)'ya benzerlik göstermektedir.

Orman köylüsü olmaktan memnun olmayan köylüler memnuniyetsizlik nedenlerini; (%33,3) istihdam olanaklarının kısıtlı olması, (%16,7) orman işçiliği getirisinin düşük olması ve (%8,3) köydeki altyapı hizmetlerinin yetersizliği olarak belirtmiştir. Buna ek olarak %41,7'si ise herhangi bir neden belirtmemiştir. Orman köylülerinin memnun olmama nedenlerinin ortak sebebi olarak ekonomik imkânların yeterli olmaması gösterilebilir. Katılımcıların büyük çoğunluğu yaşadıkları ortamdan memnun olduklarını dile getirirler bile sürdürdükleri yaşam şartlarının ağır olduğu görülmektedir.

Çalışma kapsamında ankete katılan orman köylülerinin yaşadıkları ortamdan göç etme isteğine bakıldığında %92,4'ü göç etmeyi düşünmediğini belirtmiştir. Sevinç (2011)'de yaptığı çalışmada benzer bir soru yönelmiş ve ankete katılanların %83,6'sının göç etmeyi düşünmediğini tespit etmiştir. Göç etmeyi istememe nedenlerinin başında köy hayatının huzurlu ortamı ve alışılmış hayat tarzından kaynaklanmaktadır. Ayrıca belirli bir yaştan sonra şehir hayatına adapte olunamayacağı düşüncesi de bu sonuçların alınmasında etkili olmuştur.

Çalışma kapsamında köylülerin %7,6'sı yaşadıkları ortamdan göç etmeyi düşündükleri belirlenmiştir. İşsizlik ve hayat şartlarının zorluğu sebep olarak gösterilebilir. İnanç (2011) çalışmasında benzer sonuç elde etmiş ve köylülerin göç etmeyi isteme nedenlerini geçinememe ve iş imkânlarının azlığı olarak belirlemiştir.

2019 TÜİK verilerine göre Türkiye’de en fazla göç eden yaş grubu %13,3 ile 25-29 olduğu belirlenmiştir. Maçka ilçesinde ise en fazla göç eden yaş grubu %59,5 ile 19-24 yaş aralığıdır.

Ankete katılanların %53,2’sinin hanesinde son 10 yılda köyden kente göç eden kişiler bulunmaktadır. Bu verilere bakıldığında göç olgusunu durdurabilmek için yapılan çalışmaların yeterli olmadığı söylenebilir. Göç eden kişilerin göç etme zamanları da değişiklik göstermektedir. Tersine göç durumuna bakıldığında ise köylülerin %55,1’i çevresinde köye dönen kişilerin olduğunu belirtmiş ve köye dönme sebepleri olarak da emeklilik, geçim sıkıntısı ve anne-baba bakımı olduğunu dile getirmiştir.

Anket yapılan orman köyleri eğitim bakımından geride kalmıştır. Çoğu orman köyünde var olan okullar kapatılmış olup daha büyük köylere ve ilçe merkezlerine kaydırılarak taşınmalı eğitim başlamıştır. Ancak orman köylerinin yükseltisinin fazla olması kış şartlarının yoğun yaşanmasına neden olmaktadır ki bunun sonucu olarak da taşınmalı eğitim olumsuz etkilenebilmektedir. Ayrıca orman köylerinin yol niteliklerinin düşük olması da taşınmalı eğitimi olumsuz etkilemektedir.

Orman köylerinde var olan sağlık hizmetleri ankete katılanların %56,3’lük kısmı tarafından yeterli görülmektedir. Ancak var olan sağlık hizmetlerinin nitelik bakımından yetersiz olduğu tespit edilmiştir.

Alt yapı bakımından ele alındığında orman köylerinde var olan hizmetlerin kanalizasyon hariç iyi durumda olduğu tespit edilmiştir. Kanalizasyon sistemleri ise çalışma yapılan katılımcıların sadece %24,7’sinin evinde bulunmaktadır. Önal (2010) çalışmasında Şile İlçesi orman köylerinde kanalizasyon sistemi varlığını %81 olarak tespit etmiştir. Bu sonuçlara göre Maçka İlçesi kanalizasyon sistemi açısından oldukça geride kalmıştır. Yine Önal (2010)’a göre katılımcıların %27’si su sıkıntısı yaşadığını belirtmiştir. Maçka İlçesinde yapılan çalışmada ise katılımcıların %7’si su sıkıntısı yaşamaktadır. Maçka İlçesi yıllık ortalama 1492mm yağış alırken Şile İlçesi yıllık ortalama 657mm yağış alması bu sonuçların nedeni olarak gösterilebilir.

Anket yapılan orman köylerinin %99,4’ü ulaşımı yeterli görmektedir. Yeni yapılacak yol ağları ve var olan yol ağlarının niteliklerinin geliştirileceği İşletme Müdürü tarafından ifade edilmiştir. Ulaşım araçları bakımından İlçe merkezine yakın köylerde otobüs ve dolmuş seferleri varken uzak köylerde ulaşım genellikle kişisel araçlarla yapılmaktadır. Altyapı hizmetleri ile ilgili yapılan bu çalışmada amaç orman köylerinin gelişmişlik

düzeşini ortaya koymaktır. Çünkü alt yapı sistemlerinin tamamlanmış ve iyi olması o yerin gelişmişlik düzeyinin iyi olduğu anlamına gelmektedir.

Alkan 2007 yılında Trabzon ili için yaptığı çalışmasında tüm orman köylerinde su, yol, elektrik ve telefon gibi altyapı hizmetlerinin var olduğunu tespit etmiş ancak bu hizmetlerin niteliğinin yeterli olmadığını belirtmiştir. Bu iki çalışmanın benzerlik göstermesi, yıllar itibarıyla orman köylerinde altyapıdan kaynaklanan eksikliklerin giderilmediğini gözler önüne sermektedir.

Anket çalışması yapılan orman köylülerinin orman idaresinden taleplerine bakıldığında %50'si yapacak/yakacak odun ihtiyacını karşılamak için, %43,9'u istihlal işlerinde çalışmak için ve %6,1'i fidan temin etmek için orman idaresinden talepte bulunmuşlardır. Nazik (2017) Pınarbaşı İlçesi için yapmış olduğu çalışmasında benzer soru yönelmiş ve köylülerin %44 oranında yapacak/yakacak odun talebi, %41 oranında da istihlal işlerinde çalışmak için talepleri olduğunu belirlemiştir. Bu oranlara bakıldığında iki çalışma da sonuçlar açısından benzerlik göstermektedir.

Çalışma yapılan köylerde, köy halkının ormancılık teşkilatının sunduğu hizmetlerden haberdar oldukları belirlenmiştir. Haber kaynağı olarak Muhtar ve ORKÖY Şube Müdürlüğü gösterilmiştir. Akçam (2019) çalışmasında bilgi kaynaklarını Orman İşletme Müdürlüğü ve ORKÖY Şube Müdürlüğü olarak tespit etmiştir. Başka bir çalışmada Soydan (2010), ORKÖY kredileri ile ilgili bilgilerin ORKÖY Şube Müdürlüğünden (%74,02) ve yakın çevreden edinildiği belirlenmiştir. Tüm bu sonuçlar ormancılık teşkilatı ile orman köylülerinin sürekli etkileşim halinde olduğunu göstermektedir.

Orman köylülerinin %94,9'u ORKÖY ferdi kredilerinden alırken herhangi bir sorun yaşamadıklarını dile getirmişlerdir. Önal (2010) çalışmasında benzer şekilde ferdi kredi alımında katılımcıların problem yaşamadığı belirlenmiştir. Başka bir çalışma olan Tonyalı (2019) kredi alımında katılımcıların %61'inin sorun yaşamadığını belirtmiştir. Sorun yaşayan %5,1'lik kısmının belirttiği sorunlar ise; kredi vadelerinin az oluşu, kefil istenmesi, kredi alımında ipotek istenmesi ve prosedür fazlalığıdır.

Ankete katılanların %71,5'i ORKÖY'den kredi alma sebebi olarak yaşam standartlarını iyileştirmek cevabını vermiştir. Bununla birlikte ankete katılan orman köylülerinin %27,2'si ek gelir sağlamak ve %1,3'ü de yeni iş olanakları elde etmek için ORKÖY' den kredi talebinde bulunmuşlardır. Bu oranlar incelendiğinde Maçka ilçesi orman köylerinde taleplerin daha çok sosyal nitelikte olduğu belirlenmiştir. Bu durum

Soydan (2010)'ın çalışması ile benzerlik göstermektedir. Bu iki çalışmadan yola çıkarak orman köylülerinin daha çok sosyal nitelikli kredileri tercih ettiği söylenebilir.

ORKÖY'den kredi alan orman köylüleri aldıkları kredilerden %99,4 gibi yüksek bir oranla başarı sağladıklarını belirtmişlerdir. Kredi alan katılımcıların %93'ü aldığı projeden hala yararlanmaktadır. Alınan kredilerin çoğunluğunun sosyal nitelikli olması bu oranların yüksek olmasında etkilidir.

ORKÖY projelerinden yararlanan orman köylülerinin sadece %22,8'i gelir seviyesinde pozitif yönde değişiklik olduğunu belirtmiştir. Bunun sebebi olarak alınan ekonomik nitelikli kredilerin az olması gösterilebilir. Ayrıca ekonomik nitelikli kredilerin de yeterli gelir getirmediği anket yapılan köylüler tarafından belirtilmiştir. Bu durumda ORKÖY kredilerinin katılımcıların ekonomik hayatlarında önemli değişikliklere neden olmadığını söyleyebiliriz. Gelirinin arttığını ifade eden köylüler ise artan gelirini daha çok çocuklarının eğitiminde (%70,3) ve konut yapımında (%16,2) kullandığını belirtmiştir.

Ankete katılanların %41,6'sı ORKÖY dışındaki kurumlardan kredi almıştır. Akçam (2019) çalışmasında da benzer bir sonuç elde etmiş ve katılımcıların %56,92'ü başka kurumlardan kredi aldıklarını belirtmişlerdir. Bu sonuca bakıldığında ORKÖY'ün vermiş olduğu krediler halk tarafından yeterli görülmemiş ve katılımcıların başka kurumlardan kredi alma eğiliminde olduğu belirlenmiştir. Ancak Soydan (2010) yaptığı çalışmasında katılımcıların %79,8'i başka kurumlardan kredi almadıklarını belirtmiştir. Bunun sebebi ORKÖY kredilerinin yeterli görülmesinden değil orman köylülerinin diğer kredi kaynaklarına erişiminde yeterli olanaklara sahip olmamasından kaynaklanmaktadır.

Anket çalışması kapsamında katılımcıların %59,5'i sosyal nitelikli kredilere ağırlık verdiği görülmektedir. Bu durumdan yola çıkarak Maçka ilçesi orman köyü halkı ağırlıklı olarak yaşam koşullarını iyileştirmeye yönelik krediler almıştır. Önal (2010)'un çalışmasında ise sosyal nitelikli kredilere olan talebin %48 olduğu belirlenmiştir.

Çalışma kapsamında ORKÖY kredileri ile orman köylerinde yaşayan kadınların yaşam şartlarında değişiklik olmadığı (%75,3) belirlenmiştir. Ancak bu soruya yanıt veren orman köylülerinin %90,5'inin erkek olması bu oranın yüksek olmasında belirleyici olmuştur. Ayrıca kadınların yaşam şartları yerine hane halkı şartlarını değerlendirmiş olması kadının birey olarak geri planda kaldığının göstergesidir.

Maçka ilçesinde en çok tercih edilen proje çeşidi güneş enerjisi projesidir. Anket çalışması kapsamında katılımcıların %97,6'sı bu projenin yöre için isabetli bir proje olduğunu, elektrik ve diğer yakıt harcamalarında tasarruf sağladığını belirtmiştir. Güneş

enerjisini kullananların %11,9'u ise ek masraflara sebep olduğunu dile getirmiştir. Tonyalı (2019) çalışmasında benzer bir soru yönelmiş ve katılımcıların hepsi projenin başarılı olduğunu belirtmiştir. Bu sonuçlara bakıldığında güneş enerjisi projesinin orman köylerine uygun bir proje olduğu söylenebilir.

ORKÖY desteklemelerinden arıcılık kredisi kullananların %94,3'ü bu kredi desteklemesinden memnun olmadıklarını belirtmiştir. Yaşanılan sorunlara örnek olarak kovanların nakliyesinde yaşanan zorluklar düşünülmektedir.

ORKÖY' ün verdiği ekonomik nitelikli kredilerden olan süt sığırcılığı/koyuncululuğu kredisi, bölge yapısının hayvancılığa uygun olmasına rağmen çok tercih edilmediği tespit edilmiştir. Bu durumun sebepleri; Yem fiyatlarının yüksek olması (%50,9), mera alanlarının yetersizliği (%18,9), yem temininde yaşanan zorluklar (%17,6), verilen kredi miktarlarının az olması (%2,2), kredi faiz oranlarının yüksek olması, hayvanların ortama ayak uyduramamaları (%0,9) ve diğer nedenler (%6,3) olarak tespit edilmiştir. Ayrıca kredi alan kişilerin yaş ortalamasının 56 olması sebebiyle bu işi yapabilecek gücü kendilerinde bulamamaları araştırma sırasında tespit edilmiştir.

Yapılan anket çalışması ile çalışılan bölgede ORKÖY faaliyetlerinin yeni iş kolları oluşturmadığı gözlemlenmiştir. Yalnızca var olan arıcılık ve kazaziye gibi iş kollarına az da olsa pozitif etkisi olduğu belirlenmiştir. Kaya (2017) yapmış olduğu çalışmasında sosyal nitelikli kredi kullananlarda farklı iş kolu gelişmediği, ekonomik nitelikli kredi kullananlarda yeni iş kolları gelişiminin çok düşük bir düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Orman köylerinin kalkınması için köylüler daha çok arıcılık (%30,5), süt sığırcılığı (%13,7), tarım (%12,1) gibi ekonomik faaliyetlerde kredi verilmesini dile getirmektedir. Arıcılık ve süt sığırcılığının istenmesinin sebebi bölgenin topografik özelliklerine daha uygun iş kolları olmasıdır. Araştırma alanında ORKÖY kredilerini almış 158 katılımcının %71,5'inin hayat standartlarında herhangi bir değişiklik olmadığını belirtmesi, bu projelerin istenilen başarıyı göstermediğinin işaretidir.

5. ÖNERİLER

Kırsal alanlar içerisinde bulunan orman köylerinin kalkındırılabilmesi için yürütülen birçok çalışma vardır. ORKÖY kredilendirme faaliyetlerine yönelik yürütülen faaliyetler bu çalışmalara örnek olarak gösterilebilir. Yürütülen ORKÖY çalışmalarında amaç, orman köyleri ile köylüleri için yaşam şartlarını iyileştirmek, yeni iş kolları oluşturmak, sahip oldukları kaynaklarla kendi yörelerinde çalışma alanları oluşturmak ve bütün bunları sağlarken orman köylerinde yaşayan halkın ormanlara olan baskısını en aza indirmektir. Bu amaçları gerçekleştirmek için yürütülen çalışmaların sürekli olarak kontrol edilmesi ve verilen kredilerin amacı dışında kullanılmasının önüne geçilmesi gerekmektedir. Verilen krediler ile birlikte orman köylülerinin kültürel ve eğitim açısından da desteklenmesi oldukça önemlidir. Orman köylülerinin verilen krediler ile birlikte yüksek fayda sağlayabileceği kavratılabilirse, hem kredilere olan talep artacak hem de uygulanan projelerin başarı oranı artacaktır.

Maçka İlçesi'nde yapılan çalışmaların sonuçlarına göre orman köylerinde var olan yoksulluğu azaltmak, orman köylüsünün yaşam standartlarını iyileştirmek ve refah seviyesini arttırıp ormanlara olan baskılarını azaltmak için;

- Orman Köy İlişkileri Daire Başkanlığı'nın (ORKÖY) finansal ve kurumsal imkânları artırılmalı ve daha fazla orman köylüsünün ferdi kredilerden yararlanması sağlanmalıdır.
- ORKÖY'ün mevcut personelinin performansı ve sayısının artırılması gerekmektedir.
- Orman köylerinin kalkındırılması sadece ORKÖY çalışmalarıyla gerçekleştirilmesi mümkün değildir. Bu sebeple diğer kurum ve kuruluşlarla iş birliği içinde çalışılmalıdır.
- ORKÖY tarafından verilen ferdi ve kurumsal destekler bilimsel esaslara göre sıralanmalıdır.
- Orman köylerinde ORKÖY ile ilgili bilgilendirme toplantıları düzenleyerek halkın bilinçlenmesi sağlanmalıdır.
- ORKÖY tarafından verilen kredilerin amacına ulaşabilmesi için orman köylerindeki demografik, sosyoekonomik kısıtlamaları ortadan kaldıran ve orman köylüsünün taleplerini de dikkate alarak yöre koşullarına uygun sürdürülebilir proje konuları seçilerek hayata geçirilmelidir.

- Türkiye’de kredi kullanım oranı 2008-2018 yılları arasında giderek azalmaktadır. Bu azalmanın sebeplerini araştırarak ortadan kaldırmaya yönelik çalışmalar yapılmalıdır.
- Türkiye’de 2018 yılında kooperatif kredi uygulamalarına yönelik 4 proje geliştirilmiştir. Proje sayısının arttırılmasına yönelik çalışmalar yapılmalı ve bölgede bulunan orman köylülerinin maliyetini karşılayabileceği projelere ağırlık verilmelidir.
- Orman köylerinde yaşamaktan memnun olmayan köylülerinin memnun olmama sebeplerini ortadan kaldırıcı tedbirler alınmalı ve kentlere yapılacak göçün önüne geçilmelidir.
- Maçka İlçesi orman köylerinde eğitim seviyesi ortaokul düzeyindedir. Bu seviyeyi arttırmak için eğitime yönelik projeler geliştirilmeli ve altyapı hizmetleri sağlanmalıdır.
- Soydan (2010) ve Önal (2010) çalışmalarında olduğu gibi Maçka İlçesinde de kadınlar ORKÖY kredilerini kullanma konusunda geri planda kalmışlardır. Kadınların daha etkin rol alabileceği projeler geliştirilerek sosyal hayatlarında daha aktif olmaları sağlanmalıdır.
- Maçka İlçesinin fiziksel özelliklerine ve orman köylülerinin taleplerine uygun projeler geliştirilmelidir. Geliştirilen projelerle elde edilen ürünlerin değerlendirilmesi için örgütlenmeleri teşvik edilmelidir.
- Bölgede bulunan orman köylerinde genç nüfusun ORKÖY kredilerine olan taleplerini arttıracak projeler geliştirilerek yerinde kalkınmayı sağlama yolunda adımlar atılmalıdır.
- Bölgede ağırlıklı olarak mera hayvancılığı tercih edilmektedir. Bunun yerine ahır hayvancılığına geçiş yapılmalı, et ve süt verimini arttırabilmek için iyi ırklar tercih edilmelidir.
- Orman köylerinde var olan ekoturizm olanakları planlı olarak orman köylüsünün lehine geliştirilmeli, yayla ve dağ turizmi teşvik edilmelidir.
- Yörede var olan Altındere Vadisi Milli Parkı, turizm açısından ön plana çıkartılmalı ve orman köylülerine ek gelir sağlayacak projeler geliştirilmelidir.
- Bölgede doğal olarak yetişen ve ekonomik olarak önemli odun dışı bitkisel ürünlerin kültüre alınarak özellikle kooperatifler aracılığı ile üretilmeleri ve pazarlanmaları sağlanmalıdır.

6. KAYNAKLAR

- Akçam, E., 2019. Orman Köylerine Verilen Desteklerde Etkili Olan Yerel Aktörlerin Sosyal Ağ Analizi İle Belirlenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Isparta.
- Akova, Balcı, S., 2010. Kırsal Coğrafya, Coğrafya Lisans Programı, İstanbul Üniversitesi Açık Ve Uzaktan Eğitim Fakültesi, İstanbul, 7-8.
- Alkan, S., 2007. Trabzon İli Orman Köylerinde Kadın ve Orman Kaynakları İlişkisi, Doktora Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Alkan, S. ve Toksoy, D., 2008. Orman Köylerinde Sosyo-ekonomik Yapı: Trabzon İli Örneği, Kastamonu Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, 8, 1.
- Anıl, Y., 1974. Yukarı Çulhalı Orman Köyünün Sosyoekonomik Dokusu, Ormancılık Araştırma Enstitüsü Yayınları, Teknik Bülten Serisi, No: 57, Ankara.
- Anonim 2004. Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı 2. Tarım Şurası, Kırsal Kalkınma Politikaları Komisyon Raporu, Ankara, 28.
- Anonim, 2014. Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi 2014-2020, Ankara, 14.
- Bakırcı, M., 2007. Türkiye’de Kırsal Kalkınma Kavramlar, Politikalar, Uygulama, Nobel Yayınları, Ankara.
- Baysal, K. M., 1996. Bergama İlçesinde Orman Köylerinin Kalkındırılmasına Yönelik Çalışmalar, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Bulut, A., 2018. Orman Köylerindeki Sosyoekonomik Değişimin Orman Alanları Üzerine Olan Etkilerinin Belirlenmesi Kastamonu İli Örneği, Doktora Tezi, Kastamonu Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Kastamonu.
- Coşgun, U., 2019. Ziraat, Orman ve Su Ürünleri Alanında Yeni Ufuklar, Prof. Dr. Ali Musa Bozdoğan-Prof. Dr. Nigar Yarpuz-Bozdoğan, 379-394, Gece Akademi, Ankara.
- Çağlar, Y., 1986. Türkiye’de Orman Köyleri ve Kalkındırılmasına Yönelik Etkinlikler, MPM Yayın No: 340, 1986, Ankara, 216.
- Çağlar, Y., 2012. Türkiye Ormancılık Tarihi , ODTÜ Yayıncılık, Ankara, 368.
- Daşdemir, İ., 2002. Sarıkamış ve Oltu Yöresindeki Ormancılık Kooperatiflerinin Kırsal Kalkınma ve Bölge Ormancılığı Açısından Değerlendirilmesi. I. Ulusal Ormancılık Kooperatifleri Sempozyum, 22-23 Mart, Kastamonu, Bildiriler Kitabı, 107-128.
- Demirtaş, A., 2000. ORKÖY’ün Genel Bir Değerlendirmesi Ve Gelecek İçin Öneriler, Orman ve Av Dergisi, Sayı 200, 11.

- DPT., 1985. 5. Beş Yıllık Kalkınma Planı Ormancılık Ö.İ.K Raporu DPT Yayın No: 2006, Ö.İ.K. Yayın No: 310, Ankara, Türkiye.
- DPT, 2006. Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi, Türkiye Cumhuriyeti Devlet Planlama Teşkilatı.
- Ellis, F. and Biggs, S., 2001. Evolving Themes In Rural Development 1950s-2000s. Development Policy Review 19, 4, 437-448.
- Furat, M., 2013. Küresel Politika Değişimleri ve Türkiye’de Kırsal Kalkınma. Gaziantep University Journal of Social Sciences 12(3), 591-592.
- Geray. U., 1991. Toplum, Orman kaynakları, Kültür ilişkileri, İ.Ü. Orman Fakültesi Dergisi, 41, 1-2, 57-72.
- Gülçubuk, B., 2006. Dünya’da Avrupa Birliği’nde ve Türkiye’de Kırsal Kalkınma Yaklaşımlarında Paradigmatik Değişimler ve Kalkınmanın Yeniden Teorizasyonu, 7. Türkiye Tarım Ekonomisi Kongresi Bildirimler Kitabı, Cilt: 1, Antalya, 225-233.
- Gülçubuk, B., 2012. 7. Bölgesel Kalkınma ve Yönetişim Sempozyumu Kırsal Kalkınma ve Yönetişim Sempozyumu, Aralık, Ankara, Bildiriler Kitabı, 13-14 2012, 45-52.
- Gülçubuk, B., 2018. Kırsal Kalkınma Politika ve Uygulamalarında Öncelik Arayışları ve Türkiye Açısından Değerlendirme. 45-61 Sürdürülebilir Yaşam Penceresinden Yerel ve Kırsal Kalkınma, F. F. Gür, M. M. Bayramoğlu (Derl.), Özyeğin Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 493s.
- Güven, S., 1995. Türkiye’de Sosyal Planlama, Ezgi Kitabevi Yayınları, Bursa.
- İnanç, S., 2011. Kırsal Kesimdeki Nüfus Hareketlerinin Orman Varlığı Üzerine Etkilerinin Araştırılması, Trabzon Orman Bölge Müdürlüğü Örneği, Doktora Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Kaya, G., 2017. Ankara, Çankırı ve Kırıkkale İllerinde Uygulanan Orkçy Kredilerinin Sosyo-Ekonomik Etkilerinin Tespiti, İç Anadolu Ormancılık Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü, Proje Sonuç Raporu, Ankara.
- Kılıç. E., Ok, K., 2019. “Memalik-i Mahrusede olan Ormanların Tanzim ve Tesviyesine Dair Layiha-i Mühtercemedir.” İsimli 1840 tarihli Belgenin Türkiye Ormancılığındaki Rolü, Türk Hukuk Tarihi Araştırmaları Dergisi, Sayı: 22, 5-34.
- Kongar, E., 1971. Toplum Kalkınması ve Toplum Örgütlenmesi, Amme İdaresi Dergisi, 116-141.
- Maçka Orman İşletme Müdürlüğü, 2019.

- Nazik, S., 2017. Orman Kaynaklarının Yoksulluk Yönetimi ve Kırsal Kalkınma Üzerine Sosyo-ekonomik etkisi, Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Kahramanmaraş.
- OECD, 2012. Redefining “Urban”: A new way to Measure Metropolitan Areas, OECD Publishing. <http://dx.doi.org/10.1787/9789264174108-en>
- Ok, K., 2019. Karma Ormancılık Üretim Sistemleri ve Türkiye'nin Kırsal Kalkınma Sorunu, Kırsalda Üretim ve İstihdam Temelli Kalkınma Çalıştayı, İzmir.
- OGM, 2018. Orman Genel Müdürlüğü 2018 Yılı Faaliyet Raporu, Ankara.
- OGM, 2018a. Ormancılık İstatistikleri, 2018.
- OGM, 2019. Ormancılık İstatistikleri, 2019.
- Önal, P., 2010. Orman Köylerinde ORKÖY Tarafından Gerçekleştirilen Köy Kalkınma Projelerinin Uygulama Sonuçlarının Araştırılması, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Savaş, F. V., 1979. Kalkınma Ekonomisi (İkinci Baskı) İ.İ.T.İ.A. Nihad Sayar, Yardım Vakfı Yayınları, No: 315/547, İstanbul, Türkiye.
- Sayar, L., 1966. Memleketlerimizde Köy Topluluklarının Ekonomik Ve Sosyal Sorunların Halinde Kooperatifler. Ankara, 6. Türk Kooperatifçilik Kongresi
- Sevinç, H., 2011. Bölgesel Kalkınma Sorunsalı: Türkiye’de Uygulanan Bölgesel Kalkınma Politikaları, Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi, 35-54.
- Solmaz, E., 2007. Orman Köylerinin Kalkınmasına Yönelik Uygulanan Politikaların Yoksulluk Düzeyi ve Orman Kaynaklarının Kullanımına Etkisi Muğla Örneği, Doktora Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla
- Soydan, G., 2010. Adana İlinde Orman Köylerinin Kalkındırılmasına Yönelik Olarak Orkoy Kredileri Uygulaması Üzerine Bir Araştırma, Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Adana.
- Toksoy, D. ve Bayramoğlu. M.M., 2017. Kırsal Kalkınma ve Orman Köyleri, K.T.Ü Basımevi, Trabzon.
- Toksoy, D. ve Bayramoğlu, M.M. 2020. Tarımsal Ormancılık (Agroforestry) Serender yayınevi, Ankara.
- Tolunay. A, ve Akyol. A., 2006. Kalkınma ve kırsal kalkınma: Temek kavramlar ve Tanımlar, S.D.Ü. Orman Fakültesi Dergisi, 116-127.
- Tolunay, A., ve Korkmaz, M., 2003. “Kalkınma, Kırsal Kalkınma ve Katılımcılık”, II. Ulusal Ormancılık Kongresi, 19-20 Mart, Ankara, 194-204.

- Tolunay, A. ve Korkmaz, M.,2005. 35. Kuruluş Yılında ORKÖY, 1. Çevre ve Ormancılık Şurası, Antalya.
- Tonyalı, S, A., 2019. Orman Köylülerinin Güneş Enerjili Su Isıtma Sistemlerini Kullanmasıyla Ortaya Çıkan Sosyo Ekonomik Durumun Değerlendirilmesi Gümüşhane Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Gümüşhane Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Gümüşhane.
- TOD, 2019. Türkiye Ormancılığı, 2019, Türkiye Ormancılığı Dergisi, Kuban Matbaacılık Yayıncılık, Ankara.
- Trabzon Orman Bölge Müdürlüğü, 2018. Trabzon Orman Bölge Müdürlüğü ORKÖY Şube Müdürlüğü 2018.
- URL-1.
http://www.arem.gov.tr/ortak_icerik/arem/Projeler/Yonetim/Koy_hizmetleri/Bl_1.pdf, 12 Haziran 2021.
- URL-2. <https://web.ogm.gov.tr/Baskanliklar/OrmanveKoyIliskileri/Sayfalar/Orman-ve-Koy-iliskileri.aspx> , 05 Şubat 2021.
- URL-3.
<https://trabzonobm.ogm.gov.tr/SitePages/OGM/OGMHaberler.aspx?l=e4c17ee2-be8e-470d-ad35-3f436dc8d162&i=50>, 6 Haziran 2021.
- URL-4. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2005/12/20051231-27.htm>, 11 Temmuz 2021.
- URL-5. www.trabzon.gov.tr/macka , 16 Mart 2021.
- URL-6. <https://www.ttso.org.tr/dosyalar/Trabzon-il-raporu.pdf>, 11 Temmuz 2021.
- Uzun, S., 2010. Bartın Orman İşletme Müdürlüğü Amasra Orman İşletme Şefliği Bünyesinde Orman-Halk-Ormancılık Etkileşimleri, Yüksek Lisans Tezi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Bartın.
- Yazıcıoğlu, Y. ve Erdoğan, S., 2011. SPSS Uygulamalı Bilimsel Araştırma Yöntemleri, Detay Yayıncılık, Ankara, 433.

6. EKLER

Ek 1. Anket Soruları

---

1. Köy adı: (.....)

---

2. Yaş: (.....) Cinsiyet: (.....)
Medeni durum: (.....) Öğrenim durumu(yıl): (.....)
Çocuk sayısı: (.....) Sosyal güvence durumu: (.....(
Mesleği: (.....)

---

3. Ailenizin gelir kaynakları nelerdir? (1'den fazla seçenek işaretlenebilir.)
__ Tarım __ Hayvancılık __ Arıcılık
__ ODOÜ __ Emekli maaşı __ Serbest meslek
__ Ormancılık __ Diğer

---

4. Aylık geliriniz geçiminizi sağlayabilmek için yeterli midir?
__ Evet __ Hayır

---

5. Orman köylüsü olmaktan memnun musunuz?
__ Evet __ Hayır

Yanıtınız "hayır" ise gerekçeleriniz nelerdir? (1'den fazla seçenek işaretlenebilir.)
__ Orman işçiliği getirisinin kısıtlı olması
__ İstihdam olanaklarının kısıtlı olması
__ Yeterli teşvik verilmemesi
__ Köydeki altyapı hizmetlerinin yetersiz olması
__ Diğer nedenler

---

6. Son 10 yılda ailenizden köyden kente göç eden var mı?
__ Evet (Kişi sayısı (.....)) __ Hayır

---

7. Şehir veya kasabaya göç etmeyi düşünüyor musunuz?
__ Evet __ Hayır

Yanıtınız "evet" ise göç etme nedenleriniz nelerdir? (1'den fazla seçenek işaretlenebilir.)
__ İşsizlik __ Hayat şartlarının zorluğu
__ Çocukların eğitimi __ Sağlık sorunları
__ Tarım alanlarının yetersizliği __ Evlilik
__ Şehirde yaşama isteği __ Diğer

8. Köyünüzde hangi yaş aralığının köyden kente göç eğilimi daha fazladır?

- 18 yaş <   19-24 yaş   25-33 yaş
 34-50 yaş   51-65 yaş   > 65 yaş

9. Son 10 yılda köye dönen hane sayısı var mı ? Köye dönme nedenlerini yazınız?

- Hiç   1-5 Hane   5-10 Hane
 10'dan fazla

Köye dönme nedenleri: (.....)

10. Köyünüzde var olan sağlık hizmetlerini yeterli buluyor musunuz?

- Evet   Hayır

11. Köyünüzde var olan okul veya eğitim kurumları nelerdir?

- İlkokul   Ortaokul   Lise
 Diğer (lütfen belirtiniz): (.....)

12. Köyünüzün sahip olduğu altyapı hizmetleri nelerdir?

- Elektrik   Ulaştırma   Haberleşme
 Kanalizasyon   Su

13. Köyünüzde var olan altyapı hizmetlerinin yeterlilik ve kalitesini 1'den 5'e kadar derecelendiriniz? (1:çok kötü 3:orta 5:çok iyi)

- Elektrik   Ulaştırma   Haberleşme
 Kanalizasyon   Su

14. Orman idaresinden bu zamana kadar ne gibi talepleriniz oldu?

- ORKÖY ferdi kredisi için müracaat edildi
 Yapacak/yakacak odun ihtiyacı için müracaat edildi
 Fidan temin etmek için müracaat edildi
 İstihsal işlerinde çalışmak için müracaat edildi
 Herhangi bir talebim olmadı
 Diğer

15. ORKÖY kredilerinden nasıl haberdar oldunuz?

- Tarım İl veya İlçe Tarım ve Orman Müdürlükleri
 Orman İşletme Müdürlüğü- Şeflikler
 Basın yayın organları-internet
 ORKÖY   Muhtar
 Diğer köylüler

---

16. ORKÖY'den kredi alırken yaşadığımız sorunlar nelerdir?

- İstedğim projeye kredi verilmemesi
 Kefil istenmesi
 Faiz oranlarının yüksek olması
 Verilen kredi miktarının az olması
 Kredi alımında ipotek istenmesi
 Kredi vadelerinin çok az olması
 Hiçbir sorun yaşamadım

---

17. ORKÖY'den kredi alma sebepleriniz nelerdir?

- Ek gelir sağlamak
 Yaşam standartlarını iyileştirmek
 Hane için yeni iş olanakları oluşturmak
 Diğer

---

18. ORKÖY'den aldığımız kredi ile gerçekleştirdiğiniz proje başarılı oldu mu?

- Evet Hayır

Yanıtınız "hayır" ise başarısız olma sebepleriniz nelerdir?

- Pazarlama eksikliği
 Bilgi eksikliği
 Sahip olunan kaynaklar ile proje arasındaki ilişkinin yetersizliği
 Diğer

---

19. ORKÖY'den aldığımız kredi ile gerçekleştirdiğiniz projeden hala yararlanıyor musunuz?

- Evet Hayır

---

20. ORKÖY kredisi ile gerçekleştirmiş olduğunuz proje gelirinizde ne gibi değişikliklere neden oldu?

- Gelirim arttı Gelirim azaldı Gelirim değişmedi

---

21. ORKÖY dışında herhangi bir kurumdan kredi aldınız mı?

- Banka Tüccar vb.
 İl Özel İdaresi Tarım ve Orman Bakanlığı
 Tarım Kredi Kooperatifi Diğer.....
 Hayır

---

22. Köyünüzde ORKÖY tarafından verilen kredilerden en çok hangisi tercih edilmiştir?

Ekonomik amaçlı krediler Sosyal amaçlı krediler

---

23. ORKÖY faaliyetleriyle orman köylerinde yaşayan kadınların yaşam standartlarında değişim yaşandı mı?

Evet Hayır

---

24. Günısı (güneş enerjisi) projesi köyünüz için başarılı olmuş mudur?

Evet Hayır

Yanıtınız ‘evet’ ise neden?

Yöre için isabetli bir proje olmuştur

Elektrik ve diğer yakıt harcamalarında tasarruf sağlamıştır

İşgücünden tasarruf sağlamıştır

Diğer

---

25. Kurduğunuz günısı (güneş enerjisi) sisteminin olumsuz etkileri nelerdir?

Ek masraf yapmamı gerektirdi

Hiçbir olumsuz etkisi olmadı

Diğer

---

26. ORKÖY’ün vermiş olduğu arıcılık desteklemelerinden memnun musunuz?

Evet Hayır

---

27. ORKÖY tarafından verilen arıcılık kredileri ile ilgili sorun yaşıyor musunuz?

Evet Hayır

Yanıtınız ‘evet’ ise bu sorunlar nelerdir?

Bilgi eksikliği

Pazarlama zorlukları

Ruhsatlı ilaçların pahalı olması

Var olan bitki türlerinin mevcut arı popülasyonunun ihtiyaçlarını karşılamada yetersiz kalması

Kredi tutarının yetersizliği

Diğer

28. Süt sığırıcılığı/koyuncululuğu kredilerinin çok tercih edilmeme sebepleri nelerdir?

- Mera alanlarının yetersizliği
 Yem temininde yaşanan zorluklar
 Hayvanların ortama ayak uyduramamaları
 Kredi faiz oranlarının yüksek oluşu
 Verilen kredi miktarının az oluşu
 Yem fiyatlarının yüksek oluşu
 Diğer

29. ORKÖY kredileri ile köyünüzde yeni iş kolları ortaya çıktı mı?

- Evet Hayır

Yanıtınız ‘evet’ bu iş kolları nelerdir?

.....
 .....

30. Köyünüzün kalkınması için sizce ORKÖY hangi gelir arttırıcı işlere kredi vermelidir?

- Tarım Hayvancılık Ormancılık
 Arıcılık El sanatları Süt inekçiliği
 Kırsal Turizm Günüsü Diğer
 Dış cephe mantolama

31. ORKÖY’ün bu zamana kadar verdiği krediler düşünüldüğünde son on yılda hayat standartlarınızda ne gibi değişiklikler oldu?

- Yaşam koşulları iyileşti
 On yıl öncesiyile aynı
 Yaşam koşulları daha da kötüleşti
 Fikrim yok

32. ORKÖY desteklemesi gelirinizi arttırdıysa artan bu gelirinizi daha çok nerede kullandınız?

- Yeni arazi satın almaya
 Konut yapımı veya yenilemesine
 Çocukların eğitimine
 Taşıt alımına
 Diğer (lütfen belirtiniz)

ÖZGEÇMİŞ

İlk ve ortaokulu 100. Yıl İlköğretim Okulu, lise öğrenimini Trabzon Yunus Emre Lisesi'nde tamamladı. 2011 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi Orman Fakültesi Orman Mühendisliği Bölümü'nde lisans programına başladı ve 2015 yılında bu bölümden mezun oldu. 2016 yılında, Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Orman Mühendisliği Anabilim Dalı'nda yüksek lisans eğitimine devam eden Yağmur AĞIRMAN orta derecede İngilizce bilmektedir.

